

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 1 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2026

Utgiftskapitler: 1700–1791

Inntektskapitler: 4700–4799 og 5645

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 1 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2026

Utgiftskapitler: 1700–1791

Inntektskapitler: 4700–4799 og 5645

Innhold

Del I	Innledende del	9	Kap. 4720 Forsvaret	62
			Kap. 1730 Forsvarshistorisk museum	63
1	Mål og hovedprioriteringer	11	Kap. 4730 Forsvarshistorisk museum	64
1.1	Sikkerhets- og forsvars- politiske mål	11	Kap. 1735 Etterretningstjenesten	64
1.2	Sikkerhetspolitisk situasjon	13	Kap. 1740 Statens graderte plattformtjenester	65
1.2.1	Noen sentrale utviklingstrekk	13	Kap. 4740 Statens graderte plattformtjenester	67
1.2.2	Endringsdrivere	13	Kap. 1750 Militær støtte til Ukraina	67
1.2.3	Vår sikkerhetssituasjon	16	Kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	72
1.2.4	Våre omgivelser	18	Kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	92
1.3	Status i forsvarssektoren	21	Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten	92
1.3.1	Forebygge og avskrekke konflikt	21	Kap. 4791 Redningshelikoptertjenesten	93
1.3.2	Nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar	21	Kap. 4799 Militære bøter	94
1.3.3	Styrkestrukturens utholdenhet	21		
1.3.4	Langsiktig kapabilitets- bygging	22	Del III Omtale av særlege tema	95
1.4	Hovedprioriteringer og økonomiske rammer i 2026	22	4 Informasjonssaker	97
			4.1 Ny godtgjeringsmodell for reservistar	97
2	Oppmodings- og utgreiingsvedtak	25	4.2 Totalforsvaret	97
2.1	Oppfølging av oppmodings- og utgreiingsvedtak	25	4.3 Forebyggjande tryggleik	98
2.2	Stortingssesjon 2024–2025	26	4.4 Sikkerhetsklarering	99
2.3	Stortingssesjon 2023–2024	27	4.5 Tilskot i Nansen-programmet	99
2.4	Stortingssesjon 2022–2023	30		
2.5	Stortingssesjon 2019–2020	30	5 Oppfølging av §§24 og 26a i likestillings- og diskrimineringslova – Aktivitets- og redegjøre- sesplikta (ARP) for forsvarssektoren	100
2.6	Stortingssesjon 2016–2017	31	5.1 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemder sitt likestillingsarbeid som offentlig styresmakt	100
Del II	Nærmere om budsjettforslaget	33	5.2 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemder sitt likestillingsarbeid som arbeids- givarar	102
3	Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.	35		
Programområde 04 Militært forsvar	35		6 Oppfølging av FNs berekraftsmål	105
<i>Programkategori 04.10 Militært forsvar mv.</i> ..	35		7 Heileigde føretak under Forsvarsdepartementet	109
Kap. 1700 Forsvarsdepartementet	36		Forslag	111
Kap. 4700 Forsvarsdepartementet	46			
Kap. 5645 Rygge 1 AS	46			
Kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	46			
Kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	56			
Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt	56			
Kap. 1720 Forsvaret	58			

Vedlegg		4	Budsjettstatistikk for	
1	Ordninger i tilknytning til		perioden 2023–2026	127
	verneplikten	118	Nøkkeltall for perioden	
2	Oversikt over Forsvars-		2023–2026	130
	departementets		Forsvarets fremtidige	
	enkeltstående tilskudd	120	styrkestruktur	
3	Standardiserte nøkkeltall for		(strukturtabellen)	131
	forvaltningsorganer med			
	særskilte fullmakter –			
	Forsvarets forskningsinstitutt			
	(FFI)	121		

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Regjeringens budsjettforslag for 2026 sammenliknet med saldert budsjett for 2025	23	Tabell 3.13	Kategori 1-prosjekter innenfor materiell (beløp i mill. kroner) ..	76
Tabell 1.2	Økte bevilgninger til LTP-formål i 2026	24	Tabell 3.14	Endringer fra 2025 til 2026	93
Tabell 2.1	Oversikt over oppmødungs- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer	25	Tabell 5.1	Tilstand for kjønnslikestilling i forsvarssektoren i 2024 (tall for 2023 i parentes)	101
Tabell 3.1	Endringer fra 2025 til 2026	37	Tabell 5.2	Kvinnedel i Forsvaret for 2023 og 2024 i prosent	103
Tabell 3.2	Endringer fra 2025 til 2026	48	Vedlegg		
Tabell 3.3	Endringer fra 2025 til 2026	49	Tabell 2.1	Oversikt over enkeltstående tilskudd	120
Tabell 3.4	Eiendom, bygg- og anleggs-prosjekter med kostnads-ramme over 200 mill. kroner (kostnadsnivå pr. 1. juli 2026), for prosjekter godkjent før 1.1.2025, og 500 mill. kroner for prosjekter godkjent fra 1.1.2025	51	Tabell 3.1	Virksomhetenes brutto utgifter og inntekter fordelt etter art	121
Tabell 3.5	Endringer fra 2025 til 2026	57	Tabell 3.2	Virksomhetenes inntekter pesifisert etter inntektskilde	123
Tabell 3.6	Endringer fra 2025 til 2026	58	Tabell 3.3	Forholdet mellom virksomhetenes kontant-beholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember	124
Tabell 3.7	Styrking av Forsvaret driftsrammer	60	Tabell 4.1	Budsjett og regnskap	127
Tabell 3.8	Nedbrytning av bevilgningsforslaget til Forsvarets avdelinger	61	Tabell 5.1	Utviklingen i forsvars-budsjettet 2023–2026	130
Tabell 3.9	Endringer fra 2025 til 2026	63	Tabell 5.2	Fordeling av saldert budsjett 2023–2025 og forslag for 2026	130
Tabell 3.10	Endringer fra 2025 til 2026	66	Tabell 6.1	Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)	131
Tabell 3.11	Endringer fra 2025 til 2026	73			
Tabell 3.12	Endringer fra 2025 til 2026	74			

DET KONGELIGE
FORSVARSDÉPARTEMENT

Prop. 1 S

(2025–2026)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2026

Utgiftskapitler: 1700–1791

Inntektskapitler: 4700–4799 og 5645

*Tilråding fra Forsvarsdepartementet 26. september 2025,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)*

Del I
Innledende del

1 Mål og hovedprioriteringer

1.1 Sikkerhets- og forsvarspolitiske mål

8. mai i år la regjeringen for første gang frem en nasjonal sikkerhetsstrategi. Med den mest alvorlige sikkerhetssituasjonen siden andre verdenskrig som bakteppe, trekker strategien opp tre strategiske hovedprioriteringer: For det første må vi raskt styrke forsvarsevnen, nasjonalt og sammen med allierte. For det andre må vi gjøre samfunnet mer motstandsdyktig. For det tredje må vi styrke vår økonomiske sikkerhet.

Gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren, Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*, er det beste utgangspunktet for en rask styrking av forsvarsevnen i tråd med den nasjonale sikkerhetsstrategien. Siden Forsvarsløftet ble vedtatt, har regjeringen igangsatt en omfattende styrking av norsk forsvarsevne. Parallelt har det skjedd betydelige endringer i Norges sikkerhetspolitiske omgivelser.

Regjeringen la 10. juni i år frem Meld. St. 33 (2024–2025) *Status, fremdrift, utfordringer og risiko i gjennomføring av langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036*. I meldingen er regjeringen tydelig på at den strategiske innretningen og hovedprioritetene i langtidsplanen bør ligge fast, men at det er behov for endringer for å nå ambisjonene og målene som planen setter for norsk forsvarsevne. Gjeldende langtidsplan er innrettet for å sikre tilstrekkelig fleksibilitet og handlefrihet til å kunne rebalansere og omprioritere underveis for å nå politisk fastsatte målsettinger. Forsvarssektoren må ha evne til kontinuerlig endring i gjennomføringen av langtidsplanen. På bakgrunn av endringer som har funnet sted siden langtidsplanen ble vedtatt, vil regjeringen ta initiativ til en prosess med Stortinget om videreutviklingen av langtidsplanen. Regjeringen vil på tilsvarende måte som under arbeidet med langtidsplanen legge opp til å dele informasjon og faglige vurderinger, som grunnlag for å vurdere reprioriteringer i planen.

Både Nasjonal sikkerhetsstrategi og langtidsplanen for forsvarssektoren legger til grunn at

Norge må ta et større ansvar for egen og alliert sikkerhet, nasjonalt og internasjonalt, og bidra til stabilitet og forutsigbarhet i våre nærområder. Norske myndigheter må hele tiden kunne beskytte og ivareta innflytelse og handlefrihet, og kontinuerlig kunne forfølge og fremme våre strategiske interesser. Evne til å ta selvstendige beslutninger og å kunne motstå press, håndtere episoder og hendelser, stå støtt i kriser, unngå angrep og hindre krig er helt sentralt i innretningen av sikkerhets- og forsvarspolitikken.

Norsk sikkerhet må forsvares hver dag, på og utenfor norsk territorium. Dette først og fremst for å forebygge og hindre at andre, direkte eller indirekte, påtvinger Norge sin vilje med makt, og om nødvendig ved å handle og svare med makt dersom det skjer likevel. Den strategiske innretningen av Forsvaret baseres derfor på at Norge i første rekke må innrette forsvarsinnsatsen mot å forebygge konflikt, i kontinuerlig og tett samvirke med allierte. Sivilt-militært samarbeid skal understøtte dette. Samtidig må Forsvaret være forberedt på at konflikt likevel kan inntreffe, og kunne respondere rettidig og med relevante maktmidler, sammen med allierte.

Forsvaret av Norge handler derfor om hvordan Forsvaret innrettes for å kontinuerlig kunne beskytte verdier, fremme interesser og bidra til kollektiv avskrekking og beroligelse, i tett og kontinuerlig samvirke med allierte. Dette omfatter også evne til å respondere raskt og kontant på utfordringer der og når disse oppstår, beredskap for rask styrkeoppbygging og evne til forsvar av landet sammen med allierte i tilfelle væpnet konflikt.

Som fremhevet i langtidsplanen, krever en slik innretning for det første styrket evne til innflytelse og økt handlingsrom for å ivareta stabilitet i våre nærområder, og for det andre å innrette Forsvaret for kontinuerlig anvendelse og innsats, hjemme og ute, i tett samvirke med allierte styrker. Kontinuerlig aktivitet forebygger at våre interesser eller sikkerhet ikke blir tatt hensyn til, og Forsvaret må ha en høy grad av tilgjengelighet på styrker for å understøtte evne til rettidig tilstedeværelse i prioriterte områder, og tilfredsstillende beredskap

for kort reaksjonstid. På den måten kan norske myndigheter hindre videre eskalering til nivåer der vår nasjonale handlefrihet og innflytelse reduseres markant. Forsvaret må derfor også over tid innrettes for å øve og trene mer, med større kapasitet og økt tilgjengelighet.

Norges suverenitet og territorielle integritet forsvares sammen med andre. En styrking og anvendelse av nasjonal evne skal derfor innrettes for å understøtte tett og integrert alliert samvirke i hele konfliktspekteret, ikke minst for å understøtte NATO som en effektiv garantist for norsk og alliert sikkerhet. Som en politisk og militær allianse utgjør NATO og den kollektive sikkerhetsgarantien rammeverket for norsk sikkerhet, med gjensidige forpliktelser som sikrer friheten og selvstendigheten for landet. Dersom Norge likevel blir involvert i en konflikt, skal Forsvaret som del av en integrert alliert forsvarsinnsats fortsette å ivareta norske interesser og kunne bidra til å forsvare Norge eller allierte mot fiendtlige anslag eller angrep. Følgende strategiske prioriteringer er lagt til grunn for innretningen av Forsvaret:

- Å vektlegge evne til å forebygge og avskrekke konflikt i tett samvirke med allierte
- Å videreutvikle Forsvaret for økt nasjonal innflytelse og handlingsrom
- Å innrette Forsvaret for kontinuerlig innsats i samvirke med våre allierte
- Å bidra med relevant kampkraft for forsvar av norsk og alliert sikkerhet
- Å understøtte NATO som troverdig og effektiv garantist for alliert sikkerhet
- Å tilpasse Forsvaret for å bidra til operativ og teknologisk relevans

Samlet sett danner innretningen og disse prioriteringene grunnlaget og rammene for de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene, forsvarskonseptet, og Forsvarets oppgaver med tilhørende ambisjon.

Sikkerhets- og forsvarspolitiske mål

De sikkerhets- og forsvarspolitiske målene uttrykker hva regjeringen vil oppnå med sikkerhets- og forsvarspolitikken, og utgjør i sum forsvarssektorens samfunnsmål. Målene tydeliggjør *hva* Norge skal forsvare, forklarer overordnet *hvordan* dette forsvares, og er retningsgivende for videreutviklingen av forsvarssektoren. De er siktemålet for all forsvarsinnsats, og styrende for forsvarssektorens oppdragsforståelse.

Norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk har som mål å forsvare Norges suverenitet, territorielle integritet, befolkning, demokratiske styresett og handlefrihet mot politisk, militært og annet press ved å bidra til å:

- Forhindre væpnet konflikt og fremveksten av trusler mot norsk og alliert sikkerhet
- Forsvare Norge og allierte mot trusler, anslag og angrep i en alliert ramme
- Fremme norske sikkerhetsinteresser, herunder fred, stabilitet og internasjonal rettsorden

Forsvaret av Norge omfatter bredden av nasjonal og alliert sikkerhet og vern om våre nasjonale sikkerhetsinteresser. Militærmakt er et sikkerhetspolitisk virkemiddel og ett av flere virkemidler en suveren stat har for å verne om sine interesser, ivareta nasjonal selvstendighet og politisk handlefrihet, i hele konfliktspekteret. Forsvaret er i denne sammenheng et avgjørende virkemiddel for å ivareta norsk og alliert sikkerhet, verne om norske interesser og verdier, tilrettelegge for samarbeid og integrert samvirke med allierte, og for å yte troverdige bidrag til vår kollektive sikkerhet i rammen av NATO.

Forsvarskonseptet

Det norske forsvarskonseptet utgjør en helhetlig tilnærming til forsvar av norsk sikkerhet, i tråd med de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene. Forsvarskonseptet og vår samlede forsvarsevne består grunnleggende av tre gjensidig avhengige hovedelementer: Forsvarets egenevne, forsvarsevnen gjennom alliert og regionalt samarbeid og kollektiv avskrekkings- og forsvarsevne i rammen av NATO, og den støtten som kan mønstres fra det sivile samfunn, også i rammen av totalforsvaret. Et bredt omfang av sivile totalforsvarsaktører og mekanismer understøtter både nasjonale og allierte militære styrker som opererer i Norge og norske nærområder.

Forsvarskonseptet beskriver sammenhengen mellom de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene og Forsvarets oppgaver med ambisjon. Forsvaret av Norge skal innrettes slik at nasjonal og alliert innsats gir samtidig og gjensidig forsterkende effekt for norsk sikkerhet i hele konfliktspekteret, støttet av totalforsvaret. Investering i forsvarsevne skal understøtte de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene, forsvarskonseptet og Forsvarets oppgaver med ambisjon.

Forsvarets oppgaver

Forsvarets oppgaver er Stortingets og regjeringens overordnede oppdrag til Forsvaret. De uttrykker hvilke oppgaver Forsvaret skal løse for å oppfylle sitt samfunnsoppdrag. Oppgavene er utledet av de sikkerhets- og forsvarspolitiske målene, og ambisjonene er fastsatt innenfor rammen av forsvarskonseptet. Forsvarets planverk, struktur og operative kapasiteter skal utvikles for å kunne løse de dimensjonerende oppgavene.

Forsvaret skal løse oppgavene fastsatt av Stortinget innenfor et beskrevet ambisjonsnivå og fastlagte ressursrammer. Det overordnede ambisjonsnivået for Forsvarets oppgaver stadfestes gjennom beskrivelsen av de enkelte oppgavene, herunder hvilke sentrale evner eller kapabiliteter Forsvaret trenger for å løse oppgavene. Jf. Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) er Forsvarets oppgaver å:

1. Forebygge og avskrekke press, trusler og anslag mot norsk og alliert sikkerhet med basis i NATOs kollektive forsvar
2. Overvåke norske interesseområder og rettidig varsle relevante myndigheter om forhold av betydning for nasjonal og alliert sikkerhet
3. Forsvare Norge og allierte mot trusler, anslag og angrep
4. Hevde norsk suverenitet og suverene rettigheter
5. Ivareta myndighetsutøvelse på avgrensede områder
6. Bidra militært til internasjonal innsats
7. Bidra med militær støtte til sentrale samfunnsoppgaver

Opgavene 1–5 er dimensjonerende for Forsvaret. Det vil si at Forsvaret primært skal organiseres, utrustes, bemannes, ledes, utdannes, trenes og øves for å løse disse oppgavene.

1.2 Sikkerhetspolitisk situasjon

Vi er nabo til et farligere og mer militarisert Russland som igjen har brakt storkrig til Europa. Russlands krigføring mot Ukraina representerer en direkte trussel mot vår sikkerhet. Vi må være forberedt på at krig kan ramme Norge. Vi må være forberedt på at alvorlige hendelser, som sabotasje, også kan ramme Norge.

En farligere og mer uforutsigbar verden krever at vi raskt styrker forsvarsevnen nasjonalt og i samarbeid med allierte. Vi må bruke en større del

av fellesskapets ressurser på sikkerhet, forsvar og beredskap enn vi har gjort tidligere, og bidra til at Europa tar mer ansvar for sikkerhet på eget kontinent.

1.2.1 Noen sentrale utviklingstrekk

Russlands brutale krig mot Ukraina er definerende for norsk og europeisk sikkerhetstenkning. Krigen har skapt den største trusselen mot Europa og Norge siden andre verdenskrig.

Norge har valgt side i denne krigen. Ukraina har folkeretten på sin side. De kjemper derfor også for Europa, for Norge og for de verdier og den verdensorden vi ønsker å bevare. Og de kjemper mot et autoritært og aggressivt regime som truer stabiliteten i hele Europa.

Vi vet ikke hva utfallet av krigen blir. Uansett vil det ha stor betydning. Et Russland som lykkes i Ukraina vil bli et farligere og mer risikovillig Russland. Uavhengig av utfall må vi være forberedt på et fremtidig russisk angrep på alliert territorium.

Norge og NATO truer ingen. Vi er like fullt utsatt for sabotasje- og påvirkningsoperasjoner fra Russland. Et sterkere og mer selvhevdende Kina skaper varige utfordringer, direkte, gjennom støtte til Russlands krig mot Ukraina, og ved å støtte Russlands krigsøkonomi.

Forholdet mellom USA og Europa er endret. Nye amerikanske prioriteringer får vidtrekkende konsekvenser for internasjonal politikk og våre samfunn. Ukonvensjonell og konfronterende politikk fra USA, inkludert dramatiske endringer i handelspolitikken, har skapt stor usikkerhet i det transatlantiske forholdet. Det er først og fremst i sikkerhetspolitikken vi har gjensidige, tverrpolitiske og langsiktige interesser.

USA har over tid ønsket at Europa tar en større del av ansvaret for Europas sikkerhet. Der vi tidligere snakket om byrdefordeling, er det nå byrdeoverføring som diskuteres i NATO. Byrdeoverføring innebærer at USA forblir sentral for NATOs strategiske avskrekking, men Europa tar en større del av kostnaden for å ivareta sikkerhet og stabilitet på eget kontinent.

1.2.2 Endringsdrivere

Det gir liten mening å se sikkerheten og forsvarsevnen til Norge isolert. Den militære kraften må ses, vurderes og veies opp mot slagkraften til en motstander, hva vi selv kan stille opp med, og mot hva vi kan forvente av militær støtte fra våre allierte.

1.2.2.1 Teknologi

De teknologiske og militære erfaringene fra Ukrainas forsvarskamp gir ny innsikt. I tillegg til volum, vil evnen til å integrere ny teknologi i alle Forsvarets avdelinger, samt knytte sammen nye teknologier og eksisterende systemer, være en styrke eller en sårbarhet i møte med en motstander, og i samvirke med våre allierte. Ser vi på Ukrainas forsvarskamp, har den langt på vei bekreftet verdien av en rekke tradisjonelle systemer, som for eksempel luftvern, pansrede kjøretøy og mobilt artilleri. Krigen har samtidig vist at den høye innovasjonstakten på andre områder gjør det utfordrende å holde tritt med den teknologiske og militære utviklingen som foregår.

I større grad enn før integreres industriell utvikling i takt med operasjoner. Dette gjelder særlig behovet for droner i nær sagt alle militære avdelinger, verdensrommets avgjørende rolle og den raskt økende bruken av kunstig intelligens (KI). Dette er utfordringer som ikke gjelder Norge alene, men som NATO som helhet i økende grad må møte. Krigen i Ukraina har utviklet seg til å bli en industriell krig, hvor vi ser et økende behov for både nye høyteknologiske løsninger, men også volum og høy produksjonskapasitet.

Ukraina har etablert bruk av droner som en sentral del av et moderne forsvar. Droner kompletterer ofte eksisterende systemer, og Ukrainas forsvarskamp har vist at de nå også er uunnværlige. Samtidig øker betydningen av effektive motiltak. Innovasjon har ført til utvikling av mer kostnadseffektive luftvernløsninger som endrer slagmarkens dynamikk.

Vi ser at effektiv bruk av flere former for kunstig intelligens er i ferd med å endre hvordan militære operasjoner gjennomføres. Erfaringer fra Ukraina tilsier at kunstig intelligens i økende grad integreres i teknologier som droner, autonome systemer og beslutningsstøtte, og kan styrke evnen innenfor målutvalgelse, kommando og kontroll, etterretning, logistikk og cybersikkerhet.

Utviklingen stiller større krav til Forsvaret enn tidligere. Forsvaret må i langt større grad legge til rette for innovasjon og nye måter å bygge kunnskap på. En måte å bygge kompetanse på kortest mulig tid, er å gjennomføre pilotprosjekter sammen med industriaktører og allierte som har erfaring og kompetanse innenfor et konkret teknologiområde. Det vil derfor vurderes gjennomføring av noen større pilotprosjekter for bruk av kunstig intelligens, der Forsvaret kan inngå partnerskap med nære allierte, enten inn i eksis-

terende prosjekter eller ved å etablere nye prosjekter i fellesskap.

Forsvarsektoren må også søke samarbeid med sivile sektorer for kunnskap og kompetanse. Forsvarets forskningsinstituttets deltagelse i ett av de nylig opprettede nasjonale forskningssentrene på kunstig intelligens følger opp regjeringens politikk på området. Forsvarets forskningsinstitutt vil sammen med sivile partnere se på hvordan man kan bygge robotsystemer med innebygd kunstig intelligens som er anvendbare på tvers av robotplattformer. Dette vil kunne ha stor militær nytteverdi innfor flere operative domener.

Krigen har i tillegg vist hvor avgjørende verdensrommet er for effektiv krigføring. Rombaserte sensorer og kommunikasjon er avgjørende for presisjon og målbekjempelse, mens bruken av autonome systemer øker. I gjeldende langtidsplan styrker regjeringen satsingen på nasjonale rombaserte kapasiteter, inkludert ressurser for samarbeid med USA. Forsvaret må samtidig bidra til å videreutvikle bilateralt romsamarbeid med våre europeiske allierte for å styrke Europas ege-
nevne.

Regjeringen satser i langtidsplanen på forskning og utvikling innenfor kvanteteknologi og kunstig intelligens for å bidra til å bygge nasjonal kompetanse og kapasitet. Forsvarsektoren vil gjennom denne satsingen bidra til å etablere nasjonale samarbeid som vil ha betydning for langsiktig utvikling av kunnskap og teknologi av stor betydning for framtidig militær evne.

NATOs transatlantiske kvanteforum (*Transatlantic Quantum Community*, TQC) er et initiativ som tar sikte på å fremme samarbeid og innovasjon innenfor kvanteteknologier blant NATO-land. Fellesskapet er en del av den bredere innsatsen for å opprettholde NATOs teknologiske forsprang og øke forsvarsevnen i møte med teknologier i rask utvikling. Etableringen av dette forumet er en del av arbeidet med å forbedre alliansens evne til forsvar og sikkerhet ved å fremme innovasjon, samarbeid og utvikling av kvanteteknologier, samtidig som de adresserer tilknyttede risiki og sikrer teknologisk overlegenhet.

I langtidsplanen er det satt av midler til langt-rekkende maritime overvåkingsdroner, erstatning og videreføring av stridstekniske droner i landdomenet, taktiske droner til etterretningsregimentet og dronekapasitet til Heimevernets innsatsstyrker. En utvidet anti-dronekapasitet må vurderes i sammenheng med dette. Regjeringen planlegger å legge frem en overordnet dronestrategi for forsvarsektoren høsten 2025.

Erfaringene fra Ukraina understreker også betydningen av elektronisk krigføring (EK) og EK-robuste kommunikasjonssystemer. Russlands bruk av det elektromagnetiske spektrumet nær fronten i Ukraina er svært utfordrende for Ukrainas forsvarskamp med omfattende forstyrrelser og jamming av kommunikasjonssystemer.

Gitt utfordringsbildet og Russlands fremskritt på disse områdene, vil utviklingstrekkene kunne medføre behov for justeringer og omprioriteringer i videreutviklingen av langtidsplanen. Norge må etablere et tettere og mer forpliktende samarbeid med europeiske allierte, og vi må opprettholde vår relative forsvarsevne i møte med sentrale trusselaktørers evne til innovasjon og erfaringslæring. Regjeringen vil fortsatt prioritere bilateralt samarbeid med USA innenfor de sentrale teknologiområdene, samtidig som vi bidrar til å bygge ut evnen til å utvikle høyteknologiske våpensystemer i Europa.

1.2.2.2 Sammensatte trusler

Risikoen for digitale angrep fortsetter å vokse. Offentlige og private aktører i Norge har det siste året vært utsatt for cyberoperasjoner. Trusselen om cyberangrep mot kritisk infrastruktur fra aktører som Kina, Russland, Iran og Nord-Korea tiltar. I møte med dette bildet vil kunstig intelligensbaserte løsninger for deteksjon og mottiltak styrke norsk evne til å benytte og operere i cyberdomenet.

Omfanget av russiske sabotasje- og påvirkningsoperasjoner mot mål i Europa har økt markant det siste året. Russland har vist større vilje til å ta risiko for å destabilisere og undergrave vestlige samfunn, blant annet gjennom sabotasjeaksjoner og bruk av stedfortredere. Norges strategisk viktige posisjon som energileverandør til kontinentet, gjør oss særlig utsatt for slike aksjoner, og evnen til beskyttelse og overvåkning av kritisk infrastruktur i samarbeid med allierte og gjennom videreutviklingen av totalforsvaret blir derfor stadig viktigere. Politiets sikkerhetstjeneste vurderer at det er økt sannsynlighet for at Norge vil bli utsatt for sabotasjeforsøk.

Sammensatte trusler treffer hele samfunnet. Det stiller krav om økt årvåkenhet og motstandskraft. Både forsvarssektoren og sivile aktører rammes, på tvers av sektorer og ansvarsområder. Denne type virkemiddelbruk kan være krevende å oppdage, forstå, håndtere og motvirke og fordrer sterkere fokus på situasjonsforståelse, avskrekking og respons, samt tverrsektorielle øvelser og samarbeid med allierte innenfor

hybrid-feltet. Langtidsplanen legger til grunn at det er nødvendig å videreutvikle tiltak for å identifisere, vurdere og respondere på sammensatte trusler. Dette omfatter videreutvikling av evnen til å beskytte både militære kapabiliteter og sivilsamfunnets støtte til nasjonale og allierte styrker mot sikkerhetstruende virksomhet. Utvikling av en robust sikkerhetstjeneste i forsvarssektoren er et viktig satsingsområde for å oppnå dette.

Sivilsamfunnets evne til å støtte den militære forsvarskampen og å understøtte norske og allierte styrker som opererer i Norge og norske nærområder, skal gis økt prioritet. Tverrdepartementalt samarbeid, planlegging, forberedelser og øvelser er viktig for delt situasjonsforståelse og effektiv krisehåndtering. Ved store kriser og krig vil kritiske samfunnsfunksjoner som energi, helse, elektronisk kommunikasjon og transport kunne komme under press, og det kan oppstå prioriteringsutfordringer. Disse dilemmaene må forberedes og øves i en tverrsektoriell kontekst og ramme.

Påvirkningsoperasjoner og kognitiv krigføring har lenge vært sentralt i russisk og kinesisk doktrine, og den teknologiske utviklingen gjør virkemidlene langt mer effektive enn tidligere. Bruk av informasjon som våpen og maktmiddel mellom stater, mot beslutningstakere og befolkningsgrupper utgjør en voksende trussel mot våre nasjonale sikkerhetsinteresser. Strategisk kommunikasjon er viktig for å motvirke denne trusselen, men er også viktig for avskrekking, motstandskraft og multidomeneoperasjoner. En styrking av strategisk kommunikasjon i forsvarssektoren vil derfor prioriteres.

1.2.2.3 Klima og sikkerhet

Klimaendringer er en av vår tids største utfordringer. Konsekvensene blir stadig tydeligere rundt oss, og behovet for rask handling tiltar. Utslippene globalt øker fremdeles, men ikke like raskt som tidligere. Med økt geopolitisk spenning er det imidlertid tegn til noe svekkelse i den globale fellesinnsatsen mot klimaendringer og oppfølging av Parisavtalen.

Klimaendringene i nordområdene skjer raskere enn i andre deler av verden. Smeltende havis og stigende havtemperaturer gjør regionen mer tilgjengelig i lengre perioder av året, og gir økt interesse for naturressurser, seilingsruter, turisme og forskning. Dette skaper nye utfordringer og muligheter for Norge og våre allierte. Det er ikke gitt at en eventuell økning i aktivitet vil påvirke de sikkerhetspolitiske og militære forhold

dene i regionen negativt, men det kan heller ikke utelukkes.

Utviklingen stiller økte krav til norsk tilstedeværelse, beredskap og reaksjonsevne i nordområdene. Forsvaret skal være mer kontinuerlig tilstede i regionen, alene og sammen med allierte, og vi skal styrke evnen til å ivareta norsk innflytelse og handlefrihet. Forsvaret må også være forberedt på at aktiviteten beveger seg inn i mer beredskapsmessig krevende områder som stiller økte krav til beredskap.

Forsvarssektoren må som alle andre også ta ansvar for å redusere klimaavtrykket. Sektoren skal bidra til å nå regjeringens mål om reduserte klimagassutslipp, og klimatiltak skal være en integrert del av styring, investeringer, budsjetter og planer. Samtidig skal hensynet til klima balanse- res opp mot hensynet til operativ evne, og satsin- gen på Forsvaret medfører også en risiko for at utslippene i sektoren vil øke fremover.

1.2.3 Vår sikkerhetssituasjon

1.2.3.1 Russland

Russlands krig mot Ukraina er inne i sitt ellevte år, siden annekteringen av Krim i mars 2014. Til tross for møter mellom representanter for Ukraina og Russland, har sistnevnte ikke vist reell vilje til kompromiss. President Vladimir Putin står fast på sine krav om Ukrainas politiske og mili- tære underkastelse. Samtidig opprettholder Rus- land sine angrep mot sivile og militære mål over hele Ukraina, og Russland truer åpent med å utvide sine krav på ukrainsk territorium.

President Putin fortsetter å true med bruk av kjernevåpen, og Russland har senket terskelen for bruk av kjernevåpen i den offentlige kjernevåpen- doktrinen.

Russland prioriterer krigen og forsvarssektoren på bekostning av andre samfunnsformål. For 2025 går minst 8,8 prosent av Russlands brutto nasjonalprodukt til forsvar og andre krigsrelaterte utgifter. Denne trenden ventes å fortsette i de kommende årene. Selv om russisk økonomi er svekket, både på grunn av krigen og sanksjoner, ser vi ingen tegn til umiddelbar kollaps. Krigen er til syvende og sist en politisk prioritering, og det er åpenbart at president Putin ser den som en del av sitt ettermæle.

Praktisk krigserfaring, ved blant annet økt bruk av missiler, droner og elektronisk krigføring, gjør at Russland vil kunne være i besittelse av en mer kapabel militærmakt enn før storskalainvasjo- nen i 2022.

Russland har annonsert et nytt våpenprogram frem mot 2036, som sannsynligvis vil iverksettes i løpet av det kommende året. Foruten fortsatt krig- føring i Ukraina, planlegger Russland en storstilt opprustning av militærmakten rettet mot NATO. Sjøstyrkene i nord er upåvirket av krigen, og Russland planlegger for en dobling av landstyr- kene i norske nærområder. Droner, missiler og elektronisk krigføring vil fremover være sentrale elementer i alle våpengrener og avdelinger. Moderniseringen av kjernevåpenstyrkene fortset- ter, og Russland videreutvikler sine offensive kapabiliteter til bruk på havbunnen, i verdensrom- met og i cyberdomenet.

En våpenhvile i Ukraina vil av Russland mest sannsynlig bli ansett som en mulighet til å bygge opp styrker til en ny offensiv mot Kyiv, og en anledning til å ruste opp den russiske militærmak- ten.

Russlands forsvarsminister uttalte i 2024 at Russland må forberede seg for en mulig konflikt med NATO innen en tiårsperiode. Dersom kamp- handlingene i Ukraina avsluttes, anslås det at Russland vil være i stand til å føre en krig mot NATO-land innen få år, med enkelte anslag så lave som to til fem år.

Utviklingen understreker behovet for å opp- rettholde den sivile og militære støtten til Ukraina, samtidig som vi må styrke vårt eget forsvar for å kunne møte et mer kapabelt og selvhevdende Russland i våre nærområder.

1.2.3.2 Kina

Norges nasjonale sikkerhetsstrategi beskriver hvordan rivaliseringen mellom USA og Kina er en grunnleggende drivkraft bak den alvorlige sikker- hetspolitiske situasjonen Norge står overfor. Supermaktrivaliseringen gjør at sikkerhet, øko- nomi og teknologi knyttes tettere sammen, og skaper betydelige globale ringvirkninger. Kinas strategiske partnerskap med Russland og potensi- alet for konflikt med globale konsekvenser, gjør samtidig at et mer selvhevdende Kina også repre- senterer en varig utfordring for norsk og euro- peisk sikkerhet. Kinas støtte til Russlands krigfø- ring i Ukraina forsterker presset på Europa ved å akselerere Russlands militære gjenopprustning. Dette påvirker Norges sikkerhet direkte.

Kinas strategiske partnerskap med Russland er ytterligere styrket det siste året. Leveranse av flerbruksteknologi og viktige innsatsfaktorer akselererer Russlands militære gjenopprustning. Kinas økende tilstedeværelse i Arktis påvirker også trusselbildet i Norges nærområder. Samtidig

har Kinas rolle i globale verdikjeder og teknologisk utvikling økt Norges sårbarhet mot sammen satte og økonomiske trusler. Utviklingen understreker betydningen av den nasjonale sikkerhetsstrategiens satsing på styrket nasjonal motstandskraft.

Kinas økonomiske og teknologiske fremvekst utfordrer samtidig USAs globale rolle, og USAs signaler om et umiddelbart behov for å prioritere flere militære ressurser til Stillehavsregionen innebærer økte forventninger til europeisk forsvarsevne. Sammen med Russlands raske opprustning og militære aggresjon er det dette utviklingstrekket som i størst grad påvirker Norges behov for rask styrking av forsvarsevnen.

Norge samarbeider med Kina på områder som tjener norske interesser, som eksempelvis oppfølgingen av FNs bærekraftsmål, og da særlig klima. Kinas størrelse gjør at globale fellesgoder vanskelig kan oppnås uten samarbeid på disse områdene. Samtidig er utfordringen Kina representerer for Norges sikkerhet skjerpet og det er økt behov for å se forholdet til Kina i sammenheng med Norges sikkerhetspolitiske stilling. Den nasjonale sikkerhetsstrategien understreker derfor også økt årvåkenhet på områder som berører nasjonal sikkerhet.

1.2.3.3 USA

USA er Norges viktigste allierte, og den viktigste bidragsyteren til NATO. Det sikkerhets- og forsvarspolitiske samarbeidet mellom USA og Norge er utviklet over tiår, og er en bærebjelke i norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. President Donald Trumps andre administrasjon utfordrer med større tydelighet NATO og Europa hva gjelder bedre byrdefordeling og Europas evne til å ivareta egen sikkerhet.

I løpet av den første perioden med ny administrasjon har det vært betydelig oppmerksomhet om USA sin videre støtte til Ukraina, fremdrift og innhold i fredsforhandlinger, byrdefordeling i NATO, amerikansk tilstedeværelse med styrker i Europa og fremtidig deltakelse i alliert trening og øving. USAs strategiske fokus er i økende grad i Indo-Stillehavet, noe som har konsekvenser for NATO og Europa. Amerikansk politikk på disse områdene er fremdeles i utvikling, men det som er åpenbart er at Europa kan og bør gjøre mer og investere ytterligere i forsvaret av eget kontinent. Dette er i vår egeninteresse, og en viktig investering i et fortsatt tett og nært transatlantisk sikkerhetssamarbeid som er bærekraftig over tid.

Mye tyder på at USA fortsatt vil ha vedvarende strategiske interesser i våre nærområder. Det er lite som tyder på at USA vurderer å redusere omfanget av sitt bilaterale samvirke med Norge. Forsvaret av Norge og avskrekking mot angrep og trusler er avhengig av amerikansk engasjement og nærvær. Det er likevel viktig å erkjenne at den senere tids utviklingstrekk inngår i et større bilde, der USA gradvis har stilt større krav til europeiske land om å sørge for egen sikkerhet, mens USA i større grad retter fokuset mot eget kontinent og Indo-Stillehavet.

Fra norsk side er det viktig å arbeide med å etablere og vedlikeholde strukturert forpliktende samarbeid og relasjoner som kan stå seg over tid, under vekslende amerikanske administrasjoner. En hovedprioritet i så henseende vil være å opprettholde Norges status som premissleverandør for alliert aktivitet i de strategisk viktige maritime områdene i nord. Fra norsk side er det viktig å videreutvikle det bilaterale forsvarssamarbeidet med USA i alle domener, med særlig fokus på samarbeid relevant for våre nærområder. Romavtalen (*Technology Safeguards Agreement*, TSA) og SDCA-avtalen (*Supplementary Defence Cooperation Agreement*) er eksempler på områder der samarbeidet har blitt styrket den siste tiden, og representerer muligheter for å legge til rette for et bærekraftig, godt og tett samvirke med USA også på lang sikt. Dette krever målrettet innsats og oppfølging fra norsk side. Samarbeid i andre former, som det trilaterale samarbeidet mellom Norge, USA og Storbritannia, og mellom de nordiske landene og USA, er med på å bevare amerikansk engasjement i Nord-Europa som helhet.

1.2.3.4 Byrdefordeling i NATO

Den nye amerikanske administrasjonen har uttrykt en tydelig forventning om at Europa og Canada må ta mer ansvar for egen sikkerhet. Dette er ikke nye tanker, men har blitt forsterket gjennom 2025. Samtidig har det over tid vært en gryende erkjennelse blant allierte om at det vil kreve betydelig mer enn 2 pst. av brutto nasjonalprodukt til forsvarsformål for å oppfylle NATOs ambisjonsnivå, realisere det vedtatte planverket og de omforente kapabilitetsmålene for allierte som ble vedtatt i sommer. Derfor besluttet stats- og regjeringssjefene under NATO-toppmøtet i Haag en ny forsvarsforpliktelse om å bruke 5 pst. av brutto nasjonalprodukt på forsvar innen 2035 – fordelt på minimum 3,5 pst. til forsvarsutgifter i henhold til dagens definisjon og praksis, og inntil 1,5 pst. til sikkerhets- og forsvarsrelaterte utgifter.

Til grunn for den vedtatte langtidsplanen er det en budsjettopptrapping hvert år frem til 2036. Gjennomsnittlig utgjør denne opptrappingen nye 7 mrd. kroner per år. En ny forsvarsforpliktelse i NATO vil ha økonomiske og administrative konsekvenser ut over dette. Regjeringen tar sikte på å følge opp arbeidet med å videreutvikle langtidsplanen i tett dialog med Stortinget.

Siden forsvarsløftet ble vedtatt, har regjeringen igangsatt en omfattende styrking av norsk forsvarsevne. Gjennom en rask og målrettet gjennomføring av langtidsplanen, intensiverer regjeringen støtten til Ukraina, og fordypet samarbeidet med allierte, EU og andre samarbeidspartnere. Forsvaret tilpasser seg endringene i NATOs kommandostruktur og Norge har sluttet seg til NATOs ambisiøse nye kapabilitetsmål.

Fra norsk side er det viktig å støtte opp under at NATO og allierte nå gjennomfører de vedtatte planene og oppfyller kapabilitetsmålene, for å øke vår felles evne til kollektivt forsvar. For Norges del gjelder dette blant annet å bidra inn i revidering av NATOs planverk, implementere det nye vertslandsstøttekonseptet, etablere et alliert luftoperasjonssenter på Reitan og opprettholde både spesialstyrkekommando og felles logistikkhovedkvarter frem til våre nordiske allierte er rede til å overta ansvaret for de to sistnevnte.

1.2.3.5 Ukraina

I 2026 foreslår regjeringen at den samlede rammen for sivil og militær støtte videreføres på 85 mrd. kroner hvorav hhv. 70 mrd. kroner til militære støtte og 15 mrd. kroner til sivil støtte.

Regjeringens overordnede målsetting med støtten til Ukraina er å bidra til en løsning på krigen på ukrainske premisser. I 2026 vil regjeringen fortsatt legge vekt på å imøtekomme ukrainske militære behov, i samråd med ukrainske myndigheter og som del av en bred internasjonal innsats. Ukrainas behov for militær og sivil støtte forventes å vedvare i 2026.

Det er få tegn til at Russland har endret sine overordnede målsettinger om å ødelegge Ukraina som selvstendig stat og dermed også underminere den europeiske sikkerhetsordenen. Amerikansk-ledede forsøk på å skape våpenhvile har så langt ikke ført frem. Russland bruker forhandlingene til å kjøpe seg tid med sikte på å slite ned Ukrainas militære evne og Vestens politiske vilje til å opprettholde støtten til Ukraina, og unngå nye sanksjoner. Norge deltar i den britisk-franske ledede militære planprosessen om å bidra til ivareta-

kelse av ukrainsk sikkerhet etter en eventuell våpenhvile eller fredsavtale.

De amerikanske signalene om bortfall av støtte til Ukraina følges av en tydelig forventning om at Europa selv bør ta på seg ansvaret for å støtte Ukraina. Storbritannia, Frankrike og Tyskland søker å stå frem for å ta lederskap i tomrommet som oppstår i kjølvannet av det reduserte amerikanske engasjementet. Flere europeiske land, herunder Norge og EU-land, har økt sin støtte til Ukraina. Stortinget vedtok gjennom behandlingen av Innst. 227 S (2024–2025) til Prop. 107 S (2024–2025) å øke den militære støtten til Ukraina i 2025 til 72,5 mrd. kroner.

I 2025 har Norge videreført sitt lederskap av den maritime kapabilitetskoalisjonen sammen med Storbritannia, og deltar også i koalisjonene for luftvern, luftforsvar, droner og elektronisk krigføring. Kapabilitetskoalisjonene bidrar til samordning for å styrke den ukrainske kampkraften på kort sikt og å bygge kapabiliteter og kapasiteter for forsvar og avskrekking på lengre sikt. Norge er også rammeverksnasjon for trening og utrustning av en skalerbar ukrainsk styrke, i samarbeid med de andre nordiske og baltiske landene samt Polen. Norge har i 2025 også bidratt med omfattende tiltak innenfor luftvern, i det maritime domenet, droner, artilleriammunisjon og anskaffelser fra ukrainsk industri. Norge har også bidratt til trening og opplæring av ukrainsk personell, både i Norge og i tredjeland.

1.2.4 Våre omgivelser

1.2.4.1 Nordområdene

Nordområdene forblir Norges viktigste strategiske interesseområde. Selv om regionen fortsatt er preget av stabilitet og overholdelse av internasjonale lover og regler, må vi erkjenne at nordområdene i økende grad påvirkes av geopolitiske spenninger. Arktis er i ferd med å bli en arena for konkurranse mellom Russland, Kina og USA, og dynamikken mellom disse statene kan få stor innvirkning på regionens videre utvikling. Samtidig tiltar klimaendringer, og med redusert havis, og tilgjengeliggjøring av regionen oppstår økt interesse fra stadig flere stater.

Nordområdene har vedvarende høy verdi for Russland av politiske, økonomiske og militære årsaker. Russland har vesentlige deler av sin kjernefysiske gjengjeldelsesevne på Kola-halvøya, og det er avgjørende for Russland å beskytte denne og operasjonsområdet til de russiske ubåtene.

Samtidig har Kina økte Arktis-ambisjoner knyttet til seilingsruter, naturressurser, forskning og rombaserte kapasiteter, og vi må forvente at Kina har militære ambisjoner på sikt. Russland har på sin side styrket samarbeidet med Kina som følge av vestlig isolasjon, som gir ytterligere grunn til bekymring. Samtidig er Arktis og nordområdene vedvarende viktig i amerikansk strategisk tenkning, og USA opererer jevnlig med luft-, sjø- og landstyrker i området.

At USA, i tillegg til sentrale europeiske land og nordiske allierte, er tilstede i nordområdene med relevante kapabiliteter er viktig for vår sikkerhet. Med finsk og svensk NATO-medlemskap har nordområdene dessuten blitt tettere knyttet til Østersjøregionen, som nå domineres av NATO-land. Norge har også fått en viktig rolle som motaks- og transittland for forsterkninger over Atlanterhavet til våre naboland.

I en mer dynamisk og alvorlig sikkerhetspolitisk tid krever det mer av Norge å ivareta vår evne til å forstå, påvirke og forme utviklingen i nordområdene. Vi må være mer kontinuerlig tilstede i regionen med relevante kapasiteter, alene og sammen med allierte, og vi må være fremst på overvåkning og situasjonsforståelse i nordområdene. På den måten skal vi fortsette å sette premisser i Norges nærområder og i spørsmål som berører våre kjerneinteresser. I tillegg må vi verne om folkeretten. For Norge er det grunnleggende at utviklingen i nordområdene skjer i tråd med internasjonale lover, og at spillereglene følges av både arktiske og ikke-arktiske stater.

1.2.4.2 Et samlet Norden i NATO

De nordiske forsvarsministerne har undertegnet en revidert *Memorandum of Understanding* (MoU) for *Nordic Defence Cooperation* (NORDEFCO). Med dette gjenspeiler strukturen for det nordiske forsvarssamarbeidet at Norden er samlet i NATO, og at det nordiske samarbeidet er innrettet mot å styrke vår felles evne til avskrekking og forsvar i regionen.

Norden kan nå betraktes som ett militær-operativt område og vi kan dermed samarbeide om å realisere NATOs planverk og kapabilitetsmål. For Norge handler dette blant annet om å etablere et luftoperasjonssenter på Reitan, opprettholde spesialstyrkekommando og logistikkhovedkvarter frem til henholdsvis Danmark og Sverige er rede til å overta ansvaret for disse, og bidra til landhovedkvarteret som etableres i Finland. Det handler om å finne nordiske løsninger på de nasjonale kapabilitetsmålene som NATO vedtok i sommer.

Et eksempel er intensjonserklæringen som de nordiske forsvarsministerne har undertegnet om luft-til-luft tanking. Et annet eksempel er arbeidet som gjøres med militær mobilitet i den nordlige delen av Norden.

For Norges del handler et samlet Norden i NATO fremdeles om at Norge har fått en ny rolle hvor vi skal bidra til forsvaret av Finland og Sverige. Dette skal vi gjøre ved å legge til rette for mottak og forflytning av allierte forsterkninger, men også gjennom hvordan vi tenker om nasjonal struktur, kapasitet, volum, fleksibilitet og utholdenhet både i forsvarssektoren og i et totalforsvarsperspektiv.

Regjeringen skal se helhetlig på forsvaret av Norden og vurdere hvilke muligheter vi har gjennom bilateralt, trilateralt og nordisk samarbeid som bidrar til å styrke nasjonalt forsvar, men også bidra til den samlede nordiske forsvarevnen og kapasiteten i Nord-Europa. Dette vil kreve mer av Norge og våre nordiske allierte, men vi har et godt utgangspunkt i det eksisterende samarbeidet.

Spesielt er dette tilfellet for luftforsvarssamarbeidet hvor et samlet Norden kan bidra med om lag 250 kampfly til NATO. Luftforsvarssamarbeidet tilpasses stadig for at vi skal operere integrert som allierte, men regjeringen vurderer nå også hvilke muligheter Norge har for å bidra med denne kapasiteten til alliert forsvar og avskrekking i for eksempel Baltikum, som er tettere knyttet til Norden gjennom Finland og Sveriges medlemskap i NATO. For Norges del handler dette både om at Nordområdene og Østersjøen er fysisk knyttet sammen gjennom Finland, men også at forsvaret av våre allierte i Baltikum henger sammen med vår evne til å motta og forflytte allierte forsterkninger gjennom Sverige og Finland.

I 2026 tar Norge over formannskapet i NORDEFCO etter Finland. Det nordiske forsvarssamarbeidet vil fortsette i tråd med målsettingene som er satt for NORDEFCO frem mot 2030. Under formannskapsåret skal Norge blant annet planlegge og gjennomføre fysiske møter på forsvarsminister- og forsvarssjefsnivå. Høsten 2026 møtes forsvarsministerne i det nordisk-baltiske samarbeidet (NB8) og Northern Group i tillegg til NORDEFCO.

1.2.4.3 Europa

Europa har gjennom det siste året stått overfor store og til dels nye sikkerhetspolitiske utfordringer. Den mest umiddelbare trusselen er den rus-

siske angrepskrigen mot Ukraina, og utfallet vil ha avgjørende betydning både for Ukrainas og Europas sikkerhet. Krigen skjer mot et alvorlig geopolitisk bakteppe, med vedvarende russiske forsøk på å undergrave europeisk sikkerhet og samhold. Europa er inne i et langsiktig motsetningsforhold til både Russland og Kina. Parallelt har vi gjennom 2025 møtt nye utfordringer også internt på vestlig side. Amerikansk utenriks- og sikkerhetspolitikk er i større grad preget av nasjonale økonomiske og handelsmessige interesser. Dette har ført til økende interessekonflikter mellom Europa og USA som særlig kommer til uttrykk på det handelspolitiske området. Det geopolitiske landskapet i de nærmeste årene vil preges av stormaktrivalisering med forholdet USA-Kina i front, og hvor mer av USAs fokus uvegerlig vil dreie mot Asia. Parallelt vil Europa måtte ta et større ansvar for egen sikkerhet, både i og utenfor EU.

Europeisk samarbeid i bredt må styrkes for blant annet å svare på amerikanske forventninger om styrket europeisk innsats. Samarbeidet med våre nærmeste europeiske allierte, både bilateralt og i flernasjonalt ramme, vil i tiden fremover få økt betydning. Særlig viktig for Norge blir samarbeid i en nordeuropeisk ramme.

Storbritannias rolle som vår viktigste europeiske allierte og landets ledende rolle i regionalt samarbeid i Nord-Europa er grunnleggende viktig for norsk og alliert sikkerhet. Regjeringen vil styrke og utvikle dette, blant annet gjennom inngåelse av en ny oppdatert bilateral forsvarsavtale mellom Norge og Storbritannia. Samarbeidet med USA og Storbritannia skjer både i bilateral og i trilateral ramme innenfor områder av strategisk betydning for norsk og regional sikkerhet. Regjeringen vil også videreutvikle vårt nære samarbeid med andre sentrale europeiske allierte, som Tyskland, Frankrike og Polen. Tettere samarbeid og dialog med våre nærmeste allierte er komplementært til NATO, og bidrar konkret til norsk og alliert sikkerhet. Dette er således en forutsetning for å oppnå styrket europeisk egenevne til avskrekking og forsvar.

1.2.4.4 Annet multilateralt samarbeid

Norge har et sterkt og langvarig engasjement for multilateralt samarbeid, der FN står sentralt som en viktig plattform for å fremme internasjonal fred og sikkerhet. FN er også preget av et krevende internasjonalt klima – men fortsetter å gjøre en viktig innsats for å bevare fred- og stabilitet blant annet gjennom en fortsatt betydelig fredsoperativ

innsats. Deltakelse i FN-operasjoner er viktige bidrag til internasjonal fred og sikkerhet, viser norsk støtte til FN-paktens prinsipper om kollektiv sikkerhet og at Norge fortsatt ønsker å bidra til innsats i konflikter som primært rammer land i sør. Det tas sikte på at Forsvaret opprettholder den fredsoperative innsatsen på dagens nivå med en mulig mindre justering av innsatsen i FNs fredsstøttende operasjon i Sør-Sudan (UNMISS) på grunn av behovet for å frigjøre etterspurt og kritisk kompetanse i forsvarsstrukturen. For videre understøttelse av Norges FN-innsats skal periodevis bidrag med mobile treningsteam for trening av FN-styrker vurderes. Det blir også viktig at Norge fortsetter å bidra med økonomisk støtte til reform og styrking av FNs fredsoperasjoner.

Dagens sikkerhetspolitiske utvikling gjør at Europa, herunder EU, tar et større ansvar for egen sikkerhet. Fra norsk side støtter vi denne utviklingen. Et større europeisk bidrag til fellesforsvaret er også et bidrag til en bedre byrdefordeling over Atlanteren, noe som blir enda viktigere fremover. For regjeringen er det samtidig viktig at utviklingen i EU på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området skjer i nært samarbeid med NATO. Den økte oppmerksomheten i EU om unionens evne til å ivareta indre og ytre sikkerhet, kommer til uttrykk på flere områder. EUs sentrale rolle i forbindelse med reaksjonene mot den russiske invasjonen av Ukraina, har bidratt vesentlig, og kommer til syne gjennom iverksettingen av flere nye initiativer hvor Norge deltar, herunder ASAP (Act in Support of Ammunition Production) og EDIRPA (European Defence Industry Reinforcement through common Procurement Act).

Det er i norsk interesse å samarbeide nært med EU og EUs medlemsland for å fremme sikkerhet og forsvar og justis- og politisamarbeid i Europa. Dette innebærer avholdelse av årlige sikkerhetspolitiske konsultasjoner og seminarer, løpende dialog med EUs organer og medlemsland, deltakelse i EUs forsvarsindustrielle samarbeid, bidrag til EUs militære støtte til Ukraina, og deltakelse i EU-ledede krisehåndteringsøvelser og operasjoner. Deler av Norges militære støtte til Ukraina kanaliseres også via EUs fond og programmer, inkludert Norges instruktørbidrag til EU MAM som vil bli videreført.

Norsk forsvarsindustri er en integrert del av den europeiske forsvarsindustrielle og teknologiske basen (EDTIB), og deltakelse i EUs ulike forsvarsindustrielle programmer er av vesentlig betydning for norsk industris konkurranseevne i Europa. EU vil i løpet av 2025 presentere et for-

svarsindustrielt program (EDIP) som vil sette i system de mange programmene som er rettet mot forsvarsindustrien i Europa, og det er besluttet at Norge skal søke deltakelse i EDIP. Norge deltar også aktivt i EUs forsvarsfond (EDF), og i PESCO-prosjektet om militær mobilitet. EU har hevet ambisjonene i rommet gjennom iverksettningen av Secure Connectivity/IRIS2, som er et nytt program for sikker global bredbåndskommunikasjon. Programmet vil være av betydning for norsk samfunnssikkerhet og beredskap, for utviklingen av norsk romindustri og for Forsvaret. Regjeringen har siden 2023 vært i forhandlinger med EU om norsk deltakelse, og målet er å ha en avtale klar i løpet av 2025.

1.3 Status i forsvarssektoren

Det er fastsatt tre hovedmål for Forsvaret, som danner utgangspunkt for styring, rapportering og vurdering av måloppnåelse for Forsvaret. Status på hovedmålene gir overordnet status i utviklingen av Forsvaret, og er grunnlag for Forsvarets overordnede vurderinger av operativ evne (VOE). Hovedmålene for Forsvaret er:

- Forebygge og avskrekke konflikt
- Nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar
- Styrkestrukturens utholdenhet

1.3.1 Forebygge og avskrekke konflikt

Samlet sett vurderes status på hovedmålet om å forebygge og avskrekke konflikt gjennom daglige operasjoner nasjonalt og internasjonalt som tilfredsstillende. Forsvaret løser i all hovedsak daglige operasjoner på en god måte. utfordringer med eksisterende struktur og personellvolum begrenser likevel hvilke oppdrag og oppgaver Forsvaret kan utføre. Alliert tilstedeværelse i norske nærområder er vedvarende høy. For å ivareta eget handlingsrom og nasjonal innflytelse på militære operasjoner i våre nærområder, spesielt innenfor luft- og det maritime domenet, må Forsvaret følge med på russisk aktivitet og delta i allierte øvelser og operasjoner. Dette øker krav og forventningene til Forsvarets aktivitet, men medfører samtidig utfordringer knyttet til langsiktig beredskap og utholdenhet.

Forsvaret har hatt høy operativ aktivitet og tilstedeværelse i prioriterte områder de siste årene, noe som har bidratt til å etablere god situasjonsforståelse. Samtidig har et høyt operasjonstempo over tid på enkelte områder medført personellsli-

tasje og økt behov for vedlikehold av materiellet. Forsvarets operative evne blir tidvis utfordret av noe redusert tilgjengelighet på grunn av aldrende materiell og et generasjonsskifte innenfor flere materiellsystemer. Eksempelvis er høy russisk aktivitet i kombinasjon med lav tilgjengelighet på egen maritim struktur tidvis en utfordring for Forsvaret. Godt alliert samvirke og høy alliert tilstedeværelse i norske nærområder bidrar til å kompensere for dette.

1.3.2 Nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar

Samlet sett vurderes status på hovedmålet om nasjonal beredskap og evne til kollektivt forsvar som mindre tilfredsstillende. Den pågående satsingen på beredskap vil gradvis bidra til forbedringer. God trening og øving styrker beredskapsevnen til Forsvaret. Gjennom ulike aktiviteter forbedres også samhandlingen mellom aktørene i totalforsvaret. Samtidig påvirkes reaksjonsevnen til Forsvaret av utfordringer med tilgang på tilstrekkelig personell med rett kompetanse, samt redusert tilgjengelighet og status på enkelte materielltyper.

I en krise, konflikt eller krig er Norge avhengig av støtte fra allierte. Dette krever at Norge er i stand til å ta imot og understøtte allierte styrker i og gjennom landet. Norges evne til mottak og understøttelse av allierte styrker er avhengig av totalforsvaret. Fra norsk side viser man i større forberedte øvelser god evne til mottak av allierte styrker. Likevel må evnen og beredskapen til å understøtte alliert mottak og operativt planverk styrkes for å imøtekomme nye krav og forventninger fra NATO og nære allierte til understøttelse av forsterkningsstyrker. Infrastrukturen for mottak på flybaser styrkes og det legges bedre til rette for forhåndslagring og alliert trening. I tillegg etableres det nye avdelinger samt en styrking av eksisterende avdelinger som bidrar i mottak og understøttelse av allierte

1.3.3 Styrkestrukturens utholdenhet

Samlet sett vurderes status på hovedmålet om styrkestrukturens utholdenhet som ikke tilfredsstillende. Forsvarets utholdenhet vurderes som ikke tilstrekkelig robust for å kunne gjennomføre operasjoner i en krigssituasjon over tid. Begrensninger er beredskapslagre av ammunisjon til kampplattformer, reservedeler og andre forsyningsklasser. Utfordringene forsterkes av en mar-

ginalt bemannet struktur og aldrende materiell på flere områder.

Utholdenheten til Forsvaret påvirkes av utfordringer med å rekruttere og beholde visse typer personell med kritisk kompetanse, samt redusert tilgjengelighet og status på enkelte materielltyper, reservedelsbeholdninger og eiendom, bygg og anlegg. Pågående satsinger vil gradvis bidra til forbedret status. Økte leveringstider gjør at det vil ta noe tid før effekten slår inn, men innenfor enkelte materiellområder forventes det bedring allerede i 2025.

Forsvarets utholdenhet påvirkes av donasjonene til Ukraina. Dette er et bevisst valg med en akseptert risiko, som vil vare ved til det donerte materialet er gjenanskaffet. Videre vil også bruk av forsvarspersonell til opplæring og trening av ukrainske soldater kunne redusere utholdenhet ved at personelltilgjengelighet blir lavere på andre områder.

1.3.4 Langsiktig kapabilitetsbygging

Som en del av forsvarsløftet skal hæren øke fra en brigade (Brigade nord) til tre brigader (Brigade nord, Finnmarksbrigaden og Brigade sør). Det pågår konseptvalgsutredninger for Finnmarksbrigaden og Brigade sør, og det er ansatt brigadesjefer for de nye brigadene. Anskaffelser av nye stridsvogner, kampvogner, artilleriskyts, kampluftvern og annet materiell pågår. I 2025 er det også opprettet Etterretningsregimentet og Militærpolitiregimentet.

Flåteplanen av 2024 skal fornye Sjøforsvaret med nye fregatter, ubåter og standardfartøy. Regjeringen har valgt anskaffelse av Type 26-fregatter med Storbritannia som strategisk partner. Det pågår kontraktsforhandlinger om ytterligere to nye ubåter av CD 212-klassen, i tillegg til fire nye ubåter som allerede er bestilt. For nye standardfartøy er det planlagt valg av design og deretter prosess med kontraktsforhandlinger.

I 2025 er alle 52 nye F-35 kampfly levert. Anskaffelse av 6 nye Seahawk helikoptre for Kystvakten pågår. Det er besluttet å etablere NATO luftoperasjonssenter (CAOC) i Bodø.

I 2026 etableres en ny maritim innsatsskvadron (SOTG) som ferdigstilles når alle innsatsfaktorer er på plass. Full operativ evne med utgangspunkt fra Ramsund vil oppnås når avdelingen er tilstrekkelig trent og øvd.

1.4 Hovedprioriteringer og økonomiske rammer i 2026

Trygghet og beredskap er en hovedprioritering for regjeringen i statsbudsjettet for 2026. Derfor er de to viktigste grepene i forsvarsbudsjettet fortsatt militær støtte til Ukraina og videre styrking av Forsvaret i tråd med langtidsplanen.

Russlands angrepskrig mot Ukraina er Norges største sikkerhetspolitiske utfordring. Det er sentralt for norske interesser og sikkerhet at støtten til Ukrainas forsvarskamp fortsetter. I 2026 foreslår regjeringen at den samlede rammen for sivil og militær støtte videreføres på 85 mrd. kroner hvorav 70 mrd. kroner til militære støtte og 15 mrd. kroner til sivil støtte. For å begrense påvirkningen på norsk økonomi foreslår regjeringen å videreføre innretningen av den ekstraordinære økningen på 50 mrd. kroner, slik at denne også i 2026 skal gå uavkortet til internasjonale initiativ og kjøp fra ukrainsk industri. Regjeringens overordnede målsetting med den militære støtten til Ukraina er å bidra til en løsning på krigen på ukrainske premisser.

Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036* innebærer en betydelig satsing på Forsvaret. Den nasjonale forsvarsevnen skal styrkes i alle domener og vi skal få det forsvaret vi har til å virke, samtidig som nye satsinger skal gjennomføres. Planen legger til grunn en betydelig økonomisk opptrapping med 648 mrd. kroner (2026-kroneverdi) over en periode på tolv år. Dette skal realiseres i tre markante løft på om lag 15,9 mrd. kroner (2026-kroneverdi) hver, hvor det første løftet ble tatt i 2024 og 2025 og de neste tas i 2028 og 2031, med en jevnest mulig opptrapping i mellom løftene. Regjeringen foreslår å øke forsvarsbudsjettet med 4,2 mrd. kroner i 2026 som en oppfølging av langtidsplanen. Dette er i tråd med den økonomiske opptrappingsbanen i langtidsplanen.

I lys av den sikkerhetspolitiske situasjonen er det nødvendig å prioritere driftsrammene til Forsvaret. De siste par årene har utgiftsøkninger innenfor Forsvarets drift gitt behov for omprioriteringer i gjennomføringsåret for å opprettholde aktivitetsnivået. I dette budsjettet foreslår regjeringen et bevilgningsnivå som legger til rette for at Forsvaret kan videreføre aktivitetsnivået på samme nivå som i 2025. I tillegg gir det rom for å øke aktivitetsnivået innenfor enkelte forsvarsgrener og avdelinger. Det foreslåtte driftsnivået er nødvendig for å understøtte at Forsvaret kan løse sine oppgaver. Videre er det prioritert driftsmidler til å bygge beredskap og utholdenhet gjennom

mer ressurser til materielldrift, reservedeler og personelloppbygging.

Som beskrevet i Meld. St. 33 (2024–2025) *Status, fremdrift, utfordringer og risiko i gjennomføring av langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036* utfordres fordelingen mellom investering og drift som er forutsatt i langtidsplanen. Det skyldes flere forhold, blant annet økende priser og en aldrende materiellportefølje som gjør det krevende å forutse det faktiske vedlikeholdsbehovet. Dette er noe av bakgrunnen for at det i revidert nasjonalbudsjett for 2025 er omprioritert midler fra investeringsbudsjettet for å dekke utgiftsøkninger og driftsmessige merbehov i Forsvaret. I dette budsjettforslaget prioriterer også regjerin-

gen å styrke driftsrammene til Forsvaret, og investeringsandelen i 2026 blir noe lavere enn langtidsplanen la til grunn. Dersom denne utviklingen fortsetter, vil det redusere det økonomiske handlingsrommet for den planlagte strukturutviklingen. Regjeringen vil ha tett dialog med Stortinget om videreutviklingen av langtidsplanen, og vil som det fremgår av Meld. St. 33 (2024–2025) legge opp til å dele informasjon og faglige vurderinger som grunnlag for å behandle justeringer og endringer i planen. Budsjettforslaget innebærer et forsvarsbudsjett med en utgiftsramme på 179 792,4 mill. kroner og en inntektsramme på 10 687,2 mill. kroner.

Tabell 1.1 Regjeringens budsjettforslag for 2026 sammenliknet med saldert budsjett for 2025

	(i 1000 kr)	
	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
Total forsvarsramme	125 069 527	179 792 423
Drift	64 040 644	70 175 437
Investeringer i eiendom, bygg og anlegg (EBA)	7 147 570	7 477 560
Materiellinvesteringer	34 476 213	34 450 426
Militær støtte til Ukraina	19 405 100	67 689 000

Den nominelle økningen av forsvarsbudsjettet er på 54,7 mrd. kroner (om lag 43,8 pst.) sammenliknet med saldert budsjett for 2025. Regjeringens forslag til bevilgningsramme for forsvarssektoren er, korrigert for pris- og lønnskompensasjon og tekniske endringer, økt med 51,7 mrd. kroner (om lag 41,3 pst.).

Budsjettforslaget innebærer at forsvarsutgiftenes andel av brutto nasjonalprodukt (BNP) vil utgjøre anslagsvis 3,4 prosent i 2026. For nærmere omtale av NATOs BNP-mål vises det til eget avsnitt om byrdefordeling i NATO under pkt. 1.2

Den foreslåtte økningen i 2026 som er knyttet til formål i langtidsplanen fordeler seg på de ulike budsjettkapitlene som vist i tabell 1.2.

Tabell 1.2 Økte bevilgninger til LTP-formål i 2026

Kap.	Økning til LTP-formål (mill. kroner)
1700 Forsvarsdepartementet	5,0
1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	287,2
1716 Forsvarets forskingsinstitutt	0
1720 Forsvaret	2 483,5
1730 Forsvarshistorisk museum	0
1735 Etterretningstjenesten	438,3
1740 Statens graderte plattformtjenester	76,3
1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	888,0
Sum	4 178,3

Regjeringens budsjettforslag legger til rette for å blant annet prioritere følgende områder i 2026:

- Regjeringen foreslår en økning på 800 mill. kroner til styrket materielldrift i Forsvaret. Det vil legge til rette for bedre tilgjengelighet på materiellet og beredskapen i Forsvaret i takt med realiseringen av den nye strukturen, herunder planlagt strukturutvikling i Hæren, vedlikehold av F-35 kampfly, videreutvikling av maritim luftovervåking og utvikling av ny maritim minemottiltakskapasitet.
- Forsvarets driftsrammer foreslås økt med 482 mill. kroner for å kunne videreføre operativ virksomhet og de siste års øvings- og treningsnivå.
- Regjeringen foreslår en økning på 1 321 mill. kroner til personellopptrapping i forsvarssektoren. Det vil gi rom for å øke bemanningen i Forsvaret med om lag 600 fast ansatte, 750 reservister og 700 vernepliktige, samt øke bemanningen i Forsvarsmateriell og Forsvarsbygg for å gjennomføre flere og større investeringer.
- Styrkingen av Heimevernet fortsetter. I tillegg til en økning av områdestrukturen med 500 reservister i 2026, planlegges opprettelsen av HV-16 innsatsstyrke i Tromsø med innledningsvis 60 reservister i 2026. Bevilgningen foreslås økt med 24 mill. kroner til nødvendig

utrustning, midler til trening og øving av nytt personell, og kommer i tillegg til de foreslåtte midlene til personellopptrapping.

- Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 438 mill. kroner for å videreutvikle Etterretningstjenesten og bedre situasjonsforståelsen.
- Stortinget har gjennom inneværende langtidsplan og tidligere langtidsplaner besluttet en modernisering av Forsvaret gjennom anskaffelse av strategiske kapasiteter, som nye ubåter, nye kampfly og nye maritime patruljefly. I tillegg er det prioritert en rekke anskaffelser i alle forsvarsgrener samt fellesprosjekter som treffer både forsvarsgrenene og felleskapasitetene. For 2026 foreslås en økning på 421 mill. kroner til materiellinvesteringer. I tillegg foreslås investeringer gjennom NATO økt med 179 mill. kroner.
- Den planlagte personellopptrappingen, innføring av nytt materiell og nye systemer i langtidsplanen gir behov for betydelige investeringer innenfor eiendom, bygg og anlegg. Bevilgningen foreslås økt med 268 mill. kroner i 2026.

For nærmere omtale vises det til egne tabeller og omtaler under respektive budsjettkapitler i del II, 3 Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.

2 Oppmodings- og utgreiingsvedtak

2.1 Oppfølging av oppmodings- og utgreiingsvedtak

Nedanfor er oversikt over oppfølging av oppmodingsvedtak under Forsvarsdepartementet. Oversikta inkluderer alle vedtak frå stortingssesjonen 2024–2025 og vedtak frå tidlegare stortingssesjo-

nar som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 216 S (2024–2025) meinte ikkje var utkviterte. Om Forsvarsdepartementet reknar rapporteringa som avslutta, eller om Forsvarsdepartementet også vil rapportera konkret om vedtaket i budsjettforslaget neste år, er ført inn.

Tabell 2.1 Oversikt over oppmodings- og utgreiingsvedtak, ordna etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avslutta
2024–2025	839	Moglegheit til å fly og testa dronar med våpen i våpen-testområda	Ja
2024–2025	840	Anskaffingsrutinar legg vekt på sikkerheitsaspekta	Nei
2024–2025	977	Styrka veterananes retter og innføra ei veteranlov i Noreg	Nei
2024–2025	1217	Forsvarets nærvær på Sørreisa	Nei
2024–2025	1218	Fagmiljø innan Cyberforsvaret ved Jørstadmoen	Nei
2024–2025	1243	Administrative stillingar og leiarfunksjonar direkte knytte til operative einingar	Ja
2023–2024	740	Nye fregattar – val av strategisk partner	Ja
2023–2024	741	Framskaffing av nye ubåtar	Nei
2023–2024	742	Langtrekkjande luftvern – austlandsområdet	Nei
2023–2024	743	Langtrekkjande luftvern – prosess for framskaffing	Nei
2023–2024	744	Overordna dronestrategi for forsvarssektoren	Nei
2023–2024	745	Ubemannata luftfartøy og dronar – føresegner	Ja
2023–2024	746	Kapasitet for militær utdanning i Nord-Noreg	Nei
2023–2024	747	Lokale og regionale tilbydarar	Ja
2023–2024	748	Pensjonsgjevande inntekter	Nei
2022–2023	154	Forsvarsloven – kontrakt om tenesteplikt	Nei
2020–2021	1099	Ivaretaking av dei nasjonale kulturhistoriske verdiane på Kjeller	Nei
2019–2020	676	Evalueringsav ny etterretningstenestelov	Nei
2016–2017	576	Lovheimel for å ivareta rettene for fangar	Nei

2.2 Stortingssesjon 2024–2025

Moglegheit til å fly og testa dronar med våpen i våpentestområda

Vedtak nr. 839, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart på egnet måte tilrettelegge for at norsk forsvarsindustri får mulighet til å fly og teste droner med våpen i sine våpentestområder.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 386 S (2024–2025) til Meld. St. 15 (2024–2025) *Droner og ny luftmobilitet*.

Noreg har to luftfartsstyresmakter, for høvesvis sivil og militær luftfart.

Den militære luftfartsstyresmakta har implementert European Military Airworthiness Requirements part 21 (EMAR 21). Dette er eit regelverk som regulerer militær luftdyktigheit og godkjenning av organisasjonar og prosessar knytte til design, produksjon og sertifisering av militære luftfartøy og komponentar. Regelverket gjeld og for sivile aktørar i den grad dei driv militær luftfart.

Saman med implementeringa av EMAR 21 har den militære luftfartsstyresmakta etablert ei prosedyre og system for organisasjonsgodkjenning. Den 27. juni 2025 fekk Forsvarets forskingsinstitutt (FFI) den aller første organisasjonsgodkjenninga etter EMAR-regelverket for design og testing av Military Unmanned Aerial Systems (MUAS). Denne godkjenninga gjer FFI i stand til å gjennomføre raskare teknologiutvikling og testing av dronar utan at den militære luftfartsstyresmakta eller andre utanforståande treng å godkjenne kvar variant eller kvar iterasjon.

Norsk forsvarsindustri som ønskjer å fly og teste dronar som fell inn under ansvarsområdet til den militære luftfartsstyresmakta, kan søkje om organisasjonsgodkjenning gjennom dei etablerte prosedyrane.

Anskaffingsrutinar legg vekt på sikkerheitsaspekta

Vedtak nr. 840, 3. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sørge for at staten i sine anskaffelsesrutiner legger vekt på sikkerhetsaspektene, og etablerer risikobaserte vurderingskriterier for anskaffelse av programvare og droneteknologi fra leverandører i land Norge ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 386 S (2024–2025) til Meld. St. 15 (2024–2025) *Droner og ny luftmobilitet*.

Regjeringa vil følge opp tryggleiksaspekta ved staten sine rutinar for anskaffingar av droneteknologi og programvare. Regjeringa vil koma tilbake til Stortinget om dette.

Styrka veteranars rettar og innføra veteranlov

Vedtak nr. 977, 11. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg med mandat til å utrede en egen veteranlov som styrker og lovfester rettighetene til veteranene og deres pårørende og etterlatte. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med et forslag til en veteranlov.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 448 S (2024–2025) Representantforslag om å styrke veteranenes rettar og innføre en veteranlov i Noreg.

Regjeringa vil setja ned eit utval for å greia ut ny veteranlov. Arbeidet vil bli følgt opp i nært samarbeid med arbeidstakar- og veteranorganisasjonane. Regjeringa vil koma tilbake til Stortinget om dette.

Forsvarets nærvær på Sørreisa

Vedtak nr. 1217, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen videreutvikle Forsvarets tilstedeværelse på Sørreisa, og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med rapporteringen på langtidsplanen våren 2026. Sørreisa skal fortsatt være en operativ lokasjon for Forsvaret også i fremtiden.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 540 S (2024–2025) til Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Som beskrive i Meld. St. 33 (2024–2025) Status fremdrift, utfordringer og risiko i gjennomføring av langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2026, vil regjeringa ha tett dialog med Stortinget om vidareutviklinga av langtidsplanen. Regjeringa vil kometilbake til Stortinget om Sørreisa sin funksjon som operativ lokasjon for Forsvaret, som del av den vidare operasjonaliseringa og utviklinga av langtidsplanen

Fagmiljø innan Cyberforsvaret ved Jørstadmoen
Vedtak nr. 1218, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen sikre at kompetanse og etablerte fagmiljøer innen Cyberforsvaret styrkes ved Jørstadmoen. Det utredes hvordan Jørstadmoen kan styrkes og videreutvikles som hovedkvarter for Cyberforsvaret.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 540 S (2024–2025) til Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Regjeringa vil setja i gang ei utgreiing av korleis Jørstadmoen kan styrkast og vidareutviklast som ein del av realiseringa av langtidsplanen for forsvarssektoren, og koma tilbake til Stortinget med resultatata frå utgreiinga.

Administrative stillingar og leiarfunksjonar direkte knytt til operative einingar

Vedtak nr. 1243, 20. juni 2025

«Stortinget ber regjeringen ta utgangspunkt i at administrative stillingar og lederfunksjoner med direkte tilknytning til operative enheter som hovedregel lokaliseres til relevante operative enheter rundt om i landet, med mindre det er særlige grunner til å lokalisere dem andre steder.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 540 S (2024–2025) til Meld. St. 2 (2024–2025) *Revidert nasjonalbudsjett 2025*.

Regjeringa vil sørga for at prinsippet om lokalisering av administrative stillingar og leiarfunksjonar direkte tilknytte operative einingar, som hovudregel vert lagt til grunn ved framtidige utgreiingar og avgjersler om lokalisering som vert fatta i Forsvaret, Forsvarsdepartementet eller regjeringa. Overfor Forsvaret vil dette verte gjeven som styringssignal på eigna måte i etatsstyringsdialogen. Departementet vurderer på dette grunnlaget at vedtaket er fulgt opp.

2.3 Stortingssesjon 2023–2024

Nye fregatter – val av strategisk partner

Vedtak nr. 740, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen komme snarlig tilbake til Stortinget med en sak om valg av strategisk partner for anskaffelse av fem nye havgå-

ende fregatter, med opsjon på ytterligere én fregatt. Fregattene skal utrustes med maritime helikoptre med anti-ubåtkapasitet.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Regjeringa gjorde hausten 2024 eit nedval frå elleve til fire aktuelle nasjonar. Arbeidet med å få detaljert innsikt i dei ulike fregattalternativa og rammene for strategisk samarbeid som grunnlag for eit val av strategisk partner er avslutta. Regjeringa konsulerte Stortinget om val av Storbritannia som strategisk partner for fregattanskaffinga i august 2025. Arbeidet går no over i ei ny fase med blant anna kontraktsforhandlingar før regjeringa kjem tilbake til Stortinget med ei investeringsbeslutning og fastsetjing av kostnadsramme.

Framskaffing av nye ubåtar

Vedtak nr. 741, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen utløse opsjonen på den sjette ubåten, slik at det anskaffes totalt seks nye ubåter.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Anskaffinga av dei fire første ubåtane er i gjennomføringsfasen. Det ligg føre eit tilbod for dei ytterlegare to ubåtane, som vart framforhandla saman med Tyskland i 2024, som signerte kontrakt for sine fire ubåtar i desember same år. Det auka omfanget relatert til ubåtanskaffinga har høgare kostnad, og kostnadane kjem tidlegare enn det som vart lagt til grunn i langtidsplanen. Det vil verte gjennomført ei heilskapleg vurdering av konsekvensane av kostnadsauken for ubåtar, og regjeringa vil koma tilbake til Stortinget i høve til saka. Eigedom, bygg og anlegg relatert til vedlikehald av det utvida talet på norske og tyske ubåtar er omtalt i kapittel 3.

Langtrekkjande luftvern – austlandsområdet

Vedtak nr. 742, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen anskaffe langtrekkende luftvern med evne til å permanent beskytte ytterligere ett geografisk område mot ballistiske missiler for å kunne legge til rette for beskyttelse

av det sentrale østlandsområdet, inkludert hovedstaden.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Styrking av evna til vern mot lufttruslar er ei hovudprioritering i langtidsplanen. Det skal skaffast langtrekkjande luftvern med moglegheit for vern av to geografiske område mot ballistiske missil med kort rekkjevidd. Eitt av desse geografiske områda vil vera det sentrale austlandsområdet. Utviklinga vil verta sett i samanheng med anna styrking av luftvern med kort- og mellomlang rekkevidd i tillegg til antidronesystem. Det er sett i verk utgreiingsarbeid for å utleia moglege handlemåtar for etablering av ambisjonen. Regjeringa vil koma tilbake til Stortinget på vanleg måte for godkjenning av investeringa.

Langtrekkjande luftvern – prosess for framskaffing
Vedtak nr. 743, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en anbefaling for den videre anskaffelsesprosessen for langtrekkende luftvern.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Det er sett i verk utgreiing for å utleia moglege handlemåtar for den vidare anskaffingsprosessen. Regjeringa vil koma tilbake til Stortinget om dette på passeleg måte.

Overordna dronestrategi for forsvarssektoren
Vedtak nr. 744, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen utarbeide og iverksette en overordnet dronestrategi for forsvarssektoren, med konkrete forslag til hvordan forsvarssektoren og de ulike forsvarsgrenene kan ta i bruk droneteknologi i takt med den teknologiske utviklingen på feltet. Strategien skal også omhandle hvordan både sivilsamfunnet og Forsvarets avdelinger bedre kan beskyttes mot den samme teknologien.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–

2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Forsvarsdepartementet følger opp vedtaket og har intensivert arbeidet med ein overordna dronestrategi for forsvarssektoren. Strategien er planlagt lagt fram i løpet av hausten 2025. Det pågåande arbeidet skal sjåast i samanheng med Meld. St. 15 (2024–2025) om *Dronar og ny luftmobilitet* som regjeringa la fram i mars 2025.

Ubemannanna luftfartøy og dronar – føresegner
Vedtak nr. 745, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen revidere bestemmelsene om ubemannede luftfartøyer og droner i Forskrift om militær luftfartsmyndighet.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Vedtaket er følgt opp av Forsvarsdepartementet. Regjeringa har omtalt oppfølginga i Meld. St. 33 (2024–2025) *Status, fremdrift, utfordringer og risiko i gjennomføring av langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036*.

Forskrift om militær luftfartsmyndigheit er ei rammeforskrift som fastset at forsvarssjefen, eller den forsvarssjefen gir myndigheit til, er militær luftfartsmyndigheit i Noreg. Forskrifta § 1, andre ledd, slår fast at «forskriften her gjelder all luftfart med norske militære luftfartøy samt all militær luftfart i norsk territorium, herunder bruk av militære ubemannede luftfartøy systemer (UAS)». Det er inga nærare regulering av spesifikke luftfartøy eller system i forskrifta. Det betyr at ubemannanna luftfartøy og dronar allereie er inkluderte i og omfatta av forskrift om militær luftfartsmyndigheit.

På bakgrunn av dette har Forsvarsdepartementet vurdert at det ikkje er behov for revisjon eller endring av forskrift om militær luftfartsmyndigheit. Ved framtidige forskriftsendringar vil Forsvarsdepartementet sørgja for at omsynet til ubemannanna luftfartøy og dronar blir tatt høgde for og inkludert.

Den militære luftfartsstyresmakta har implementert European Military Airworthiness Requirements part 21 (EMAR 21). Dette er eit regelverk som regulerer militær luftdyktigheit og godkjenning av organisasjonar og prosessar knytte til design, produksjon og sertifisering av militære luftfartøy og komponentar. Regelverket gjeld og for sivile aktørar i den grad dei driv militær luftfart.

Saman med implementeringa av EMAR 21 har den militære luftfartsstyresmakta etablert ei prosedyre og system for organisasjonsgodkjenning. Sjø mellom anna svar på oppmødningsvedtak nr. 839.

Kapasitet for militær utdanning i Nord-Noreg

Vedtak nr. 746, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan økt militær utdanningskapasitet skal etableres i Nord-Norge og komme snarlig tilbake til Stortinget med et forslag til gjennomføring.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Regjeringa har gitt Forsvaret i oppdrag å iverksette ein pilot for lagførerutdanning ved Porsanger Garnison (GP) i regi av Heimevernet (HV). Utdanninga vil vera eittårig, og vil hovudsakleg kunna gjennomførast i førstegongstenesta. Tiltaket inneber å setja i gang eit forsøk i 2025, for så å auka kapasiteten i 2026. Ei lagførarutdanning i Porsanger vil rekruttera frå nærområdet og vil bidra til at behov i Forsvaret vert dekt. Forsvaret vil greia ut ytterlegare tiltak på området. Regjeringa vil koma tilbake til Stortinget når slik utgreiing ligg føre.

Lokale og regionale tilbydarar

Vedtak nr. 747, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen sikre at Forsvaret utnytter handlingsrommet, lover og reglement åpner for, slik at Forsvaret i større grad benytter lokale og regionale tilbydere.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Forsvarsdepartementet har satt i verk ei ekstern utgreiing av eit forslag til ei ny lov om forsvars- og tryggingsanskaffingar. Arbeidsgruppa ble etablert 1. oktober 2024, og vart som en del av arbeidet bedt om å sørgja for at dei særlege tilhøva som gjeld for forsvars- og tryggingsanskaffingar, vart varetekne i den nye forsvars- og tryggingsanskaffingslova innanfor rammene av EØS-retten og WTO-retten.

Rapporten vart overlevert til Forsvarsdepartementet 5. september 2025. Rapporten bidrar til å

belysa forholdet og det rettslege handlingsrommet i regelverket, som kan bidra til økt kompetanse hjå anskaffingsetatane og Forsvaret i anskaffingssaker.

Forsvarsdepartementet har gitt Forsvaret og anskaffingsetatane Forsvarsbygg og Forsvarsmateriell instruksar i tildelingsbrev i 2025 om å auka si involvering med små og mellomstore leverandørar der det støtter opp om forsvarssektoren sine mål og behov, og i større grad å nytta lokale og regionale leverandørar innanfor anskaffingsregelverket sine rammer.

Forsvarsdepartementet vil følge opp ovennevnte i fremtidig styringsdialog mot etatene. Forsvarsdepartementene anser på dette grunnlag vedtaket som fulgt opp.

Pensjonsgjevande inntekter

Vedtak nr. 748, 11. juni 2024

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at partene kan fremforhandle konkrete løsninger som gjør at en større del av personellens inntekter blir pensjonsgivende.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) *Forsvarsløftet – for Norges trygghet – Langtidsplan for forsvarssektoren 2025–2036*.

Forsvarsdepartementet greia i 2024, saman med partane i forsvarssektoren, ut forbetringar i sektorens lønns- og insentivsystem. I ramma av dette vert det tilrådt ulike tiltak for å leggja til rette for at systemet er føreseieleg for den enkelte, og at arbeidsgjevar strevar etter ein lengre horisont for planlegging av aktivitet. Det er også vurdert ulike måtar å godtgjera på i framtida, frå mindre justeringar av dagens ordning til større grad av faste tillegg. Det vert tilrådt at aktiviteten i større grad vert kompensert av faste og føreseielege tillegg for aktivitetar som vakt, øving og segling.

Det går føre seg arbeid knytt til Høgsteretts dom av 2. april 2025 om pensjon på variable tillegg. Høgsterett kom til at vakt- og fartøytillegg i Kystvakta skal sjåast på som pensjonsgivande. Forsvaret fekk i juni 2025 i oppdrag av Forsvarsdepartementet å kartlegga kva konsekvensar denne avgjerda vil kunna få for personell som utfører anna unntaksaktivitet som utløyser rett til variable tillegg. Oppdraget skal svarast ut før utgangen av september 2025. Resultatet av kartlegginga vil til sist kunne ha betydning for det vidare arbeidet som går føre seg mellom Forsvaret og arbeidstakarorganisasjonane når det gjeld forhandlingar

om løysningar som skal sikra at ein større del av personellet sine inntekter vert pensjonsgivande. Regjeringa vil leggja Stortingets vedtak til grunn når ein ser på ei endra innretning på lønns- og insentivsystemet framover.

2.4 Stortingssesjon 2022–2023

Forsvarsloven – kontrakt om tenesteplikt

Vedtak nr. 154, 8. desember 2022

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget og på egnet vis innen utgangen av 2023 og innen utgangen av 2024, eksempelvis i budsjettproposisjonene for 2024 og 2025, og redegjøre om erfaringer med og konsekvensene av endringene i forsvarsloven, som vedtas ved behandlingen av Innst. 74 L (2022–2023), for personell i Forsvaret, herunder omfanget av bruk av kontrakt om tenesteplikt og hvilket personell i hvilke funksjoner som får kontrakt om tenesteplikt.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 74 L (2022–2023) til Prop. 134 L (2022–2023) *Endringer i forsvarsloven (utvidet adgang til å inngå kontrakt om tenesteplikt mv.) og lovvedtak 20 (2022–2023)*.

Endringane i forsvarsloven, som vart vedtatt gjennom behandlinga av Innst. 74 L (2022–2023), vart sett i kraft 1. januar 2024. Det er difor framleis tidleg å gjera greie for erfaringar og konsekvensar av endringane i forsvarsloven.

Forsvaret bruker i dag den utvida tilgangen til å inngå kontrakt om tenesteplikt med personar utan verneplikt og om utvida tenesteplikt for vernepliktlige innanfor følgande område:

1. Kontrakt om tenesteplikt for personar utan verneplikt
2. Kontrakt om utvida førstegongsteneste og utvida tenesteplikt
3. Kontrakt om utvida tenesteplikt for vernepliktlige og personar med kontrakt om tenesteplikt.

I tillegg vil Forsvaret bruka den utvida tilgangen etter forsvarsloven § 25 a til å inngå kontrakt om tenesteplikt for sivilt tilsette i Forsvaret. Kontrakten skal nyttast for å klargjera tenesteplikta til sivilt tilsette i stillingar som inngår i Forsvarets styrkestruktur. Kontrakten vil innebera tenesteplikt i Forsvaret etter forsvarsloven § 2.

Det framtidige omfanget av kontraktar om tenesteplikt vil avhenga av vidare utvikling av For-

svaret, av styrkestrukturens framtidige storleik og Forsvarets kompetansebehov.

Forsvarsdepartementet har på noverande tidspunkt ikkje erfaring med kor mykje omfanget av kontrakt om tenesteplikt vil auka. Forsvarsdepartementet vil kunna gjera greie for erfaringar og konsekvensar av endringane i forsvarsloven når endringane har verka noko lengre.

Ivaretaking av dei nasjonale kulturhistoriske verdiane på Kjeller

Vedtak nr. 1099, 2. juni 2021

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak for Stortinget med en plan for hvordan staten kan bidra til at de nasjonale kulturhistoriske verdiene på Kjeller blir ivaretatt.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 543 S (2020–2021) til Dokument 8:241 S (2020–2021) *Representantforslag om en permanent løsning for småflyaktiviteten i Oslo-området og luftfartøyvernsenter på Kjeller*.

Stortinget vedtok ved Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) Kampkraft og berekraft. Langtidsplan for forsvarssektoren å leggja ned Forsvarets leir på Kjeller. Leiren inneheld nasjonale kulturhistoriske verdiar som må handterast i samband med avhendinga. For å leggja til rette for at dei kulturhistoriske verdiane vert tekne vare på, er Riksantikvaren involvert i planprosessen til Lillestrøm kommune. Forsvarsdepartementet vil koordinera arbeidet med utflytting og avhending av basen opp mot dette. Framdrifta i planprosessen til Lillestrøm kommune tyder på at planen som skal danna grunnlag for etterbruk av Kjeller, ikkje vert ferdig behandla før om lag 2029–2030. Regjeringa vil koma tilbake til Stortinget med oppfølging av vedtaket i samband med informasjon om avhendinga av leiren, når denne prosessen er avslutta.

2.5 Stortingssesjon 2019–2020

Evaluerings av ny etterretningstenestelov

Vedtak nr. 676, 11. juni 2020

«Stortinget ber regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven fra full ikrafttredelse. Evalueringen skal være offentlig og foreligge senest fire år etter at loven er satt i kraft. Evalueringen skal gjelde lovens virke og mulighet for kontroll av dens bestemmel-

ser, inkludert ressursituasjonen, kompetanse og virkemidler hos EOS-utvalet og domstolene.»

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 357 L (2019–2020) til Prop. 80 L (2019–2020) *Lov om Etterretningstjenesten (etterretningstjenesteloven)* og Lovvedtak 134 (2019–2020).

Vedtaket vert følgt opp av Forsvarsdepartementet. Ei uavhengig evaluering av etterretningstjenestelova si virke i tråd med oppmodningsvedtaket starta opp i 2025. Evalueringa vil liggja føre seinast 2. september 2026.

2.6 Stortingssesjon 2016–2017

Lovheimel for å ivareta rettene for fangar

Vedtak nr. 576, 18. april 2017:

*«Stortinget ber regjeringen utrede en egen lov-
hjemmel for å sikre at fanger som holdes av nor-
ske styrker i forbindelse med væpnet konflikt får*

*ivaretatt sine rettigheter, samt hvordan rettig-
hetene til personer som holdes fanget av norske
soldater kan ivaretas i våre internasjonale ope-
rasjoner.»*

Vedtaket vart gjort i samband med behandlinga av Innst. 248 S (2016–2017) om *Redegjørelse av uten-
riksministeren og forsvarsministeren om Afg-
hanistan, inkludert rapporten fra det regjeringsopp-
nevnte utvalget som har evaluert og trukket lær-
dommer av Norges sivile og militære innsats i Afg-
hanistan for perioden 2001–2014.*

Forslaget vart fremma av Miljøpartiet De Grønne etter at innstillinga var fremma for Stor-
tinget.

Forsvarsdepartementet har greia ut problem-
stillinga i dialog med Justis- og beredskapsdepar-
tementet og Utanriksdepartementet. Vedtaket rei-
ser komplekse og prinsipielle spørsmål. Forsvars-
departementet kjem tilbake til Stortinget om
behovet for ein slik heimel innan utløpet av 2025.

Del II
Nærmere om budsjettforslaget

3 Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.

Programområde 04 Militært forsvar Programkategori 04.10 Militært forsvar mv.

Kapitlene i budsjettet

For en del av budsjettpostene er det satt inn en tabell som viser en mer detaljert nedbrytning av endringene på posten fra 2025 til 2026. I tabellene fremgår pris- og lønnskompensasjon og tekniske endringer. Tekniske endringer er blant annet justeringer av en budsjettpost på grunn av flytting av

oppgaver og organisatoriske endringer, omdisponeringer mellom budsjettkapitler/poster på forsvarsbudsjettet, utgiftsendringer som motsvares av tilsvarende inntektsendringer, og rammeoverføringer til og fra andre departementer. Deretter fremkommer «øvrige endringer» som i hovedsak er satsingsforslag knyttet til oppfølging av langtidsplanen i 2026.

Utgifter under programkategori 04.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Pst. endr. 25/26
1700	Forsvarsdepartementet	12 952 387	20 860 768	3 198 173	-85
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	12 641 625	13 292 615	14 686 436	10
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	299 157	352 701	375 165	6
1720	Forsvaret	44 104 691	46 588 725	49 217 279	6
1730	Forsvarshistorisk museum	-	178 688	188 452	5
1735	Etterretningstjenesten	3 407 020	4 299 296	4 838 629	13
1740	Statens graderte plattformtjenester	-	608 387	858 139	41
1750	Militær støtte til Ukraina	-	-	67 206 000	-
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	35 335 450	38 280 917	38 615 492	1
1791	Redningshelikoptertjenesten	749 201	607 429	608 658	0
Sum kategori 04.10		109 489 530	125 069 526	179 792 423	45

Inntekter under programkategori 04.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	Pst. endr. 25/26
4700	Forsvarsdepartementet	177 705	13 245	15 055	14
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	6 115 490	6 343 703	7 472 045	18
4720	Forsvaret	1 672 989	1 042 384	724 289	-31
4730	Forsvarshistorisk museum	-	12 500	14 433	15
4740	Statens graderte plattformtjenester		212 776	250 928	18
4760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	3 561 874	2 279 163	1 712 476	-25
4791	Redningshelikoptertjenesten	577 237	482 425	482 425	0
4799	Militære bøter	604	500	500	0
5645	Rygge 1 AS – utbytte	-	-	15 000	-
Sum kategori 04.10		12 105 900	10 386 696	10 687 151	3

Kap. 1700 Forsvarsdepartementet

(i 1 000 kr)					
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	
01	Driftsutgifter	782 394	903 556	878 157	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	133 347	160 423	166 198	
22	IKT-virksomhet, <i>kan overføres</i>	856 792	472 879	0	
43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>		6 620	6 786	
52	Overføringer til statlige forvaltningsorganer	22 000	6 008	6 574	
53	Risikokapital, NATO innovasjonsfond	14 995	13 590	15 092	
60	Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	1 906	2 980	3 090	
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	101 777	94 995	99 195	
72	Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>		64 994	49 200	

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	119 476	160 744	166 531
78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 163 628	1 943 649	1 780 231
79	Militær støtte til Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 01 og 47, kap. 1720, post 01 og kap. 1760, post 01 og 45</i>	9 728 222	17 006 150	0
90	Kapitalinnskudd, NATO innovasjonsfond	27 848	24 180	27 119
Sum kap. 1700		12 952 387	20 860 768	3 198 173

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarsdepartementet. I tillegg dekker bevilgningen den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner, tilskudd til frivillige organisasjoner, forskning og utvikling, Norges tilskudd til NATOs ulike driftsbudsjetter, norsk deltakelse i NATO innovasjonsfond og militær støtte til Ukraina. Se nærmere omtale av forslagene under postene. Regjeringen foreslår å overføre midlene for felles IKT-løsninger til departementsfellesskapet fra Forsvarsdepartementet til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Videre foreslås det å opprette et eget budsjettkapittel for den militære støtten til Ukraina (kap. 1750), og flytte midlene som i 2025 var budsjettert på kap. 1700, post 79 til kap. 1750.

Implementering av langtidsplanen for forsvarssektoren, fortløpende krise- og hendelseshåndtering, samt strategi- og politikkutvikling relatert til

den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen, vil være hovedprioriteringer for Forsvarsdepartementet i 2026. Norsk og internasjonal håndtering av krigen i Ukraina vil fortsatt kreve betydelig ressursinnsats. Videre prioriterer Forsvarsdepartementet styringsreformen i sektoren.

Post 01 Driftsutgifter

Posten dekker Forsvarsdepartementets ordinære driftsutgifter som lønn og godtgjørelser, reiser i inn- og utland, representasjon, kompetanseoppbygging, utgifter til husleie samt vedlikehold og drift av bygningsmassen. I tillegg dekker posten blant annet utgifter til Forsvarsdepartementets internrevisjon, utgifter til Norges faste delegasjon til NATO og forsvarsråder, forsvarsattacheer og militærrådgivere ved norske utenriksstasjoner.

Tabell 3.1 Endringer fra 2025 til 2026

(i mill. kr.)	
Saldert budsjett 2025	903,6
Pris- og lønnskompensasjon	27,4
Tekniske endringer	-57,8
Øvrige endringer	5,0
Forslag 2026	878,2

Bevilgningen på posten foreslås redusert med til sammen 25,4 mill. kroner. Bevilgningen på posten øker med 27,4 mill. kroner til pris- og lønnskompensasjon. Summen av tekniske endringer gir en reduksjon på posten på 57,8 mill. kroner. Som omtalt ifm. revidert nasjonalbudsjett for 2025 (jf.

Prop. 146 S (2024–2025)) øker Forsvarsdepartementet sin kapasitet som følge av den sikkerhetspolitiske utviklingen, gjennomføringen av langtidsplanen og tillitsreformen F24 i forsvarssektoren, og det omdisponeres 25,0 mill. kroner fra kap. 1760, post 45 for å dekke helårseffekten av

denne kapasitetsøkningen. Videre omdisponeres 11,7 mill. kroner til kap. 1720, post 01 i forbindelse med overføring av ni årsverk fra Forsvarsdepartementet til Forsvaret for gjennomføring av styringsreformen i forsvarssektoren. I tillegg gjøres en rekke andre omdisponeringer til og fra andre poster på forsvarsbudsjettet som til sammen reduserer bevilgningen på posten med 36,0 mill. kroner, dette gjelder blant annet tilbakeføring av finansiering av aktiviteter i 2025 som ikke gjennomføres i 2026. Videre gjøres mindre rammeoverføringer til og fra andre departementer som gir en reduksjon på posten på til sammen 5,2 mill. kroner.

I tillegg til de tekniske endringene foreslås bevilgningen på posten økt med 5,0 mill. kroner til militær støtte til Moldova.

Samlet foreslås det bevilget 878,2 mill. kroner på posten.

FNs fredsoperative virksomhet

Fredsoperasjoner er et av FNs mest sentrale og etterspurte virkemidler for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet. Norge er opptatt av å bidra til at arbeidet med å reformere FNs fredsbevarende operasjoner styrkes. Regjeringen vil i 2026 fortsette å støtte ulike prosjekter som bidrar til reform og modernisering av FNs fredsoperative virksomhet.

Forsvarsattachéer, forsvarsråder og militærrådgivere
Forsvarsattachéene og militærrådgiverne er Forsvarsdepartementets militære representanter, mens forsvarsrådene er Forsvarsdepartementets sivile representanter ved norske utenriksstasjoner. Representantene har ansvar for koordinering og oppfølging av forsvarssamarbeid, forsvarsmateriellsamarbeid samt oppfølging av sikkerhets- og forsvarspolitiske forhold i de land eller organisasjoner de er akkreditert og sideakkreditert til. Den norske NATO-delegasjonen ivaretar Norges interesser i NATO-hovedkvarterets stående komiteer og arbeidsprosesser.

Attachéordningen vurderes kontinuerlig, og personellets lokalisering endres etter behov. Behovet knyttes blant annet til sikkerhetspolitisk viktighet, forholdet til nære allierte og prioriterte samarbeidspartnere samt omfang av bilateralt forsvarsrelatert samarbeid. Innenfor denne ordningen har Norge i dag representasjon ved 13 ambassader og ved fire organisasjoner (NATO, FN, OSSE og EU). Representasjon ved antall norske ambassader vil økes til 15 stasjoner i 2026, når ny

forsvarsrådsstilling i Canberra og ny forsvarsattachéstilling i Tokyo er etablert.

Virksomheten for forsvarsråder, forsvarsattachéer og militærrådgivere fortsetter uten store endringer. Forsvarsdepartementet vil øke representasjonen i Asia for å tettere følge opp behovet for sikkerhetspolitiske relasjoner og understøttelse av forsvarsindustrielt samarbeid. Videre vil det legges opp til å videreføre den forsterkede tilstedeværelsen ved ambassaden i Kyiv.

Reformprosjekter for å bedre styresettet på Vest-Balkan, Ukraina og Moldova

På vegne av Forsvarsdepartementet gjennomfører *Centre for Integrity in the Defence Sector* (CIDS) reformprosjekter på Vest-Balkan. CIDS er for tiden engasjert i Bosnia-Herzegovina, hvor det er samarbeid med Forsvarsdepartementet.

CIDS gjennomførte i perioden 2015–2023 et integritetsbyggende prosjekt i Ukraina på vegne av Utenriksdepartementet. Korrupsjon er et grunnleggende samfunnsproblem i landet, som blir forsterket av krigen. Det er viktig å videreføre kampen mot korrupsjon til tross for den krevende krigssituasjonen. Fra 2024 har Forsvarsdepartementet videreført og forsterket det integritetsbyggende arbeidet mot korrupsjon og for godt styresett gjennom et prosjekt som inngår blant risikoreduserende tiltak i Nansen-programmet. Prosjektet fortsetter også i 2026.

Fra 2025 har Forsvarsdepartementet ved CIDS også startet opp et tilsvarende prosjekt i Moldova. Dette videreføres i 2026.

Prosjektene skal bedre integritet og profesjonalitet hos samarbeidspartnerne gjennom reformer av spesielt personalforvaltning og offentlige anskaffelser. CIDS har lokale kontorer i de ulike hovedstedene med lokale eksperter som fungerer som faglige bindeledd mellom de lokale samarbeidspartnerne og CIDS. CIDS har videre engasjert internasjonale fageksperter som jobber med å støtte reformarbeidet.

Økt bestillingsfullmakt

Som følge av et høyt aktivitetsnivå i Forsvarsdepartementet og behov for kjøp av varer og tjenester, foreslås det å øke bestillingsfullmakten på kap. 1700, post 01 med 11,0 mill. kroner fra 34,0 mill. kroner til 45,0 mill. kroner. Dette er en videreføring av økning i bestillingsfullmakten fra revidert nasjonalbudsjett for 2025 (jf. Prop. 146 S (2024–2025)).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, overslagsbevilgning

Statens pensjonskasse forvalter den særskilte kompensasjonsordningen for personell som har pådratt seg psykiske belastningsskader i utenlandsoperasjoner mellom 1978 og 2010. Statens pensjonskasse utarbeider også prognoser for utbetalinger under ordningen. Prognosene gjelder for utbetalinger etter 35G- og 65G-ordningene samlet. Det er knyttet stor usikkerhet til utgiftene etter den særskilte kompensasjonsordningen. Statens pensjonskasse opplyser at anslagene i prognosene er usikre og sensitive for endringer i de underliggende driverne. Usikkerheten beror i stor grad på antall erstatningskrav som blir innvilget, ventetid for spesialisterklæringer og gjennomsnittlig utbetalingsbeløp.

Statens pensjonskasse forvalter også utbetalinger etter forsvarsloven § 55, som gjelder erstatning for skade pådratt i internasjonale operasjoner fra og med 2010. Disse sakene budsjetteres sammen med de eldre sakene på samme post. Det samme gjelder for krav om billighetserstatning etter forsvarstilsatteforskriften kapittel 10. Dette er også i samsvar med Meld. St. 15 (2019–2020) om å innføre «intopserstatning» som fellesbetegnelse på den særskilte kompensasjonsordningen, billighetserstatning etter forsvarstilsatteforskriften og erstatning etter forsvarsloven § 55.

Klager over vedtak om særskilt kompensasjon, billighetserstatning og krav om erstatning som følge av psykiske belastningsskader etter forsvarsloven § 55 behandles av en særskilt klagenemnd underlagt Forsvarsdepartementet. Statens sivilrettsforvaltning ivaretar sekretariatsfunksjonen for klagenemnda. Statens sivilrettsforvaltnings utgifter i forbindelse med drift av sekretariatet belastes denne posten.

FN har en egen erstatningsordning for veteraner skadet i FN-ledede operasjoner. Posten dekker også utgifter knyttet til forvaltning av et system for fremsendelse av erstatningskrav til FN på vegne av norske veteraner.

Posten foreslås videreført på om lag samme nivå som saldert budsjett for 2025.

Det foreslås bevilget 166,2 mill. kroner på posten.

Post 22 Program Felles IKT, kan overføres

Posten har dekket budsjettmidlene til Program Felles IKT-tjenester i departementsfellesskapet. Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2025, jf. Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S

(2024–2025), ble ansvaret for eierstyringen og oppfølgingen, herunder budsjetteringen, av programmet overført fra Forsvarsdepartementet til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet med virkning fra 1. juli 2025. Midlene på posten foreslås flyttet til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1515, post 45.

Post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, kan overføres

Bevilgningen på posten vil bli benyttet til dekning av uforutsette utgifter som trenger rask avklaring. Posten foreslås videreført på om lag samme nivå som saldert budsjett 2025.

Det foreslås bevilget 6,8 mill. kroner på posten.

Post 52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer

Forsvarsdepartementet har tre stillinger som forsvarsindustriråd i utlandet, én ved den norske EU-delegasjonen i Brussel, én ved den norske ambasadens i Washington, D.C. og én stilling i Australia, med kontor i Sydney. Hensikten med forsvarsindustrirådstillingen i EU-kommisjonen er å styrke samarbeidet mellom norske myndigheter og industri på den ene side, og EU og andre lands myndigheter og industri med tilstedeværelse i Brussel på den andre side. Et særlig fokusområde er oppfølgingen av den norske deltakelsen i det europeiske forsvarsfondet (EDF). Utgiftene til stillingen fordeles likt med en tredjedel fra hhv. Forsvarsdepartementet, Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening og Innovasjon Norge. Innovasjon Norge er arbeidsgiver.

Hensikten med forsvarsindustrirådstillingen i Washington, D.C., er å styrke samarbeidet mellom norske og amerikanske myndigheter og industri innenfor forsvarssektoren. Norge har store forsvarsleveranser til USA, og er en betydelig kjøper av amerikansk forsvarsmateriell. Utgiftene til stillingen fordeles likt med en tredjedel til hhv. Forsvarsdepartementet, Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening, og Innovasjon Norge. I 2026 skiftes forsvarsindustriråden ut med en ny ansatt. I den forbindelse foreslår regjeringen en økning av posten med 0,4 mill. kroner for å legge til rette for en forsvarlig overlapping.

Forsvarsindustriråden i Australia skal følge opp forsvarsanskaffelser som Australia planlegger å gjennomføre. Dette kan gi betydelige kontrakter for norsk forsvarsindustri. Stillingen er opprettet som en prøveordning i fire år og skal ha kontor i

Sydney. Utgiftene til stillingen fordeles likt mellom Forsvarsdepartementet og Innovasjon Norge som blir arbeidsgiver.

Samlet foreslås det bevilget 6,6 mill. kroner på posten.

Post 53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond

NATO innovasjonsfond ble besluttet opprettet i 2022, og innen utgangen av 2024 har 24 av 32 NATO-land sluttet seg til fondet. Målsettingene for fondet er at allierte anskaffer teknologier som fondet har investert i, at det etableres økosystemer innrettet mot banebrytende teknologier som styrkes på tvers av alliansen og at fondet har kommersiell suksess. Fondet skal investere i oppstartsbedrifter innenfor brytningsteknologier som primært retter seg mot kommersielle markeder, men med vesentlig potensial for militær anvendelse (såkalt flerbruksteknologi). Norsk deltakelse i fondet gir norske bedrifter muligheter for kapitaltilgang i tidlig fase, og har videre som formål å styrke sivilt-militært teknologisamarbeid.

Innovasjonsfondet er lansert med en total størrelse på om lag 1 mrd. euro over 15 år fra 2023. Norges andel av fondet er totalt 35,76 mill. euro (3,442 prosent eierandel i fondet). 40 prosent av kapitalen er satt av til initielle investeringer, mens 60 prosent holdes av til oppfølging. Investeringsstrategien består av å benytte 10–20 prosent av kapitalen til indirekte investeringer, det vil si fondsinvesteringer, og 80–90 prosent til direkteinvesteringer i selskap. Ved utgangen av 2024 hadde fondet foretatt ni direkteinvesteringer og sju fondsinvesteringer. Oppfølgingen av fondet ivaretas av det statlige investerings-selskapet Investinor på vegne av Forsvarsdepartementet.

I 2026 foreslår regjeringen å øke bevilgningen med om lag 1,0 mill. kroner grunnet svakere kornkurs. Videre vises det til omtale av forvaltningsutgifter under kap. 1700, post 71 og kapitalinnskudd på kap. 1700, post 90.

Samlet foreslås det bevilget 15,1 mill. kroner på posten.

Post 60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner

Forsvarsdepartementet foreslår å tildele et enkeltstående tilskudd i 2026 til Troms fylkeskommune, for drift av Karriere Troms – Midt og Sør-Troms. Formålet med tilskuddet er å tilby sivil karriereveiledning til militært personell og førstegangstjenestegjørende som har sitt tjenestested i Nord-

land, Troms og Finnmark. Det fylkeskommunale karriereveiledningstilbudet er ikke dimensjonert til å ivareta militært personell i tillegg til den øvrige befolkningen. Tilskuddet skal bidra til at Troms fylkeskommune kan tilby karriereveiledning ved tjenestestedet, tilsvarende det den tjenestegjørende ville fått i sin hjemkommune.

Videre innebærer samarbeidsavtalen med Karriere Troms, Midt- og Sør-Troms drift av et eget opplegg knyttet til veteraners kompetanse, herunder skadde veteraners kompetanse. Dette er en oppfølging av et av tiltakene i regjeringens tiltaksplan for anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging av veteraner

Samlet foreslås det bevilget 3,1 mill. kroner på posten.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres Sikkerhetspolitiske tilskudd

Forsvarsdepartementet har behov for å videreutvikle sikkerhetspolitisk dialog med USA. Økt tilgang til amerikansk ekspertise, nettverk og fasiliteter bidrar til å sette lys på norske sikkerhetsutfordringer og -interesser. Forsvarsdepartementet har siden 2014 hatt et samarbeid med *The Atlantic Council of the US* (ACUS) og deres *Scowcroft Center for Strategy and Security*. Samarbeidet bidrar til et verdifullt bilateralt nettverk av fagpersonell fra både sivil og militær administrasjon. Den faglige kontakten sikter mot dypere forståelse for transatlantiske sikkerhetsinteresser, med særlig fokus på nordområdene. Samarbeidet består i tilrettelegging av konferanser, møter, studiereiser, analyser og rapporter. Budsjettbehovet for ACUS i 2026 er på om lag samme nivå som i 2025. Tilskuddet utbetales i dollar, og grunnet endret valutakurs foreslås tilskuddet økt med 0,5 mill. kroner.

I tillegg forvalter Forsvarsdepartementet tilskudd til to andre amerikanske tankesmier, henholdsvis *Center for a New American Security* (CNAS) og *Center for Strategic and International Studies* (CSIS). CNAS tilrettelegger for europeisk-amerikansk forskerkontakt med fokus på Russland, der Norge inngår med ekspertise. Tilskudd fra Forsvarsdepartementet til CNAS er supplert med et tilsvarende beløp fra Utenriksdepartementet, på samme nivå som i 2025. Støtten til CSIS representerer et mangeårig norsk-amerikansk forskningssamarbeid om sentrale sikkerhetspolitiske spørsmål. I tillegg er CSIS, som del av det bilaterale samarbeidet, en tilrettelegger for faglige seminarer og møter mellom norske og amerikanske myndigheter på ulike nivå. Forsvarsdepartementet ønsker å styrke kontakten med CSIS, og

foreslår derfor å øke tilskuddet med 0,1 mill. kroner i 2026.

Støtte til frivillige organisasjoner på forsvarsområdet
Forsvarsdepartementet tildeler tilskudd til frivillige organisasjoner for å stimulere til at samfunnet bidrar til og støtter opp om Forsvarets mål og virksomhet, samt bidrar til økt kunnskap om, og forståelse for, norsk sikkerhets- og forsvarspolitik. Organisasjoner og virksomheter som bidrar til dette kan søke om midler fra denne tilskuddsordningen. Tilskuddsmottakere må være registrert i Frivillighetsregisteret. Øvrige bestemmelser for tildeling fremgår av forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet.

For tilskuddsåret 2024 tildelte Forsvarsdepartementet om lag 74,8 mill. kroner i tilskuddsmidler til 22 frivillige organisasjoner over denne tilskuddsordningen. Forsvarsdepartementet vurderer at de tildelte midlene ble anvendt etter tilskuddsordningens formål og bidrar til å understøtte frivillig aktivitet for forsvarssektoren.

Bevilgningen til ordningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Nasjonalt opplysningsbyrå i tilfelle krig og annen væpnet konflikt

I tråd med Genèvekonvensjonene III og IV av 12. august 1949, om henholdsvis behandling av krigsfanger og beskyttelse av sivile i krigstid, samt Tilleggsprotokoll I av 1977 til Genèvekonvensjonene, har statspartene en plikt til å etablere og drifte et nasjonalt opplysningsbyrå. Dette skal opprettes straks etter fiendtlighetenes åpning eller okkupasjon, og skal motta og videresende opplysninger om krigsfanger og beskyttede personer som befinner seg i statens makt. Norges Røde Kors påtok seg i 2007 dette ansvaret på vegne av Norge, etter avtale med Forsvarsdepartementet. Departementet er i dialog med Røde Kors for å gjennomgå ordningen og tilpasse den til nye krav. Det årlige tilskuddet inkluderer utgifter til å delta på møter, trening og øvelser på dette området.

Tilskuddet til Nasjonalt opplysningsbyrå foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur

Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur (SAKK), også kalt Karpedammen Scene, ble etablert av Forsvarsdepartementet i 1989. Stiftelsens

formål er å styrke, organisere og koordinere kulturell virksomhet på Akershus festning, med de begrensninger festningen har som et verneverdig, historisk og militært område i sentrum av Oslo. Samarbeidet med andre kulturinstitusjoner står sentralt. Videre har stiftelsen en målsetting om å styrke kunnskapen om Norges historie og å åpne festningsområdet ytterligere for kunst- og kulturfoldelse. Festningen er en viktig del av Oslo sentrum og skal holdes levende som byrom. Stiftelsen skal balansere forholdet mellom sivil kulturformidling på festningen og de særlige kravene som stilles for å ivareta Akershus festning som et kulturhistorisk, politisk og militært område.

Regjeringen foreslår å videreføre det enkeltstående tilskuddet til SAKK i 2026 med 3,8 mill. kroner.

Stiftelsen KNM Narvik

Stiftelsen KNM Narvik ble opprettet i 2005, og mottok fregatten KNM Narvik i 2007. Siden den gang har stiftelsen driftet fartøyet som et museumsskip. Fregatten ligger fortøyd på militært område på Karljohansvern i Horten. Fregatten vedlikeholdes og driftes av stiftelsen, ved hjelp av Venneforeningen KNM Narvik. Stiftelsen har utarbeidet et treårig konsept, Marinens veteranskip, for å innlemme flere fartøyer i gjenstandssamlingen. Arbeidet med å innlemme fartøyene skjer i samarbeid med blant annet Forsvarshistorisk museum og Forsvaret.

I 2024 og i 2025 ble Stiftelsen KNM Narvik tildelt 2,5 mill. kroner i et enkeltstående tilskudd som et bidrag for å realisere konseptet. 2026 markerer slutfasen av realiseringen.

Regjeringen foreslår et enkeltstående tilskudd til Stiftelsen KNM Narvik i 2026 på om lag samme nivå som i 2025 som et bidrag i slutfasen av realiseringen av Marinens veteranskip.

FN-relatert virksomhet

Forsvarsdepartementet avsetter årlig midler til arrangementer, tiltak og prosjekter som understøtter FNs reformprosess, saker som er av viktighet for Norge og andre formål som gir Norge synlighet i FN.

Det ble i 2025 tildelt midler til prosjekter som støtter opp under FNs reformprosess, og det tas sikte på å videreføre støtten på om lag samme nivå for 2026 (3,6 mill. kroner). Videre tas det sikte på en tilsvarende innretning på støtten som tidligere år. Norge har prioritert støtte til å bedre personell-sikkerheten, effektivisere FNs styrkegenererings-

prosess, fremme bruk av ny teknologi samt løfte genderarbeidet, herunder å styrke innsatsen mot konfliktrelatert seksualisert vold. Samtidig er det viktig at det også settes av noe midler som gir fleksibilitet til å dekke støtte til relevante arrangementer og tiltak av viktighet for Norge, herunder å styrke det nordiske samarbeidet om fredsbevaring.

Forvaltningsutgifter Investinor

Regjeringen foreslår å videreføre forvaltningsutgifter hos Investinor knyttet til ivaretagelse av forvaltningsansvaret for Norges deltakelse i NATO Innovasjonsfond på samme nivå som i saldert budsjett for 2025 (1,8 mill. kroner). Det vises videre til den overordnede omtalen av innovasjonsfondet, samt omtale av risikokapital på kap. 1700, post 53 og omtale av kapitalinnskudd på kap. 1700, post 90.

Til sammen foreslås det bevilget 99,2 mill. kroner på posten.

Post 72 Tilskudd til Norges forskningsråd, kan overføres

I 2025 etablerte Forsvarsdepartementet og Kunnskapsdepartementet en felles satsing som skal styrke forskningen på kvanteteknologi med 70 mill. kroner i året. Regjeringen startet i 2025 også arbeidet med en nasjonal strategi for kvanteteknologi, og satsingen skal bidra til å realisere strategien. Se også omtale under kap. 285, post 71 i Prop. 1 S (2024–2025) fra Kunnskapsdepartementet.

Regjeringen foreslår en videreføring på om lag samme nivå som saldert budsjett 2025 av tilskudd til Norges forskningsråd innenfor forskning på kvanteteknologi, forskning på muliggjørende teknologier som er spesielt sentrale for forsvarssektoren, samfunnssikkerhetsforskning og støtte for norske bedrifters søknader til det europeiske forsvarsfondet (EDF). Regjeringen foreslår en ramme på 40,5 mill. kroner i 2026 og en tilsagnsfullmakt i 2026 på 183,3 mill. kroner knyttet til videreføringen av tilskuddsordningene.

I tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren 2025–2036 (Prop. 87 S (2023–2024)) og stortingsmeldingen om forskningssystemet (Meld. St. 14 (2024–2025)) skal flere FoU-midler lyses ut på konkurransebaserte arenaer. Derfor foreslår regjeringen å øke tilskuddet til Norges forskningsråd for å etablere nye FoU-satsinger som beskrevet i langtidsplanen for forsvarssektoren.

Regjeringen foreslår å styrke forskningen på brobyggende kunnskapsutvikling på tvers av for-

svar, sikkerhet og beredskap, og å samordne FoU-innsatsen innenfor totalforsvar og sammensatte trusler gjennom Norges forskningsråd, slik at den årlige bevilgningen på sikt blir om lag 37,5 mill. kroner høyere enn saldert budsjett 2025. Formålet er å gi prioritet til kunnskapsutvikling om tverrsektorielle problemstillinger på tvers av forsvar, sikkerhet og beredskap, i en nasjonal og nordisk ramme. Særlig prioritet skal gis til sammensatte trusler, nasjonale sårbarheter, og å se sivil motstandskraft i sammenheng med Forsvarets operative evne. Midlene skal også følge opp regjeringens målsetting om å etablere en arena på tvers av militær og sivil sektor som bidrar til bedre samordning av forskningsinnsatsen innenfor totalforsvar og sammensatte trusler.

Videre foreslår regjeringen å styrke forskningen på et datadrevet forsvar gjennom Norges forskningsråd, slik at den årlige bevilgningen på sikt blir om lag 20,4 mill. kroner høyere enn saldert budsjett 2025. Formålet er å utnytte potensialet i de store datamengdene som produseres til å utvikle forsvarsevnen og motstandsdyktigheten i samfunnet. Flerbrukspotensialet er stort innenfor dette området og det er synergier mot den allerede igangsatte nasjonale satsingen på kunstig intelligens på sivil side. Dette er også en oppfølging av Strategi for kunstig intelligens for forsvarssektoren.

Som for alle forskningssatsinger tar det tid å trappe opp aktiviteten til planlagt nivå. Derfor foreslår regjeringen en bevilgning på 7,0 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 262,3 mill. kroner til de nye satsingene. Midlene vil bli en del av en større forskningssatsing på forsvarsevne, sikkerhet og beredskap sammen med Kunnskapsdepartementet, og i samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet. Satsingen skal ha tre spor som følger de strategiske hovedprioriteringene i den nasjonale sikkerhetsstrategien som regjeringen lanserte tidligere i 2025. Satsingen skal gå over fem år, med mulighet for tre års forlengelse.

Samlet foreslås det bevilget 49,2 mill. kroner på posten og en tilsagnsfullmakt på 450 mill. kroner.

Post 73 Forskning og utvikling, kan overføres

Støtte til utvikling av norsk forsvarsteknologi

Den gjensidige relevansen mellom sivil forskning og forsvarsforskning øker. Norske bedrifter kan søke Forsvarsdepartementet om midler til samarbeidsprosjekter mellom forsvarssektoren og industrien. Samarbeidsordningen er et sentralt tiltak i den forsvarsindustrielle strategien og er et

viktig bidrag til nyskaping og arbeidsplasser. Strategien inneholder blant annet åtte teknologiske kompetanseområder som Forsvarsdepartementet prioriterer når søknadene vurderes.

Søknader som blir godkjent blir fulgt opp av Forsvarets forskningsinstitutt, som ivaretar det faglige og merkantile ansvaret for slike samarbeidsprosjekter. Prosjektene varer normalt fra ett til fire år, og vil i de fleste tilfeller innebære utvikling av prototyper.

Forsvarsdepartementet arbeider med å forskriftsfeste ordningen. Tilskuddsordningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2025.

Forsvarsdepartementet foreslår å øke tilsagnsfullmakten på kap. 1700, post 73, med 120,0 mill. kroner fra 380,0 mill. kroner til 500,0 mill. kroner. Økningen skyldes behov for å ta høyde for økte tilskudd knyttet til FoU-løftet i langtidsplanen.

Støtte til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

I lys av den alvorlige sikkerhetspolitiske og militære situasjonen, med stor politisk og militær endringstakt, er behovet for tilgang på kunnskapsgrunnlag gjennom kompetente sikkerhetspolitiske fagmiljøer økende. Satsing på sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning er forankret i gjeldende langtidsplan for forsvarssektoren, og reflekterer et flerårig arbeid for å bygge opp og fornye det forskningsbaserte kompetansemiljøet for sikkerhetspolitikk i Norge, i tillegg til å søke mer kunnskap om relevante forhold innenfor totalforsvaret, samfunnssikkerhet og beredskap. Satsingen inkluderer mer langsiktig grunnforskning gjennom tildeling av doktorgrad- og postdoktorgradstipendier, enkeltprosjekter med fokus på relevante sikkerhets- og forsvarspolitiske problemstillinger, et sikkerhetspolitisk program med vektlegging av nasjonal sikkerhetspolitikk og et program for sikkerhetspolitisk forskning på Kina og Asia. Ordningen omfatter tre delmål:

1. Stimulere faglige kompetansemiljøer på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området.
2. Gjennom forskningsbasert formidling bidra til styrket kunnskap og innsikt i offentligheten.
3. Bidra til å kunnskapsgrunnlag for policyutforming og planarbeid i forsvarssektoren.

Herunder er det fastsatt følgende åtte overordnede faglige tildelingskriterier for ordningen:

1. Utvikle kunnskap om norsk sikkerhets- og forsvarspolitikk, inkludert evne til å gi kunnskap om og innsikt i problemstillinger som Norge står overfor.

2. Utvikle kunnskap om internasjonale rammebetingelser og hvordan disse påvirker Norges internasjonale stilling og sikkerhet.
3. Kompetansebygging og styrking av det norske fagmiljøet om statlige og ikke-statlige aktører og endrede geopolitiske konstellasjoner.
4. Utvikle kunnskap om utviklingen av krigens folkerett og andre aktuelle rettslige spørsmål knyttet til militære operasjoner.
5. Økt kunnskap om og innsikt i endringer i sikkerhetssituasjonen og konsekvensene for Forsvaret.
6. Utvikle kunnskap om bakgrunnsfaktorer, dynamikk og skillelinjer i norsk politikk på det sikkerhets- og forsvarspolitiske området.
7. Bidra til et opplyst sikkerhets- og forsvarspolitisk ordsifte i Norge.
8. Bidra til doktrine- og kunnskapsutvikling og det sikkerhetspolitiske grunnlaget for langtidsplanlegging i Forsvaret.
9. Ordningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2025.

Samlet foreslås det bevilget 166,5 mill. kroner på posten.

Post 78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, kan overføres

I posten inngår blant annet Norges bidrag til driftsbudsjettene i NATO, inkludert drift av kommandostrukturen og overvåkings- og kommunikasjonssystemer. Dette inkluderer blant annet driftsutgiftene knyttet til samarbeidet innenfor *NATO Airborne Early Warning and Control* (NAEW&C), *NATO Alliance Ground Surveillance* (AGS), *NATO Communications and Information Agency* (NCIA) og *NATO Support and Procurement Agency* (NSPA) med tilhørende programmer. Posten dekker også øving av NATO-styrker, pensjonsutbetalinger og den fellesfinansierte delen av NATO-ledede operasjoner. Videre dekker posten Forsvarsdepartementets utgifter forbundet med Norges tilknytning til materiell-samarbeidet innenfor rammen av det forsvarspolitiske samarbeidet i EU og nordisk forsvarssamarbeid (NORDEFCO), samt til flernasjonalt samarbeid innenfor områdene strategisk lufttransport og lufttanking (SAC og MRTT). Under toppmøtet i Madrid 2022 vedtok man et økt ambisjonsnivå for NATO og en årlig økning av NATOs driftsbudsjett med 10 pst. årlig (pluss inflasjonsjustering) frem til 2030. Dette utgjør en økning for 2026 med 35,8 mill. kroner fra saldert

budsjett 2025. I tillegg kommer priskompensasjon på 43,8 mill. kroner.

Flernasjonale programmer i NATO og andre organisasjoner

De viktigste flernasjonale programmene som Norge deltar i innenfor NATO og andre organisasjoner er luftbåren tidligvarsling og kontroll (*NATO Airborne Early Warning and Control Force*, NAEW&CF (AWACS)), NATO ISR Force (NISRF) (tidligere NATO AGS Force), Multirolle-tankfly (*Multi-National Multi-Role Tanker Transport Fleet*, (MMF/MRTT)) samt strategisk lufttransport (*Strategic Airlift Capability* (SAC)). Norges andel av utgifter til drift av disse programmene dekkes over kap. 1700, post 78. Deltagelse i nye programmer eller større modernisering av systemer i drift belastes kap. 1760, post 45 og omtales der om det er aktuelt.

NAEW&C Force er et nøkkelelement i alliansens felles integrerte luftforsvar. I nærmere 40 år har den stående NATO-eide styrken med avanserte AWACS-overvåkingsfly og tilhørende støttesystemer gitt tilgang til nødvendig varslings- og kontrollkapasitet. Programmet består i dag av 16 medlemsland, herunder Norge. Overvåkingsflyene planlegges utfaset i 2035 etter mer enn 50 års tjeneste for alliansen. Anskaffelse av en erstatte for dagens fly er til vurdering i NATO. En avklaring av veien videre kan forventes i løpet av 2026.

NATO ISR Force opererer i dag fem Global Hawk droner for luftbåren bakkeovervåking. Styrken er et knutepunkt for NATOs innhenting, analyse og distribusjon av informasjon. Det skjer både ved bruk av dronene og ved å benytte seg av informasjon levert fra andre kilder. NATO vurderer behovet for å utvide sin evne til luftbåren overvåking med en maritim kapasitet og en fremskutt operasjonsbase i Nord-Europa. Norge er ett av flere mulige land for en slik base. En nærmere avklaring av veien videre kan forventes i løpet av 2026.

MMF er et samarbeid mellom åtte land, inkludert Norge, og er viktig for å kunne dekke Forsvarets behov for luft-til-luft-tanking, men også transport av personell og last, i tillegg til strategisk medisinsk evakuering. Sverige og Danmarks inntrøden i samarbeidet fra 2025 betyr en kapasitetsøkning i programmet fra 10 til totalt 12 A-330 MRTT fly, samt en planlagt etablering av en fremskutt base i Danmark. Norges andel i programmet gir 100 flytimer, og det er undertegnet en intensjonsavtale mellom de nordiske deltakernasjon-

nene som grunnlag for samarbeid for å dekke behovet for luft-til-luft-tanking i nord-regionen.

SAC-programmet er viktig for å dekke Forsvarets strategiske lufttransportbehov. Styrken består av tre C-17 transportfly lokalisert i Ungarn. Norge deltar som en av tolv medlemsnasjoner. For bidraget mottar Norge ca. 400 flytimer årlig.

Multinasjonalt samarbeid knyttet til innovasjon, forskning og utvikling

Norsk deltakelse i det europeiske forsvarsfondet (EDF) er en del av regjeringens forsvarsindustrielle strategi. EDF er et flerårig EU-fond som skal stimulere til standardisering og felles utvikling av militære kapasiteter. EDF dekker både forskning og utvikling. Deltakelse gir tilgang i tidligfase på felles kapabilitetsutvikling i EU og strategisk plassering av norsk industri i verdikjeden til den europeiske forsvarsindustribasen. Dette er viktig for å bidra til at EDF-prosjekter også er relevante for norske kapabilitetsbehov. Norges årlige bidrag til EDF er i overkant av 300 mill. kroner. Regjeringen foreslår en videreføring på om lag samme nivå som saldert budsjett 2025 for virkemiddelapparatet for EDF. EDFs fjerde årlige tildeling ble offentliggjort i mai 2025, hvor 16 prosjekter med norsk deltakelse vant frem og hvorav to er under norsk ledelse. Norske virksomheter er nå involvert i hele 67 prosjekter i EDF, med et samlet estimert budsjett på i overkant av 24 mrd. kroner. Norske aktører mottar om lag 1,7 mrd. kroner av denne tildelingen.

Som en del av NATOs 2030-agenda for å øke innovasjonstakten i alliansen, vedtok de alliertes stats- og regjeringssjefer på NATO-toppmøtet i 2021 å opprette *The Defence Innovation Accelerator for the North Atlantic* (DIANA). Gjennom dette har Norge forpliktet seg til deltakelse i og finansieringen av DIANA. Den norske andelen i 2026 utgjør 12,1 mill. kroner.

FD foreslår å øke tilsagnsfullmakten på kap. 1700, post 78, fra 120 mill. kroner til 200 mill. kroner. Det forventes en betydelig økning i behovet for virkemidler i EDF, med bakgrunn i utvikling av prosjekter med mer komplekse systemer og teknologisk modenhet.

Innenfor posten foreslås det også en rekke tiltak for styrket produksjonskapasitet i Norge. Innenfor Nansen-programmet foreslås det disponert 150 mill. kroner til medfinansiering av *Act in Support of Ammunition Production* (ASAP)-prosjekter for utvidet produksjonskapasitet i Norge. Det legges også opp til å finansiere tiltak for økt produksjonskapasitet i Norge for 110 mill. kroner.

Tilskudd til økt produksjonskapasitet

I 2025 vil forsvarsbedriftene Kongsberg Defence & Aerospace, Nammo AS og Chemring Nobel AS kunne søke om støtte til økt produksjonskapasitet. Bedriftene er utvalgt fordi de produserer henholdsvis luftvern, rakettmotorer og artilleriammunisjon og avansert militært sprengstoff. Dette er definert som prioriterte satsingsområder i regjeringens veikart for økt produksjonskapasitet og det er snakk om produkter for Ukrainas forsvarskamp der norsk industri er blant få leverandører i vesten.

Regjeringen foreslår å tildele tilskudd til de tre aktørene innenfor en samlet ramme på inntil 450 mill. kroner, med forventet utbetaling på om lag 150 mill. kroner årlig fordelt på hhv. 2025, 2026 og 2027. Tilskuddene skal gi støtte til økt produksjonskapasitet ved å utløse prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert. De enkeltstående tilskuddene skal støtte prosjekter der det sikkerhetspolitiske bakteppet krever rask oppskalering, men der bedriftene opplever en større usikkerhet rundt langsiktig etterspørsel. Tilskuddene skal utløse investeringer i tidskritiske kapasiteter for ukrainsk, norsk og andre alliertes forsvarsevne. Nedre grense for hvert tilskudd settes til 50 mill. kroner. Relevans for Ukraina, produksjonsøkning, kostnad og kostnadseffektivitet, leveringsplan og gjennomførbarhet, innovasjon og tidsramme for prosjektforslagene, vil inngå i vurderingen av hvilke tilskudd som gis til de tre aktørene. Det settes derfor av 150 mill. kroner innenfor den militære delen av Nansen-programmet, til utbetalinger for tildelte tilskudd i 2026.

Enkeltstående tilskudd – Nammo AS

Regjeringen foreslår å tildele 150 mill. kroner i 2026 til etableringen av ytterligere rakettmotorproduksjon ved Nammo AS av en total flerårig ramme på til sammen 500 mill. kroner til tiltaket. Midlene skal brukes til å bestille produksjonsutstyr med lang ledetid. Formålet med tilskuddet er å gi Nammo AS muligheten til å gå til innkjøp av produksjonsutstyr for en fjerde rakettmotorlinje. Kriteriene for tildeling er at Nammo AS bruker tilskuddet for å bygge opp en slik kapasitet og Nammo må rapportere på framdrift underveis og i etterkant av utbetaling for å dokumentere at til-

skuddet er brukt i henhold til formålet. Rapportering og oppfølging fra Forsvarsdepartementet vil bidra til oppfølging og kontroll.

Enkeltstående tilskudd – Chemring Nobel AS

Regjeringen foreslår å tildele 33 mill. kroner til Chemring Nobel AS for oppbygging av heksamproduksjon i Norge av en total ramme på 100 mill. kroner til tiltaket. Formålet med tilskuddet er å bidra til at Chemring Nobel AS kan bygge opp produksjon av heksam hos Dynea AS. Heksamin er en viktig innsatsfaktor for sprengstoff framstilt av Chemring Nobel. Chemring Nobel AS må underveis og i etterkant rapportere framdrift og resultater til Forsvarsdepartementet, for å bidra til oppfølging og kontroll.

Det foreslås bevilget 1 780,2 mill. kroner på posten.

Post 79 Militær støtte til Ukraina, kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 01 og 47, kap. 1720, post 01 og kap. 1760, post 01 og 45

Regjeringen foreslår å opprette et eget budsjettkapittel for militær støtte til Ukraina. Midlene foreslås omdisponert til det nye budsjettkapittelet, se omtale under kap. 1750.

Post 90 Kapitalinnskudd, NATO innovasjonsfond

Staten har flere ordninger hvor næringslivet kan få tilgang på egenkapital, lån og garantier. Som følge av lavere avkastning enn forventet i de første rundene med såkornfond og direkteinvesteringer, har man de senere årene lagt til grunn en fordeling av nye bevilgninger med 65 prosent som lånetransaksjon og 35 prosent som ordinær utgift for denne typen virkemidler. NATO innovasjonsfond delfinansieres derfor som lånetransaksjon. Det vises videre til den overordnede omtalen av innovasjonsfondet på post 53 og forvaltningsutgifter på post 71. Siden innskuddet betales i euro foreslås bevilgningen økt med 2,9 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2025.

Samlet foreslås det bevilget 27,1 mill. kroner på posten.

Kap. 4700 Forsvarsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	27 141	13 245	15 055
02	IKT-virksomhet	125 563	-	-
85	Utbytte	25 000	-	-
	Sum kap. 4700	177 705	13 245	15 055

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter i hovedsak inntekter vedrørende viderefakturering av husleie og andre driftsutgifter.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,8 mill. kroner, hvorav 1,3 mill. kroner er knyttet til økte inntekter fra salg av internrevisjons-

tjenester fra Forsvarsdepartementets internrevisjon til Forsvarshistorisk museum.

Post 85 Utbytte

Bevilgningen på posten foreslås flyttet til kap. 5645 Rygge 1 AS, post 85 (ny) Utbytte.

Kap. 5645 Rygge 1 AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
85	Utbytte	-	-	15 000
	Sum kap. 5645	-	-	15 000

Post 85 (Ny) Utbytte

Det foreslås en bevilgning på 15,0 mill. kroner knyttet til forventet utbetaling av aksjeutbytte fra

Rygge 1 AS i 2026. Bevilgningen på posten foreslås flyttet fra kap. 4700 Forsvarsdepartementet, post 85 Utbytte.

Kap. 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	6 712 195	7 400 174	8 625 617
47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	5 929 430	5 892 441	6 060 819
	Sum kap. 1710	12 641 625	13 292 616	14 686 436

Budsjettkapitlet dekker blant annet bevilgning til forvaltning, drift, vedlikehold, utskiftinger og utvikling av forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg, samt investeringer i renovering av eksisterende bygg og anlegg i tillegg til nybygg.

Formålet med etaten Forsvarsbygg er å gi råd om, fremskaffe, forvalte og avhende eiendom, bygg og anlegg (EBA) i forsvarssektoren på en bærekraftig og effektiv måte. Eiendom, bygg og anlegg er et viktig bidrag i understøttelsen av Forsvarets operative evne og legger til rette for at det er gode bo- og arbeidsforhold til vernepliktige og ansatte. Forsvarsbygg er en beredskapsorganisasjon og tar aktivt del i understøttelsen av nasjonale og allierte operasjoner i Norge. Forsvarsbygg støtter Forsvaret gjennom beredskapsplaner, operativt planverk og i forberedelse og gjennomføring av øvelser. Forsvarsbygg er på denne måten avgjørende for et velfungerende totalforsvar.

Videre forvalter Forsvarsbygg de kulturhistoriske eiendommene på vegne av forsvarssektoren og har i tillegg en sentral rolle i forsvarssektorens oppfølging av klima- og miljøstrategien for sektoren.

Status i Forsvarsbygg

Forsvarsbygg forvalter landets største offentlige eiendomsportefølje på totalt ca. 4,1 mill. kvm, fordelt på over 12 908 bygg, spredt over hele landet.

Forsvarsbygg gjennomførte i 2024 drift og vedlikeholdstiltak for 1,15 mrd. kroner. Forsvarsbygg har prioritert komponentutskiftinger og vedlikeholdstiltak som støtter Forsvarets basestruktur som har stor betydning for forsvarssektorens operative evne og beredskap. I tett samarbeid med Forsvaret ble det gjennomført vedlikeholdstiltak på bygg hvor menige og soldater bor, hvorav 1 300 soldater fikk økt kvalitet i boforholdene i 2024. Forsvarsbygg leverer infrastruktur, materiell og utstyr til etablerte camper for alliert trening og øving. Anskaffede plasthaller og modulbygg gir økt mottakskapasitet og beredskap, som også fører til lavere utgifter for allierte ved opphold i Norge.

I 2024 hadde Forsvarsbygg 651 større og mindre aktive investeringsprosjekter i ulike faser over hele landet til gjennomføring. Forsvarsbygg avsluttet i 2024 prosjekter til en samlet sluttkostnad på 1,76 mrd. kroner. 2024 var preget av økt produksjon og omsetning på investeringsområdet, som gjennom året fikk økt bevilgning med om lag 1,2 mrd. kroner. Dette førte til økning i antall bygg og renovering av personellrelatert eiendom, bygg og anlegg. I tillegg bidro dette til flere bygg

og operative flater til alliert øving, trening og mot-tak. Forsvarsbyggs regnskap viser en anvendelse av 5,9 mrd. kroner av totalt 6,1 mrd. kroner som ble bevilget til investeringsposten i 2024. Økte fullmakter, økt oppdragsmengde og et godt samarbeid i sektoren var kritiske suksessfaktorer for dette.

Forsvarsbygg avhender eiendommer som sektoren ikke lenger har behov for. Avhendingen omfatter alt fra salg til miljøopprydding og tilrettelegging for sivilt bruk. I 2024 avhendet Forsvarsbygg 15 874 kvadratmeter.

Forsvarsbygg forvalter forsvarssektorens kulturhistoriske eiendommer med mål om å ivareta kulturminner og forene vernehensyn med optimal bruksfunksjon. Forsvarsbygg forvalter og utvikler de nasjonale festningsverkene som en selvstendig portefølje. En hovedmålsetting er å nå langtidsplanens ambisjon om redusert vedlikeholdsetterslep på kulturminner av særlig nasjonal verdi.

Hovedprioriteringer 2026

Hovedprioriteringer i 2026 vil være å fortsette å redusere vedlikeholdsetterslepet og gjennomføre nye investeringsprosjekter på en effektiv måte, i samarbeid med Forsvaret og i samsvar med sektorens planer.

Områdegjennomgangen for eiendom, bygg og anlegg i forsvarssektoren

Det ble i 2023 igangsatt et arbeid med en områdegjennomgang for eiendom, bygg og anlegg i forsvarssektoren. Gjennomgangen ble ferdigstilt 23. april 2024 og overlevert Forsvarsdepartementet og Finansdepartementet i mai samme år. Områdegjennomgangen identifiserte flere positive forhold med dagens forvaltning av eiendom, bygg og anlegg, herunder at forvaltningen i stor grad etterlever nasjonale lover og forskrifter som pålegger krav til bygningsmassen og ytelse. Videre er det positivt at prosessene for utarbeidelse av langtidsplanen for forsvarssektoren og fagmilitært råd i større grad er samkjørte enn tidligere og at registrering av teknisk tilstand følger av godt utarbeidede prosesser og rutiner og benyttes aktivt i forvaltningen av EBA. Samtidig pekte rapporten på noen utfordringer. Husleien dekker ikke kostnadene til verdibevaring av eiendom, bygg og anlegg, og vedlikeholdsetterslepet har økt betydelig over tid. Kostnadene ved forvaltningen er ikke tilstrekkelig synliggjort. Rollefordelingen mellom aktørene eier, bruker og forvalter er ikke klar nok, og det er til dels ulik oppfatning av egen og

andres roller, ansvar og myndighet. Langtidsplanen legger opp til en styrking av tiltak som henter inn vedlikeholdsetterslepet, og bevilgningen ble økt med 568,7 mill. kroner i Saldert budsjett 2025.

Forsvarsdepartementet ser oppfølgingen av områdegjennomgangen i sammenheng med sektorens reformprogram. Sentrale elementer i reformarbeidet er tydeligere mål i sektoren, mer helhetlig beslutningsgrunnlag basert på fakta, mindre fragmentering, tydeligere oppgavefordeling og ansvar samt økt styring og kontroll. Etter ferdigstillelse av områdegjennomgangen ble det gjennom reformarbeidet besluttet at Forsvaret fra 1. januar 2025 fikk ansvaret for styring av den delen av investeringsporteføljen som påvirker Forsvarets virksomhet og strukturutvikling, innenfor mål og rammer gitt av Forsvarsdepartementet.

Forsvarsdepartementet legger til grunn den grunnleggende arbeidsdelingen mellom etatene som innebærer at Forsvarsbygg fortsatt skal ha ansvaret for verdibevaring gjennom forvaltning, drift og vedlikehold og at Forsvaret har ansvaret for investeringer som er nødvendige for å dekke Forsvarets behov. Forsvarsdepartementet vil tydeliggjøre dette i justeringer i hovedinstrukser til etatene. I praksis innebærer dette at departementet klargjør at Forsvarsbygg har ansvaret for ivaretagelse og forbedring for å heve eller levetidsforlenge tilstanden til eksisterende eiendom, bygg og anlegg, også dersom disse tiltakene innebærer bruk av investeringsmidler. Forsvaret har ansvaret for investeringsbeslutninger for ny eiendom, bygg og anlegg, i tråd med fullmaktene fra Stortinget for investeringsprosjekter. Med denne ansvarsdelingen tydeliggjøres etatenes roller og ansvarsområder og den enkelte etat vil gis et helhetlig ansvar for sine kjerneoppgaver. Forsvarsde-

partementet legger også opp til å klargjøre fullmaktene knyttet til beslutninger av innleie og investeringer i eiendom, bygg og anlegg som dekker andre etaters behov.

For å lykkes med disse endringene er det avgjørende at det jobbes videre med samhandlingen i sektoren, og det er i områdegjennomgangen også foreslått en rekke forbedringstiltak knyttet til den faglige EBA-forvaltningen. Dette er blant annet knyttet til å forberede planleggingsprosessen på strategisk nivå, utarbeide en EBA-strategi, øke bruken av datamodeller og digitale analysemodeller og øke bruken av standardløsninger. Disse forslagene følges opp i samarbeid mellom etatene i forsvarssektoren.

Forvaltningsoverføring av Bankplassen 4

Eiendommen har stått tom en periode og forsvarssektoren har behov for eiendommen som et ledd i et større arbeid med å effektivisere sektorens eiendom, bygg og anlegg i og rundt Oslo. Eiendommen vil bli vederlagsfritt forvaltningsoverført fra Statsbygg til Forsvarsbygg. Forvaltningsoverføringen er omtalt i Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets Prop. 1 S for budsjettåret 2026.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter Forsvarsbyggs utgifter knyttet til forvaltning, drift, vedlikehold, utskiftinger og utvikling av forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg, inkludert bygninger og festningsmurer på festningene. Videre omfatter posten blant annet utgifter til miljøtiltak, beredskapsarbeid, tilrettelegging for allmenn verneplikt og oppdrag som gjennomføres for andre virksomheter.

Tabell 3.2 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	7 400,2
Pris- og lønnskompensasjon	207,6
Tekniske endringer	998,4
Øvrige endringer	19,5
Forslag 2026	8 625,6

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 225,4 mill. kroner, hvorav 207,6 mill. kroner er pris- og lønnskompensasjon og 998,4 mill. kroner er tekniske endringer. De tekniske endringene

består av tekniske omdisponeringer til og fra andre poster på forsvarsbudsjettet, samt endringer i utgifter som finansieres av inntekter og gjelder NATO-prosjekter, husleie og betaling

for ulike tjenester fra etater i sektoren til Forsvarsbygg. Den foreslåtte bevilgningen vil også bidra til å dekke forvaltningsoppgaver for å understøtte amerikanske infrastrukturinvesteringer som en del av forsvarssamarbeidet mellom Norge og USA. Det foreslås å øke bevilgningen med 19,5 mill. kroner til personellopptrapping for å styrke gjennomføringsevnen i investeringsprosjekter og den forvaltningsmessige kompetansen med bakgrunn i opptrappingen i langtidsplanen.

Økt bestillingsfullmakt

Det foreslås å videreføre bestillingsfullmakten opprettet ifb. Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2025 (jf. Prop. 146 S (2025–2025)). Bestillingsfullmakten omfatter flerårige forpliktelser for vedlikehold/prosjekter der det ikke foreligger en kostnadsramme fra Stortinget.

Tabell 3.3 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	5 892,4
Priskompensasjon	143,5
Tekniske endringer	-242,9
Øvrige endringer	267,8
Forslag 2026	6 060,8

Bevilgningen på posten foreslås økt med 168,4 mill. kroner, hvorav 143,5 mill. kroner er knyttet til pris-kompensasjon. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 242,9 mill. kroner som følge av tekniske endringer, som gjelder reduserte utgifter som motsvares av tilsvarende reduksjon i avhendingsinntekter på kap. 4710, post 47, samt reduksjon av bevilgningen knyttet til nytt hovedbygg på Jan Mayen i henhold til planlagt fremdrift.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 267,8 mill. kroner knyttet til investeringsprosjekter innenfor eiendom, bygg og anlegg. Investeringsprosjektene er koordinert med satsingene i langtidsplanen knyttet til personellopptrapping og innfasing av nytt materiell og systemer. Det vises til nærmere omtale av prosjektene nedenfor. Økningen omfatter også en digital satsing og modernisering i Forsvarsbygg gjennom fornyelse og utvikling av IKT-systemer for understøttelse av forvaltning, drift og investering i eiendom, bygg og anlegg.

Det foreslås bevilget 6 060,8 mill. kroner på posten.

Som følge av økt omfang av nye forpliktelser som forventes pådratt i 2026 foreslås bestillingsfullmakten økt med 50 mill. kroner til totalt 550 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Det foreslås bevilget 8 625,6 mill. kroner på posten.

Post 47 Nybygg og nyanlegg, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45

Posten omfatter investeringer i eiendom, bygg og anlegg som følger av prioriteringer i langtidsplanen, herunder eiendom, bygg og anlegg for å understøtte nytt materiell. Det prioriteres også å gjennomføre tiltak som er nødvendige for å ivareta arbeidsmiljø, helse, miljø og sikkerhet og andre tiltak for å oppfylle krav i lover og forskrifter, samt renovering av bygningsmassen.

Ved behandlingen av revidert budsjett 2025, jf. Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S (2024–2025), ble det vedtatt at kap. 1710, post 47, tilføyes stikkordet «kan nyttes under kap. 1760, post 45» og at kap. 1760, post 45 tilføyes stikkordet «kan nyttes under kap. 1710, post 47». Videre ble Forsvarsdepartementet gitt fullmakt til å starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygg og anleggsprosjekter med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner. Forsvarsdepartementet foreslår at disse fullmaktene videreføres i 2026, jf. forslag til romertallsvedtak.

Nytt prosjekt for godkjenning

Hele landet – Tankanlegg – innfrielse av miljøkrav

Prosjektets hensikt er å gjennomføre nødvendige tiltak som innfrir myndighetskravet i forurensingsforskriften § 18-6 bokstav c, for å redusere fare for miljøskade fra Forsvarets tankanlegg ved lokasjoner som ikke tilfredsstiller kravet i dag. Prosjektet er viktig for innfrielse av myndighetskrav og for opprettholdelse av Forsvarets ope-

native evne, samt evne til alliert mottak. Det planlegges med gjennomføring av prosjektet i perioden 2026–2030. Dette samsvarer med planlagt implementeringsplan i NATO. Prosjektet har gjennomgått ekstern kvalitetssikring (KS2).

Prosjektet er et komplisert rehabiliteringsprosjekt med mulig forurensningsproblematikk og et krevende marked med graderte anskaffelser. Tankanleggene må være i drift samtidig som prosjektet gjennomføres. Prosjektet har tatt høyde for en høy usikkerhet i usikkerhetsavsetningen knyttet til forhold i fjell som først kan avdekkes når prosjektet er i gjennomføringsfase.

Prosjektets styringsramme er 895 mill. kroner, inkludert innretning, merverdiavgift og gjennomføringskostnader.

Prosjektets foreslåtte kostnadsramme er 1 190 mill. kroner pr. 1. juli 2026, inkludert innretning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Forsvarsdepartementet har gjennom NATOs investeringsprogram for sikkerhet fremmet og fått initial aksept for prosjektet.

Godkjenning av endring av kostnadsramme for pågående prosjekt

Haakonsvern – vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter med kaianlegg

Prosjektet for vedlikeholdsfasilitet til nye ubåter med kaianlegg på Haakonsvern ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019). Det omfattende, strategiske maritime materiellsamarbeidet med Tyskland om anskaffelse av nye ubåter inkluderer blant annet samarbeid om vedlikehold og levetidsforvaltning av de tyske 212 CD ubåtene. Anlegget er et verft for vedlikehold og reparasjon av ubåtene, samt kaianlegg og lokasjon for operative ubåter med besetning og støttepersonell. Hensikten med prosjektet er å sikre at ubåtene har tilgjengelig eiendom, bygg- og anlegg for drift, vedlikehold og øvrig understøttelse fra det tidspunktet de fases inn. Det pågående EBA-prosjektet skal understøtte vedlikehold av totalt seks ubåter av 212 CD-klassen, henholdsvis fire norske og to tyske. Det ble gjennomført ekstern kvalitetssikring av prosjektet i 2019.

Det totale antallet ubåter som skal vedlikeholdes i anlegget planlegges økt fra seks til ni. Dette, i tillegg til prisstigning og at EBA-prosjektet påvirkes av utvikling av materiellprosjektet, medfører behov for en betydelig revisjon av prosjektet.

I Prop. 1 S (2023–2024) ble Stortinget informert om at det er besluttet å endre kaiutforming

og øke antall kontorplasser i bygget. Videre utvides letthallen for å ivareta behov knyttet til endret vedlikeholdskonsept. Disse endringene er godkjent av Forsvarsdepartementet innenfor prosjektets godkjente rammer. Det ble også informert om at ytterligere omfangsendringer som følge av endrede krav til ubåtene er en risiko for prosjektets økonomi. I Prop. 1 S (2024–2025) ble Stortinget informert om at omfangsendringer, hovedsakelig som følge av endrede krav til vedlikehold av ubåtene, i tillegg til lønns- og prisstigning ut over bevilget prisjustering, er en risiko for prosjektets økonomi. I tillegg vil planlagt anskaffelse av nye norske ubåter, jf. Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) og at Tyskland skal anskaffe ytterligere fire ubåter av samme type, medføre behov for å utvide prosjektets omfang og øke den økonomiske rammen. Videre ble Stortinget informert om at regjeringen vil komme tilbake til Stortinget i løpet av 2025 med behov for å øke prosjektets omfang og kostnadsramme.

Per i dag har Norge og Tyskland besluttet å anskaffe totalt ti ubåter, henholdsvis fire norske og seks tyske. I revidert prosjekt legges det opp til at vedlikeholdsfasilitetens kapasitet utvides til å ivareta behovet for rullerende drift og vedlikehold av ni ubåter avhengig av fartøyenes operative behov og vedlikeholdsintervall. Grunnet geografiske begrensninger på Haakonsvern er dette anleggets maksimale kapasitet. En beslutning om anskaffelse av et økt antall norske ubåter vil ikke medføre behov for en ytterligere utvidelse av anlegget. I det tysk-norske samarbeidet planlegges også å etablere en supplerende fasilitet i Tyskland for å ivareta behovet for ytterligere vedlikeholdskapasitet.

Pågående prosjekt omfatter et bygg med to skipshaller for vedlikehold med tilhørende verksted og lager, én skroghall for ett fartøy i start/ferdigstillelse av vedlikeholdsrutine, administrasjonsbygg med kontor og møterom, kaianlegg og utomhusanlegg. Kaianlegget inkluderer skipsheis og kaihus for klargjøring av ubåtene før tokt. Utomhusanleggene omfatter transportsystem for ubåtene og infrastruktur.

Behovet for økning av omfang og kostnad i prosjektet skyldes flere faktorer. EBA-prosjektet er utviklet i parallell med materiellprosjektet og er påvirket av at ubåtene har blitt større og tyngre, og økte krav til vedlikehold og tekniske støtte-tjenester. Som følge av et økt antall ubåter i rullerende vedlikehold og drift, planlegges etablert en ekstra skipshall for vedlikehold, en ekstra kaiplass, utvidet areal til lager, verksted og logistikk-

funksjoner, og en ekstra etasje i administrasjonsbygget. I tillegg medfører ny risikovurdering av anlegget basert på et oppdatert trusselbilde behov for økning i prosjektkostnaden. Videre har det vært prisstigning i markedet, spesielt for stål og betong, ut over tidligere årlig bevilget prisjustering i prosjektet. Det er også økte administrasjonskostnader og merkostnad knyttet til parallell bygging og drift som følge av et utvidet anlegg.

Ekstern kvalitetssikrer (EKS) gjennomførte en supplerende analyse av det reviderte prosjektet og vedlikeholdskonseptet våren 2025. Resultatene fra kvalitetssikringen ligger til grunn for den foreslåtte kostnadsrammen. Forsvarsdepartementet vil påse at det i det videre prosjektløpet iverksettes relevante tiltak knyttet til kvalitetssikrers anbefalinger om reduksjon av usikkerheten i prosjektet.

Som en del av det tysk-norske samarbeidet legges det til grunn en kostnadsdeling for de totale EBA-investeringene, inkl. den planlagte supplerende fasiliteten i Tyskland. Det pågår prosesser både med tyske myndigheter og med NATO gjennom NATOs investeringsprogram for sikkerhet om finansiering av en andel av prosjektkostnaden. Forsvarsdepartementet vil følge dette tett opp i det videre prosjektløpet.

Første trinn av prosjektet overleveres høsten 2029, koordinert med fremdriften i materiellprosjektet. Trinn 2 av prosjektet overleveres høsten 2031. Prosjektet planlegges avsluttet i 2032.

Prosjektets kostnadsramme foreslås økt med 5 176 mill. kroner fra 4 457 mill. kroner til 9 633 mill. kroner inkl. innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Pågående prosjekter – status og fremdrift

Tabell 3.4 Eiendom, bygg- og anleggsprosjekter med kostnadsramme over 200 mill. kroner (kostnadsnivå pr. 1. juli 2026), for prosjekter godkjent før 1.1.2025, og 500 mill. kroner for prosjekter godkjent fra 1.1.2025

Formål/Prosjektnavn	Kostnadsramme	Anslått utbetaling 2026	Forventet gjenstående etter 2026
Evenes – fasiliteter for maritime patruljefly	3 781	205	0
Haakonsvern – ubåtrelaterte tiltak – kontinuerlig ubåtkapasitet	355	39	240
Haakonsvern – vedlikeholdsfasilitet for nye ubåter med kaianlegg	9 633	738	5 535
Porsangmoen – Eiendom, bygg og anlegg for materiell	419	9	0
Værnes –flytting av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes	1 002	359	65
Værnes – infrastruktur	326	93	45
Ørland – befalskvarter	743	72	565
Ørland – eiendom, bygg og anlegg for luftvern	495	166	33
Ørland – støyreducerende tiltak utenfor baseområdet	1 891	41	0
Nytt hovedbygg på Jan Mayen ¹	1 775	368	574

¹ Prosjektet finansieres utenfor de økonomiske rammene for langtidsplanen for forsvarssektoren over kap. 1710 post 47 i perioden 2025–2028, prisjustert basert på Statens bygge- og eiendomsdirektorat-indeks (SBED-indeks fra Statsbygg).

Evenes – fasiliteter for maritime patruljefly

Prosjektet for fasiliteter for P-8A Poseidon maritime patruljefly ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop.

60 S (2018–2019). På grunn av risiko for uønsket turbulens var det nødvendig å flytte fasilitetene lenger sørover enn den opprinnelig planlagte lokaliseringen. Ved Stortingets behandling av Innst. 339 S (2019–2020) til Prop. 78 S (2019–2020) ble

prosjektets kostnadsramme følgelig økt. På grunn av sterk økning i priser på materialer og arbeid, samt høye krav til sikkerhet, ble prosjektets kostnadsramme og omfang endret ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023).

Byggeprosjektet omfatter etablering av hangar for de maritime patruljeflyene inklusive administrative fasiliteter, teknisk lager, samt verksteds- og lagerfasiliteter for bakkeutstyr og redningsutstyr. Prosjektet omfatter videre oppstillingsplasser utendørs, plattform for lasting av ammunisjon og utendørs spyleanlegg for flyene. Prosjektet er ennå i byggefase. Utendørsarbeider er i stor grad ferdigstilt og delvis tatt i bruk av Forsvaret. Det er forsinkelser sammenlignet med planlagt ferdigstillelse tredje kvartal 2025, i hovedsak gjelder dette arbeider knyttet til bygg. Prosjektet planlegges overlevert til Forsvaret før sommeren 2026. Inntil permanente fasiliteter for P8-A er ferdigstilt, benytter Forsvaret midlertidige løsninger.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 3 781 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Haakonsvern – ubåtrelaterte tiltak – kontinuerlig ubåtkapasitet

Prosjektet for utbåtrelaterte tiltak – kontinuerlig ubåtkapasitet på Haakonsvern ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Som følge av anskaffelse av nye ubåter av 212 CD-klassen, jf. Stortingets behandling av Innst. 381 S (2016–2017) til Prop. 123 S (2016–2017) og levetidsforlengelse av Ula-klassen ubåter, jf. Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023), er det behov for relevante og effektive bygg og anlegg på Haakonsvern både for de nye ubåtene fra 2028 og for parallell drift og vedlikehold for Ula-klassen og 212 CD-klassen i perioden 2028–2034 for å sikre operativ tilgjengelighet.

I prosjektet tilrettelegges bygg og anlegg for trening, opplæring og øving av personell, samt lasting og lossing av ammunisjon. Det legges i stor grad til grunn at eksisterende arealer på Haakonsvern knyttet til Ula-klassen skal gjenbrukes og bygges om, og at det kun skal etableres en mindre andel nybygg for å dekke behovet. Prosjektet omfatter tilrettelegging av kai og ombygging og tilrettelegging av verksteder i fjell. I tillegg gjennomføres ombygging og nybygg av undervis-

nings- og øvingsanlegg, samt verksted og lager. Det vil være behov for parallell drift og vedlikehold både for Ula- og 212 CD-klassen i perioden 2028–2034 og relevante bygg for verksteder, øving og trening tilpasses i henhold til dette.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 355 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Porsangmoen – eiendom, bygg og anlegg for materiell

Stortinget vedtok prosjekt for eiendom, bygg og anlegg for materiell på Porsangmoen ved behandlingen av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022). Hensikten med prosjektet er å etablere garasjer og å legge til rette for gjennomføring av opplæring og vedlikehold av materiellet til Kavaleribataljonen på Porsangmoen. Prosjektet omfatter to flerbrukshaller, som er varme garasjer med areal for undervisning, troppslager og lager for personlig bekledning og utrustning. Det skal også etableres et kontorbygg med rom for undervisning av soldatene, et returpunkt med miljøstasjon og vaskefasiliteter, samt en ny løftebukk i Porsanger tekniske verksted.

Delprosjektene returpunkt med miljøstasjon og vaskefasiliteter, og ny løftebukk i Porsanger tekniske verksted er ferdigstilt og overlevert. Delprosjektet flerbrukshall med troppskontorer planlegges overlevert medio 2025. Prosjektet planlegges avsluttet innen utgangen av 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 419 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Værnes – flytting av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes

Prosjekt for fullføring av flyttingen av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Hensikten med prosjektet er å effektivisere og gi ny innretting for flyteknisk utdanning og kompetanseutvikling i Luftforsvaret på Værnes og fremskaffe hensiktsmessig eiendom, bygg og anlegg for virksomheten. I tillegg etableres kvarter slik at det totale forlegningsbehovet som følger av flyttingen av Luftforsvarets skolesenter fra Kjevik til Værnes blir dekket.

Entreprisene for kvarterene og skolebygg er kontrahert. Prosjektet planlegges med overlevering av skolebygget innen september 2026. Kvar-

terbyggene planlegges overlevert i etapper i perioden september 2026 til desember 2026. Prosjektet planlegges avsluttet innen utgangen av 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 002 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Værnes – infrastruktur

Stortinget vedtok prosjektet for infrastruktur i Værnes garnison ved behandlingen av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022). Infrastrukturen i Værnes garnison ble etablert på 1950-tallet for å dekke behovene til tidligere Værnes flystasjon. Prosjektet skal modernisere og tilpasse eksisterende infrastruktur, samt etablere ny infrastruktur i garnisonen i samsvar med behov for utbygging, samt krav i lov og forskrift. Prosjektet planlegges overlevert innen utgangen av 2026 og avsluttes ultimo 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 326 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – befalskvarter

Prosjektet for befalskvarter Ørland ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025) til Prop. 99 S (2024–2025). Hensikten med prosjektet er å erstatte kvarter på Ørland som er avstengt og under avhending grunnet HMS-relaterte forhold, samt fremskaffe flere befalskvarter for å opprettholde de operative leveransene ved flystasjonen. Totalt skal det etableres 250 befalskvarter gjennom dette prosjektet.

Etablering av personellrelatert eiendom, bygg og anlegg er viktig for å beholde og rekruttere personell og tilrettelegge for planlagt personellopptrapping. Behovet for flere kvarter er en konsekvens av etableringen av Ørland flystasjon som hovedbase i Luftforsvaret og tilhørende personellvekst for å bygge opp de kapasiteter flystasjonen skal levere. Det er også nødvendig å etablere tilfredsstillende bostandard for tjenestegjørende personell på Ørland. Prosjektet gjennomføres i perioden 2025–2029.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 743 mill. kroner inkl. innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – eiendom, bygg og anlegg for luftvern

Prosjekt for eiendom, bygg og anlegg til luftvern ved Ørland flystasjon ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Prosjektet omfatter etablering av fasiliteter for Luftvern bataljonen ved flystasjonen. Prosjektet er relatert til planlagt styrking og økning av personell og materiell, samt endret modell for styrkeproduksjon. Det etableres administrasjonsbygg med kontor- og undervisningsfasiliteter, samt fasiliteter for lagring av utstyr for to luftvernbatteri. I tillegg til ny bygningsmasse omfatter prosjektet etablering av to områder som skal dekke behovet for å utføre prosedyre for «klar til strid».

Prosjektet gjennomføres i perioden 2025 til 2027, med planlagt overlevering første kvartal 2027. Prosjektet planlegges avsluttet ultimo 2027. Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 495 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – støyreducerende tiltak utenfor baseområdet

Prosjektet for gjennomføring av tiltak for å redusere støykonsekvensene for bygningsmasse med støyømfintlig bruksformål utenfor baseområdet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 381 S (2016–2017) til Prop. 123 S (2016–2017). Prosjektet innebærer å tilby innløsning av bygninger med støyømfintlig bruksformål i rød støysone, og å gjennomføre støyreducerende tiltak på bygningsmasse med støyømfintlig bruksformål i gul støysone innen utgangen av 2019, i henhold til reguleringsplanens bestemmelser for Ørland flystasjon. I tillegg skal eventuell bygningsmasse som innløses i rød støysone avhendes, sikres eller rives.

Prosjektets gjenstående arbeid er innenfor delprosjektet avhending, rivning og sikring hvor arbeidet med rivning av innløste bygg er ferdigstilt, unntatt 44 vernede bygg der det vil søkes dispensasjon om enten flytting eller rivning. Det er i den sammenheng et samarbeid med både Ørland kommune og Trøndelag fylkeskommune om å flytte 26 bygninger. Flytting og rivning av vernede bygg forventes ferdigstilt i løpet av 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 891 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Nytt hovedbygg på Jan Mayen

Bred norsk sivil og militær tilstedeværelse og aktivitet er viktig for å markere norsk suverenitet og hevde norske interesser på Jan Mayen. Den eksisterende bygningsmassen er i dårlig stand. Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2024, jf. Innst. 447 S (2023–2024) til Prop. 104 S (2023–2024). Prosjektet er nå i gjennomføringsfase med planlagt ferdigstillelse sommeren 2027. Byggeprosjektet omfatter et nytt hovedbygg, nye garasjer, nye naust og en ny nødforlegning, samt sanering av eksisterende bygningsmasse.

Prosjektets kostnadsramme er 1 775 mill. kroner pr. 1. juli 2026, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

I 2026 settes det av 368 mill. kroner til prosjektet, som finansieres utover de økonomiske rammene for langtidsplanen for forsvarssektoren.

*Avsluttede prosjekter**Blåtind – utvikling skyte- og øvingsfelt*

Ved Stortingets behandling av Innst. 270 S (2021–2022) til Prop. 78 S (2021–2022) ble det besluttet å igangsette en utvikling av Akkasæter i Blåtind skytefelt i Indre Troms. Hensikten med prosjektet er å understøtte utvikling av og tilrettelegge for alliert trening og øving i forsvarssektorens skyte- og øvingsfelt i Indre Troms. Med bedre fasiliteter i Blåtind skytefelt vil tilgjengeligheten og kapasiteten i forsvarssektorens totale skyte- og øvingsfelt i Indre Troms økes, både for nasjonale og allierte styrker. Bygningsmessige tiltak for infrastruktur, forlegningsbygg og teknisk bygg ferdigstilles medio 2025.

Prosjektet planlegges ferdigstilt innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme pr. 1. juli 2025 på 473 mill. kroner.

Eggemoen – nytt bygg for Forsvarets satellittstasjon

Prosjektet for nytt bygg for Forsvarets satellittstasjon på Eggemoen ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2017–2018) til Prop. 1 S (2017–2018). Ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2019–2020) til Prop. 1 S (2019–2020) ble prosjektets kostnadsramme og omfang endret. Ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2023–2024) ble prosjektets kostnadsramme ytterligere utvidet. Hensikten med prosjektet er å utvide og oppgradere satellittstasjonen, som er viktig for å opprettholde Forsvarets operative

evne. Prosjektet omfatter nytt teknisk bygg, etablering av ny teknisk infrastruktur for antenner og tiltak for å ivareta grunnsikringen av objektet.

Prosjektet planlegges ferdigstilt i løpet av høsten 2025, innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 431,1 mill. kroner inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Evenes – fornyelse og oppgradering av infrastruktur

Stortinget vedtok prosjektet for fornyelse og oppgradering av infrastruktur med energisentral ved behandlingen av Innst. 359 S (2027–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Prosjektet omfatter all teknisk infrastruktur under bakken ved Evenes flystasjon, samt tilrettelegging av uteområder, veier og plasser, som muliggjør at Evenes flystasjon kan fungere som en fremskutt operasjonsbase for F-35 og operasjonsbase for de nye maritime patruljeflyene P-8A.

Prosjektet ble overlevert desember 2024. Grunnet lovpålagt miljøoppfølging på Evenes som må avsluttes i forkant av avslutning av prosjektet forventes prosjektet avsluttet ultimo 2026.

Prosjektet planlegges ferdigstilt innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 971 mill. kroner inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – utbedring av hovedrullebane

Prosjektet for utbedring av hovedrullebanen på Ørland ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 496 S (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021). Ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023) ble prosjektets kostnadsramme og omfang endret.

Prosjektet omfatter utskifting av masser for å lukke avvik på bæreevnen i sikkerhetsområdet langs den opprinnelige delen av hovedrullebanen. Det er også nødvendig å fornye banedekket på denne delen av rullebanen. Skadet asfaltlag blir frest bort, og det blir lagt nye asfaltlag. I hele rullebanelengden blir det gjennomført tiltak for å utvide baneskuldrene.

Prosjektet ble overlevert høsten 2024 og termineres tredje kvartal 2025. Prosjektet planlegges ferdigstilt innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 1 106 mill. kroner inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland hangarer

Stortinget vedtok prosjektet etablering av hangarløsning for F-35 ved Ørland Flystasjon ved behandlingen av Innst. 381 S (2016–2017) jf. Prop. 123 S (2016–2017). Prosjektet omfatter bygging av 24 beskyttede hangarer med integrerte løsninger for lett vedlikehold, flyklargjøring og «drive-through» på Ørland Flystasjon.

Hangarer og drivstoffanlegg er overlevert og tatt i bruk. Prosjektet planlegges avsluttet i løpet av 2025.

Prosjektet ferdigstilles innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 3 247 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Ørland – ytre perimeter

Prosjektet for etablering av ytre perimeter ved Ørland flystasjon ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2016–2017) til Prop. 1 S (2016–2017). Ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023) ble prosjektets kostnadsramme og omfang endret.

Prosjektet omfatter tiltak for nødvendig grunn sikring på basen i form av forsterking av ytre perimeter, inkludert hindring av personell og kjøretøyer, overvåkningssystem for deteksjon og verifikasjon, samt nytt adgangskontrollområde for effektiv og sikker kontroll.

Prosjektet planlegges avsluttet innen utgangen av 2025. Prosjektet planlegges ferdigstilt innenfor gjeldende prisjusterte kostnadsramme på 901 mill. kroner, inkludert innredning, merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Andre saker

Investeringsprogrammet for sikring av skjermingsverdige objekter

Forsvarsdepartementet gjennomfører et landsomfattende investeringsprogram (SVO-programmet) for å få tilfredsstillende sikring av skjermingsverdige objekter i Forsvaret. Programmet består av en rekke prosjekter som er planlagt pr. sted eller landsdel hvor det er identifisert manglende grunnsikring av skjermingsverdige objekter. I programmet gjennomføres fysisk sikring av objektene, som barrierer, deteksjon og verifikasjon.

Forsvarsdepartementet sendte oppdrag til Forsvarsbygg om å starte planleggingen i november 2016, og det ble i 2017 satt av 450 mill. kroner

til SVO-programmet. Forsvaret er gitt ansvaret som prosjekteier for SVO-prosjektene.

Alle objekter på gjeldende liste over skjermingsverdige objekter i programmet ble ferdig sikret i 2024. Et nytt vaktbygg ble ferdigstilt ved årsskiftet 2024/2025. Programmet ferdigstilles i 2025 innenfor programmets prisjusterte ramme på 602 mill. kroner.

NATO luftoperasjonssenter i Norge

På NATOs forsvarsministermøte i februar 2025 ble det vedtatt at det skal opprettes et tredje luftoperasjonssenter, og det norske tilbudet om å etablere dette i Norge ble akseptert. NATO vil utrede krav til innretningen av luftoperasjonssenteret og en milepælsplan for etableringen. For å rekke NATOs krav til initiell operativ evne i tredje kvartal 2025, vil *Combined Air Operations Centre* (CAOC) etableres på midlertidig lokasjon på Forsvarets base Bodø. Stortinget vedtok i behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2025, jf. Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S (2024–2025), en ekstraordinær tilleggsbevilgning på 438 mill. kroner slik at etableringen av det midlertidige luftoperasjonssenteret ikke går på bekostning av det planlagte aktivitetsnivået i Forsvaret i 2025 eller andre satsinger i langtidsplanen for forsvarssektoren. Etter en helhetlig vurdering har regjeringen besluttet at Reitan skal tilbys NATO som permanent lokasjon for CAOC i Norge. Det er nå etablert et forprosjekt for etablering av permanente fasiliteter for CAOC. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med anbefaling om investeringsramme for prosjektet.

Kjellerbyen

Regjeringen har gjennom Prop. 1 S (2021–2022) informert Stortinget om at det legges opp til en gradvis avvikling av virksomheten på Kjeller frem mot 2026. Endret fremdrift i Lillestrøm kommunes planprosess medfører imidlertid at reguleringsplanen som skal danne grunnlaget for etterbruken av Kjeller base, først ferdigbehandles i kommunen i 2029/2030. Først når kommunedelplanen er endelig vedtatt i Lillestrøm kommune, kan Forsvarsbygg starte opp arbeidet med fradeling og salg av fradelte tomter i tråd med Stortingets vedtak. Forsvaret vil derfor kunne utnytte ledig kapasitet på Kjeller til virksomhet av midlertidig karakter frem til endelig vedtak i kommunens reguleringsarbeid foreligger. Dette i nært samarbeid og i god dialog med Lillestrøm kommune. Gitt kommunens tidsplan for videre plan-

prosess, vurderes ikke forsvarssektoren å være til hinder for kommunens arbeid.

Økt bestillingsfullmakt

Det foreslås å videreføre bestillingsfullmakten opprettet ifm. Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2025 (jf. Prop. 146 S (2025–

2025)). Bestillingsfullmakten omfatter flerårige forpliktelser for prosjekter der det ikke foreligger en kostnadsramme fra Stortinget. Som følge av økt omfang av nye forpliktelser som forventes pådratt i 2026 foreslås bestillingsfullmakten økt med 400 mill. kroner til totalt 6,5 mrd. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	5 729 193	6 246 013	7 461 795
47	Salg av eiendom	386 297	97 690	10 250
	Sum kap. 4710	6 115 490	6 343 703	7 472 045

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter Forsvarsbyggs inntekter knyttet til blant annet forvaltning, drift, vedlikehold, utskiftinger og utvikling av forsvarssektorens eiendom, bygg og anlegg samt oppdrag som gjennomføres for andre virksomheter, med tilsvarende utgifter på kap. 1710, post 01.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 215,8 mill. kroner, hvorav 156,2 mill. kroner er prisjustering. Bevilgningen på posten foreslås økt med 1 059,6 mill. kroner som tilsvarer økningen i inntektsfinansierte utgifter på kap. 1710, post 01 og gjelder NATO-prosjekter, husleie og betaling for ulike tjenester fra etater i sektoren til Forsvarsbygg.

Det foreslås bevilget 7 461,8 mill. kroner på posten.

Post 47 Salg av eiendom

Posten omfatter netto inntekter fra salg av fast eiendom. Forsvarsbygg avhender eiendommer som sektoren ikke lenger har behov for. Avhendingen omfatter alt fra salg til miljøopprydding og tilrettelegging for sivil bruk. Avhendingen reduserer forsvarssektorens fremtidige driftsutgifter.

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 87,4 mill. kroner knyttet til reduserte avhendingsinntekter, og ses i sammenheng med tilsvarende foreslåtte reduksjon på kap. 1710, post 47.

Det foreslås bevilget 10,3 mill. kroner på posten.

Kap. 1716 Forsvarets forskningsinstitutt

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	299 157	352 701	375 165
	Sum kap. 1716	299 157	352 701	375 165

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt. Tilskuddet er grunnfinansiering som tar utgangspunkt i instituttets egenart og formål. Grunnfinansieringen skal

bidra til instituttets langsiktige kunnskapsutvikling slik at Forsvarets forskningsinstitutt har god kompetanse og leverer forskningstjenester av høy internasjonal kvalitet. Grunnfinansieringen er en

forutsetning for instituttets egenutvikling og for å kunne levere på kundefinansierte oppdrag på høyere teknologisk modenhetsnivå. Tilskuddet inkluderer også midler til hav- og miljøkartlegging, identifikasjonslaboratorium og tverrfaglig forskning på personell og kompetanse i forsvarssektoren. I tillegg vil en andel av tilskuddet øremerkes til å understøtte FoU-prioriteringene i langtidsplanen for forsvarssektoren.

Forsvarets forskningsinstitutt er et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. Instituttet hadde ved utgangen av 2024 858 ansatte som utgjorde 815 årsverk. Styret er instituttets øverste organ og er ansvarlig for instituttets virksomhet overfor Forsvarsdepartementet. Formålet med Forsvarets forskningsinstitutt er å ta frem relevant forskning og utvikling med utgangspunkt i instituttets militærteknologiske og realfaglige kompetanse. Forsvarets forskningsinstitutt skal gi den politiske og militære ledelsen rettidige, forskningsbaserte og uavhengige råd. Forskning og utvikling (FoU) er sektorens mest langsiktige virkemiddel, og Forsvarets forskningsinstituts virksomhet skal understøtte forsvarssektorens grunnleggende kunnskapsbehov og prioriteringer som er satt for utviklingen av forsvarsevnen. Forsvarssektoren er avhengig av å tilpasse seg en verden i rask utvikling, og dette stiller større krav til sektorens evne til å se fremover, være fleksibel og raskt tilpasse seg nye utfordringer.

Status for Forsvarets forskningsinstitutt

Forsvarets forskningsinstitutt omsatte i 2024 for 1 667 mill. kroner og av dette var grunnfinansiering på 299,2 mill. kroner. Instituttets øvrige inntekter er i hovedsak knyttet til aktørers kjøp av forskning og utvikling fra Forsvarets forsknings-

institutt gjennom prosjekter og oppdrag. I 2024 har det vært aktivitet i 172 prosjekter og 259 oppdrag. Instituttet leverer forskning, utvikling og innovasjon til hele forsvarssektoren, og utfører oppdrag etter kapasitet også for andre totalforsvars- og beredskapsaktører utenfor forsvarssektoren.

Forsvarets forskningsinstitutt er aktive i internasjonalt FoU-samarbeid, både når det gjelder forvaltning av internasjonale forskningssamarbeid, og som representant for norske forsvarspolitiske interesser. Dette skjer i rammen av NATO og EU, særlig gjennom det europeiske forsvarsfondet (EDF). EDF-deltakelsen gjør at norsk forsvarsforskning kan bidra til kostnadseffektive og relevante operative løsninger, med bidrag fra akademia, instituttsektor og industri.

Som en viktig FoU-leverandør til sektoren har Forsvarets forskningsinstitutt et spesielt ansvar for å stimulere til synergieffekter og utveksling av kompetanse mellom sivile og militære, nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer og industri. Forsvarets forskningsinstitutt skal bidra til at sektoren kan nyttiggjøre forskning og resultater fra andre forskningsmiljøer og relevant industri. Hovedsatsingene i langtidsplanen, med strukturelle og kompetansemessige endringer for å øke effektene av forskning og utvikling, vil ha implikasjoner for Forsvarets forskningsinstitutt som virksomhet fremover.

I samsvar med etablerte prosedyrer for innrapportering av nettobudsjetterte virksomheters kontantbeholdning er det utarbeidet tre standardtabeller med nøkkeltall og kommentarer til Forsvarets forskningsinstituts regnskapstall for 2022, 2023 og 2024, og budsjettall for 2025, jf. vedlegg 3 til denne proposisjonen.

Post 51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt

Tabell 3.5 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	352,7
Pris- og lønnskompensasjon	12,7
Tekniske endringer	9,8
Forslag 2026	375,2

Bevilgningen på posten foreslås økt med 22,5 mill. kroner, hvorav 12,7 mill. kroner er pris- og lønnskompensasjon og 9,8 mill. kroner er tekniske

endringer. De tekniske endringene består blant annet av omdisponering fra kap. 1760, post 45 knyttet til tilskudd til arbeid med systemeierskap

for missilfamilien og NASAMS, som innebærer både ressurser til personell (forskere) og kostnader som påløper ved test og utvikling av materiellet, i tillegg til midler til drift av Forsvarets forskningsinstituttets identifikasjonslaboratorium

(identifikasjon av prøver med en potensiell kombinasjon av kjemisk, biologisk og radiologisk agens og eksplosiver, CBRE-ID-LAB).

Det foreslås bevilget 375,2 mill. kroner på posten.

Kap. 1720 Forsvaret

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	44 062 166	46 539 225	49 165 997
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	42 525	49 500	51 282
Sum kap. 1720		44 104 691	46 588 725	49 217 279

Budsjettkapitlet dekker bevilgningen til drift av Forsvaret, unntatt Etterretningstjenesten, Redningshelikoptertjenesten og militær støtte til Ukraina.

I langtidsplanen for forsvarssektoren (jf. Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2032–2024)) er det lagt til grunn en betydelig utskifting av dagens materiell og strukturer. Den viktigste satsingen i dette forslaget er personellopptrappingen i henhold til langtidsplanen. Forsvaret har behov for å beholde og rekruttere tilstrekkelig antall folk til å fylle strukturen slik at nye og viktige kapasiteter kan utnyttes. Dette krever både mer personell, men også høy aktivitet slik at treningsnivået til avdelingene er godt nok til å opprettholde beredskapen. Videre legger dette budsjettforslaget til rette for at Forsvaret kan bruke en materiellpark med stor variasjon i nytt og gammelt utstyr, der driftsutgiftene både til gammelt militært materiell, som er på vei til å skiftes ut, blir dyrere, i tillegg til

at nytt materiell koster mer å drifte enn gammelt materiell.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til Forsvaret med 2 628,6 mill. kroner. Se nærmere omtale av forslagene under postene.

Status i Forsvaret

Det henvises til kapittel 1.3 hvor status i Forsvaret er omtalt samt boks 3.1 som gir en beskrivelse av Forsvarets formål og virke fordelt på etatens driftsenheter.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 2 626,8 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2025. Nedenfor følger endringene fra 2025 til 2026:

Tabell 3.6 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	46 539,2
Pris- og lønnskompensasjon	1 303,9
Tekniske endringer	-1 160,6
Øvrige endringer	2 483,5
Forslag 2026	49 166,0

Forsvarets driftsrammer har de siste årene blitt betydelig økt. I 2026 foreslår regjeringen en videre styrking av Forsvarets driftsrammer med

om lag 2,5 mrd. kroner også i 2026 for å opprettholde aktivitetsnivået, i tillegg til å øke aktivitetsnivået for enkelte avdelinger og systemer, for

Boks 3.1 Forsvaret

Forsvaret er statens fremste maktmiddel for å ivareta Norges sikkerhet i tråd med sikkerhets- og forsvarspolitiske mål. Forsvaret skal løse de syv oppgavene fastsatt av Stortinget, innenfor et beskrevet ambisjonsnivå og fastlagte ressursrammer. Forsvaret er organisert i ulike driftsenheter i tråd med styrkestrukturen slik den er vedtatt av Stortinget. Forsvarssjefen har full kommando over norske styrker i fredstid og ivaretar ledelse og virksomhetsstyring gjennom Forsvarsstaben (FST). Forsvarssjefen delegerer kommando og kontroll gjennom direktiver til underlagte styrkesjefer.

Forsvaret operative hovedkvarter (FOH) er Norges militære fellesoperative hovedkvarter. Sjef FOH leder Forsvarets styrker og operasjoner på tvers av alle forsvarsgrener og avdelinger. FOH skal bidra til å etablere fellesoperative synergier mellom de taktiske styrkesjefene, koordinere med allierte styrker og hovedkvarter, og utvikle nasjonalt planverk på operasjonelt nivå.

Forsvarets fellestjenester (FFT) består av ulike avdelinger med et bredt spekter av oppgaver. Enkelte av avdelingene understøtter Forsvaret med stabs- og administrasjonsoppgaver. FFT omfatter også Forsvarets kulturvirksomhet, Forsvarets tros- og livsynskorps og Tillitsvalgtdordningen i Forsvaret.

Hæren skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere og operere landmilitære styrker som har relevant og nødvendig operativ evne for operasjoner i fred, krise og krig.

Sjøforsvaret skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere og operere sjømilitære styrker som har relevant og nødvendig operativ evne i fred, krise og krig.

Luftforsvaret skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere og operere luftmilitære kapasiteter som har relevant og nødvendig operativ evne i fred, krise og krig.

Heimevernet (HV) skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver ved å produsere militære kapasiteter til innsatsstyrkene og områdestrukturen. Heimevernets territorielle ansvar innebærer vakt og sikring av utpekte objekter og infra-

struktur, territoriell overvåking og kontroll, tilrettelegging for og mottak av allierte forsterkninger og sivilt-militært samarbeid.

Forsvarets spesialstyrker (FS) har tre overordnede oppgaver. Disse er forsvar av Norge, operasjoner i utlandet og støtte til andre sektorer. Enheten skal etter anmodning yte bistand til justissektoren i forbindelse med kontraterroroperasjoner, med et særskilt oppdrag innenfor maritim kontraterror mot offshoreinstallasjoner.

Cyberforsvaret (CYFOR) understøtter Forsvarets operasjoner hjemme og ute ved å etablere, drifte og beskytte Forsvarets informasjonsinfrastruktur.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) har ansvar for forsyningstjenester i Forsvaret og utfører tyngre vedlikehold. Nasjonalt logistikkoperasjonssenter (NLOGS) er et felles nasjonalt ledelseselement for logistikk, sanitet og vertslandsstøtte på det taktiske kommandonivået.

Forsvarets sanitet (FSAN) produserer og bemanner militærmedisinske kapasiteter til operativ virksomhet for FOH og de øvrige delene av Forsvaret. FSAN har også ansvar for oppfølging av skadde veteraner, herunder forskning på og om veteraner.

Forsvarets høyskole (FHS) sin kjernevirksomhet er utdanning og formidling, samt forskning og utvikling. FHS omfatter Krigsskolen, Sjøkrigsskolen, Luftkrigsskolen, Cyberingeniørskolen, Språk- og etterretningsskolen, Stabsskolen, Befalsskolen og Institutt for forsvarsstudier.

Forsvarets personell- og vernepliktssenter (FPVS) understøtter forsvarssjefens arbeidsgiveransvar. Dette omfatter blant annet ivaretagelse av arbeidsgiverrollen innenfor delegerte avtaler, samt ivaretagelse av forhandlingsmyndighet på vegne av forsvarssjefen for særavtaler i Forsvaret. FPVS har også ansvaret for forvaltning av verneplikten og har ansvar for oppfølgingen av veteraner samt implementering og oppfølging av regjeringens nye tiltaksplan for veteraner.

Etterretningstjenesten er omtalt under kap. 1735.

bedre beredskapen og legge til rette for overganger fra gammelt til nytt materiell, spesielt i Sjøforsvaret. Dette innebærer en videreføring av satsingen i langtidsplanen innenfor områder som økt bemanning og utvikling av F-35 kampsystemet og en styrking av rammene for å vedlikeholde gammelt materiell.

Tabell 3.7 Styrking av Forsvaret driftsrammer

	(i mill. kroner)
Personellopptrapping i henhold til langtidsplanen	1 013,1
Styrket materielldrift	799,6
Opprettholde og styrke aktivitetsnivået	482,4
Løsning for midlertidig Combined Air Operations Center (CAOC)	54,7
Drift av økt mengde eiendom, bygg og anlegg	53,0
Militær støtte til Moldova	45,0
Styrking av områdestrukturen i Heimevernet i henhold til langtidsplanen	24,1
Driftsmidler til å forvalte systemeierskap for norsk forsvarsteknologi	11,6
Sum	2 483,5

De foreslåtte økningene på posten knytter seg i hovedsak til tiltak beskrevet i langtidsplanen for Forsvaret, der det er personellopptrappingen som utgjør den største økningen med om lag 600 fast ansatte, 750 reservister og 700 vernepliktige. Med bakgrunn i en realistisk plan for å rekruttere, bygge opp kompetanse og fylle strukturen har Forsvaret konkretisert fordelingen av personellopptrappingen. For 2026 planlegges det med bred opptrapping i mange av Forsvarets driftsenheter, med de største økningene i Hæren, Luftforsvaret, Sjøforsvaret, Forsvarets spesialstyrker og Cyberforsvaret. I tillegg til operativt personell inkluderer opptrappingen personell til stab og støttefunksjoner. Det planlegges videre med et økt antall utdanningsplasser for å understøtte den videre personellopptrappingen i langtidsplanen. I 2026 planlegger Forsvaret å øke utdanningskvotene for grunnleggende befalsutdanning (GBU) med om lag 250, grunnleggende officersutdanning (GOU) med om lag 100 og videregående officersutdanning med om lag 100 plasser.

Hovedandelen av den planlagte økningen av reservister gjelder Heimevernet med om lag 500 soldater og befal. Regjeringen foreslår derfor å styrke områdestrukturen i Heimevernet for å ivareta økningen av reservister med blant annet nødvendig personlig bekledning og utrustning og trening og øving.

Satsinger i 2026

Tabell 3.7 viser hvordan forslaget om økt bevilgning fordeler seg i 2026 på ulike tiltak under Forsvaret ekskl. Etterretningstjenesten og drift av Redningshelikoptertjenesten.

For å opprettholde et nødvendig driftsnivå på nytt materiell, herunder blant annet F-35 kampfly og P-8A maritimt patruljefly, foreslår regjeringen å øke bevilgningen til drift av materiell. Styrkingen vil også ivareta teknisk og operativ tilgjengelighet på en aldrende struktur i Sjøforsvaret gjennom økt vedlikehold på flere fartøyklasser.

På bakgrunn av beslutningen om å etablere et Combined Air Operations Centre (CAOC) i Norge foreslår regjeringen å øke Forsvarets bevilgning for å ivareta etableringen av et midlertidig CAOC i Bodø.

Foreslått bevilgning legger til rette for å videreføre aktiviteten i hele Forsvaret på om lag samme nivå som de to siste årene.

Tekniske endringer og omdisponeringer

De tekniske endringene på posten knytter seg til flere forhold, herunder to organisatoriske endringer i forbindelse med F24, der anskaffelsesmiljøet er samlet i Forsvarsmateriell (kap. 1760, post 01) og IKT-miljøet er samlet i Forsvaret fra Forsvarsmateriell (kap. 1760, post 01). Det foreslås en rammeoverføring av ansvaret for slepeberedskap fra Nærings- og fiskeridepartementet. Midler avsatt til effektforbedringstiltak, tiltak knyttet til forbedret alliert mottak, innovasjon og

driftsmidler til Arctic Satellite Broadband Mission (ASBM) er omdisponert fra kap. 1760, post 45. I tillegg foreslås det rammeoverføring av midler til andre sektorer, som midler til drift av Radarsat-avtale og midler til Forsvarets musikk med tilsvarende endringer på henholdsvis kap. 992, post 71 og kap. 323, post 22.

Sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning

Regjeringen baserer planlegging og utvikling av Forsvaret på flere kilder, og for å samle kunnskap bredt ønsker regjeringen å støtte opp om sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning i og utenfor forsvarssektoren. Målgruppen for tilskuddsordning for sikkerhets- og forsvarspolitikk er avgrenset til forskningsinstitusjoner som ikke er en del av Forsvaret, jf. omtale under kap. 1700, post 73. Forskning og utvikling. Prosjekter for sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning ved Forsvarets høg-

skole tildeles midler gjennom den ordinære budsjettprosessen. Samlet FoU-støtte til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning for 2026 er foreslått på om lag samme nivå som i 2025. Av dette er det for 2026 foreslått en tildeling på om lag 10 mill. kroner til sikkerhets- og forsvarspolitisk forskning ved instanser under Forsvarets høgskole, over kap. 1720, post 01.

Avdelingsvis nedbrytning av bevilgningsforslaget

Tabell 3.7 viser Forsvarets planlagte fordeling av bevilgningsforslaget på kap. 1720, post 01 og post 71, for 2026 sammenstilt med fordelingen i saldert budsjett for 2025. Flere av satsingsforslagene er midlertidig avsatt sentralt under Forsvarsstaben, og vil bli fordelt til den enkelte driftsenhet i Forsvaret basert på en videre detaljering av Forsvarets gjennomføring av langtidsplanen.

Tabell 3.8 Nedbrytning av bevilgningsforslaget til Forsvarets avdelinger

Driftsenhet	Saldert budsjett 2025	Forsvarets plan 2026
Cyberforsvaret	3 175 749	3 316 769
Forsvarets fellestjenester	1 308 804	1 419 232
Forsvarets høgskole	1 190 926	1 328 873
Forsvarets logistikkorganisasjon	5 145 601	3 461 767
Forsvarets operative hovedkvarter	760 307	775 316
Forsvarets personell- og vernepliktssenter	1 763 619	1 892 720
Forsvarets spesialstyrker	1 395 619	1 320 530
Forsvarets sanitet	463 282	424 106
Heimevernet	3 035 421	2 238 295
Hæren	8 100 374	9 166 959
Norske styrker i utlandet	1 179 076	874 073
Kystvakten	1 674 280	1 828 303
Luftforsvaret	9 822 227	11 555 522
Sjøforsvaret	5 982 322	7 243 727
Forsvarsstaben Felles	1 591 118	2 371 088 ¹
Totalsum	46 588 725	49 217 279

¹ Inneholder avsetninger til enkelte satsinger som foreløpig ikke er fordelt til driftsenhet.

Økt bestillingsfullmakt

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2025, jf. Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S (2024–2025), ble det vedtatt å øke bestillingsfullmakten på kap. 1720, post 01 med 4 mrd. kroner med bakgrunn i ledetider på materiell knyttet til forsyningsberedskap og den økte satsingen innenfor dette området. Basert på behovet for langsiktige forpliktelser til forsyningsberedskap, og knyttet til langsiktige forpliktelser på IKT-området foreslår Forsvarsdepartementet at fullmakten videreføres, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres

Støtte til veteranorganisasjoner og veteranprosjekter

Forsvaret forvalter en tilskuddsordning for veteranorganisasjoner og veteranprosjekter på vegne av Forsvarsdepartementet. Midler tildeles frivillige organisasjoner basert på søknad om drifts- og prosjektstøtte, og etter formål og bestemmelser i forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet. Formålet med tilskuddsordningen er å stimulere til økt aktivitet for og ivaretagelse av de som har tjenestegjort for Forsvaret i internasjonale operasjoner, eller til aktivitet som fremmer kunnskap om og engasjement for denne gruppen. Ett av tiltakene i regjeringens tiltaksplan for anerkjennelse, ivaretagelse og oppfølging av veteraner er en revisjon av forskriften, blant annet for å styrke aktiviteter for veteranfamiliene, og for å åpne for at også veteraner fra internasjonal innsats og operasjoner som Interflex og Gugne også kan omfattes av aktivitetene som veteranorganisasjonene søker støtte til. Arbeidet forventes ferdigstilt i begynnelsen av 2026.

I 2024 ble det tildelt om lag 26,2 mill. kroner til 23 tilskuddsmottakere som oppfylte tilskuddsordningens formål.

Støtte til Stiftelsen Veteranhjelp

Stiftelsen Veteranhjelp er etablert av Norges Veteranforbund for Internasjonale Operasjoner for å kunne gi øyeblikkelig hjelp til veteraner og nærmeste familie som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon. I 2025 ble stiftelsen tildelt 25 000 kroner i tilskudd av Forsvarsdepartementet. Formålet med tilskuddet er å støtte drift av stiftelsen og deres arbeid for å hjelpe veteraner og deres nærmeste familie som befinner seg i en vanskelig økonomisk situasjon.

Tildelingen til stiftelsen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Støtte til veteranforskning

Regjeringen vil videreføre styrkingen av forskning på veteranfeltet og legge til rette for å utvikle et tverrfaglig miljø for veteranforskning gjennom en tilskuddsordning for forskning på veteranfeltet. Forvaltning av ordningen på vegne av Forsvarsdepartementet er delegert til Forsvaret. Ordningen har som formål å styrke forskningen om veteraner ved å støtte doktorgradsprosjekter som fremmer og bidrar til ny kunnskap om veteraner fra internasjonale operasjoner.

Bevilgningen til tilskuddsordningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025. Det foreslås bevilget 51,3 mill. kroner på posten.

Kap. 4720 Forsvaret

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	1 672 989	1 042 384	724 289
	Sum kap. 4720	1 672 989	1 042 384	724 289

Post 01 Driftsinntekter

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 318,1 mill. kroner, hvorav 25,6 mill. kroner er prisjustering. Den ettårige merinntekten i forbin-

delse med refusjoner etter Nordic Response 2024 i 2025 bortfaller. I tillegg er det reduserte inntekter som motsvares av reduserte utgifter på kap. 1720, post 01, som følge av mindre aktivitet med United States Marine Corps (USMC), samt endret

husleiemodell ved Jåtta. Overføring av ansvaret for slepeberedskap til Kystvakten innebærer at inntektsfinansiering knyttet til dette faller bort, jf.

rammeoverføring fra Nærings- og fiskeridepartementet til kap. 1720, post 01.

Det foreslås bevilget 724,3 mill. kroner på posten.

Kap. 1730 Forsvarshistorisk museum

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	-	176 113	185 784
71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	-	2 575	2 668
	Sum kap. 1730	-	178 688	188 452

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Forsvarshistorisk museum og tilskuddsordninger forvaltet av etaten.

Forsvarshistorisk museum ble etablert som etat under Forsvarsdepartementet 1. januar 2025. Samfunnsoppdraget til Forsvarshistorisk museum er å formidle Norges forsvars-, militær-, krigs- og etterkrigshistorie og den militære kulturarv og tradisjon. Forsvarshistorisk museum skal bidra til en opplyst debatt omkring krig og konflikt, fred og demokrati. Forsvarshistorisk museum består av syv museer, formidlingsvirksomheten på Akershus slott og en rekke museumsmagasiner. Etaten forvalter på vegne av Forsvarsdepartementet store og viktige gjenstandssamlinger knyttet til Norges forsvars- og militærhistorie, fra den vanlige soldats hverdag til banebrytende teknologiske og taktiske fremskritt. Til sammen bidrar samlingen til å gi et helhetlig innblikk i forsvarshistorien gjennom tidene.

Forsvarshistorisk museum forvalter tilskuddsordning for historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig og støtte til faglitteratur om norsk okkupasjonshistorie.

Hovedprioriteringer 2026

Hovedprioriteringer i 2026 vil være å fortsette arbeidet med å bevare, videreutvikle og tilgjengeliggjøre samlingene, utøve forskningsaktivitet og videreutvikle formidlingsvirksomheten. Forsvarshistorisk museum skal fortsette arbeidet med å øke egeninntjeningen som bidrag inn i arbeidet med å modernisere virksomheten.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter Forsvarshistorisk museums oppgaver innenfor gjenstandsforvaltning, forskning og formidling samt husleie og ulike drift- og administrative kostnader.

Tabell 3.9 Endringer fra 2025 til 2026

(i mill. kr.)

Saldert budsjett 2025	176,1
Pris- og lønnskompensasjon	5,3
Tekniske endringer	4,4
Forslag 2026	185,8

Bevilgningen på posten foreslås økt med 9,7 mill. kroner, hvorav 5,3 mill. kroner knytter seg til lønns- og priskompensasjon og 4,4 mill. kroner knytter seg til tekniske endringer som inkluderer

styrking innenfor Forsvarshistorisk museums oppgaver.

Samlet foreslås det bevilget 185,8 mill. kroner på posten.

Post 71 Overføringer til andre, kan overføres

Posten omfatter tilskuddsordninger Forsvarshistorisk museum forvalter.

Det foreslås en bevilging på posten på 2,7 mill. kroner, som innebærer en videreføring fra saldert budsjett 2025 i tillegg til priskompensasjon.

Tilskudd til historie- og minnekulturprosjekter relatert til andre verdenskrig.

Tilskuddsordningen støtter prosjekter som er med å bidra til ny kunnskap om og anerkjennelse av innsats for Norge under andre verdenskrig. Til-

skuddsordningens formål og bestemmelser for tildeling fremgår av forskrift om tilskudd til frivillig aktivitet på forsvars- og sikkerhetsområdet. Tilskuddet foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Støtte til faglitteratur om norsk okkupasjonshistorie

Tilskuddsordningen støtter utgivelser av norskspråklige bøker om okkupasjonstiden, med fokus på kvalitet og dybde. Omsøkte prosjekter skal tilfredsstille vitenskapelige og faglitterære kriterier i henhold til ordningens retningslinjer. Tilskuddet foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2025.

Kap. 4730 Forsvarshistorisk museum

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	-	12 500	14 433
	Sum kap. 4730	-	12 500	14 433

Post 01 Driftsinntekter

Posten dekker driftsinntektene til Forsvarshistorisk museum. Dette består i all hovedsak av inntekter fra billettsalg og annen forretningsmessig virksomhet ved museene under Forsvarshistorisk museum.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 1,9 mill. kroner, hvorav 0,9 mill. kroner er priskompensasjon. Øvrig økning på posten er knyttet til økt inntektsgrunnlag i form av blant annet økte

billettinntekter og butikksalg med tilsvarende utgifter på kap. 1730, post 01.

Det foreslås en bevilging på posten på 14,4 mill. kroner.

Det legges opp til at Forsvarshistorisk museum kan nytte seg av muligheten for eksterne gaver i ulike former. Gaver kan bidra til modernisering og er ofte knyttet til spesifikk formidlingsvirksomhet eller konkrete gjenstander. Mottak av gaver håndteres innenfor rammene for gavemottak i staten og i tråd med museumsetiske regler.

Kap. 1735 Etterretningstjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Spesielle driftsutgifter	3 407 020	4 299 296	4 838 629
	Sum kap. 1735	3 407 020	4 299 296	4 838 629

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til tildeling til Etterretningstjenesten.

Etterretningstjenesten er Norges utenlandsetterretningstjeneste. Norsk utenlandsetterretning er et sikkerhetspolitisk virkemiddel som skal bidra til å beskytte Norges suverenitet, territori-

elle integritet, demokratiske styreform og andre nasjonale sikkerhetsinteresser. Etterretningstjenestens hovedoppdrag er å varsle om ytre trusler mot Norge og nasjonale sikkerhetsinteresser, støtte Forsvaret, allierte og partnere, samt understøtte politiske beslutningsprosesser med infor-

masjon av betydning for norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik.

Etterretningstjenesten vil i 2026 ha fokus på den sikkerhetspolitiske situasjonen i Norges nærområder og forhold som påvirker nasjonal sikkerhet.

I tråd med langtidsplanen foreslås det å videreføre og ytterligere forsterke den pågående videreutviklingen av Etterretningstjenesten, både gjennom å fornye eksisterende evner og gjennom utvikling av nye evner. Etterretningstjenesten må kunne møte Forsvarets og norske myndigheters behov i den mest alvorlige sikkerhetssituasjonen siden andre verdenskrig. Etterretningstjenesten skal ha god og kontinuerlig evne til å forstå trusselbildet i Norges interesseområder og til varseling. Evnen til situasjonsforståelse skal styrkes blant annet gjennom å utnytte det potensial som det ytre rom gir gjennom utvikling og anskaffelse av satellitter for overvåking. Videreutviklingen skal bidra til et bedre og mer oppdatert situasjonsbilde fra havbunnen til verdensrommet og i alle operasjonsdomener (land, sjø, luft, rom og cyber).

Etterretningstjenesten er en del av Forsvaret og har et helhetlig ansvar i Forsvaret for cyberoperasjoner, romdomenet, etterretning samt mili-

tær geografi, meteorologi og oseanografi. Etterretningstjenestens rolle i det nasjonale sikkerhets-samvirket er å bidra med vurderinger av trusselbildet mot Norge fra utlandet. Etterretningstjenesten samarbeider med og støtter en lang rekke etater med relevans for totalforsvaret.

Ved Stortingets behandling av Innst. 357 L (2019–2020) til Prop. 80 L (2019–2020) og lovvedtak 134 (2019–2020) 11. juni 2020, ba Stortinget regjeringen sørge for en uavhengig evaluering av den nye etterretningstjenesteloven fra full ikraft-tredelse, jf. anmodningsvedtak nr. 676. Oppfølging av anmodningsvedtak er omtalt i kapittel 2.

Status og fremdrift i prosjekt 0011 Tilrettelagt innhenting er omtalt under kap. 1760, post 45.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen på posten foreslås økt med 539,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2025. Økningen knytter seg til å styrke kapasitet til situasjonsforståelse og innhenting i henhold til langtidsplanen med 438,2 mill. kroner. Øvrige endringer er av teknisk art.

Det foreslås bevilget 4 838,6 mill. kroner på posten.

Kap. 1740 Statens graderte plattformtjenester

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45</i>	-	608 387	702 806
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres,</i>	-	-	155 333
	Sum kap. 1740	-	608 387	858 139

Budsjettkapitlet dekker bevilgning til drift av Statens graderte plattformtjenester og utgifter til IKT-investeringer, så vel som inntekter vedrørende brukerbetalning for tilkobling til Nasjonal BEGRENSET plattform (NBP) (tidligere Nasjonalt BEGRENSET nett) og Nasjonal HEMMELIG plattform (NHP) (tidligere Nasjonalt HEMMELIG nett).

Statens graderte plattformtjenester ble etablert som et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet 1. januar 2025. Før dette var etaten en enhet i Forsvarsdepartementet som de siste årene har vært en sentral leverandør av nasjonale, graderte IKT-tjenester. Formålet til Sta-

tens graderte plattformtjenester er å tilby og videreutvikle nasjonale fellestjenester for best mulig gradert digital samhandling for virksomheter underlagt sikkerhetsloven, for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser. Statens graderte plattformtjenester har ansvar for å levere IKT-plattformer, -tjenester og -utstyr for gradert samhandling, herunder digital kommunikasjon og informasjonsbehandling, i fred, krise og krig. Etaten leverer fellestjenester og en grunnplattform som muliggjør at brukerne kan drifte egne innholdstjenester på plattformene. Etaten kan ved behov og på oppdrag utvikle andre nasjonale graderte løsninger for å

øke totalforsvarets beredskapsevne og digitale sikkerhetsnivå.

Med den sikkerhetspolitiske utviklingen samt kompleksiteten og sårbarheten i samfunnet, øker behovet for sikker og effektiv kommunikasjon av gradert informasjon i totalforsvaret og virksomheter underlagt sikkerhetsloven. I en krisesituasjon vil leveranser av graderte IKT-tjenester være avgjørende for å understøtte kritiske samfunnsfunksjoner og ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser. Statens graderte plattformtjenester bidrar til bedre informasjonsflyt og raskere prosesser i og mellom statsforvaltningen, forsvarssektoren og totalforsvaret for øvrig. Dette gir muligheter for informasjonsdeling og kommunikasjon gjennom skrift, tale og video for virksomheter underlagt sikkerhetsloven samt for aktørene innenfor myndighetsutøvelse, samfunnssikkerhet, beredskap og forsvar som skal ivareta kritiske samfunnsfunksjoner gjennom hele krisespekteret. Statens gradert plattformtjenester er derfor en sentral del av totalforsvaret, med virkeområde alle virksomheter underlagt sikkerhetsloven, også i sivil sektor.

Etaten har mange brukerne som også benytter andre tjenester fra offentlig sektor, herunder Departementenes digitaliseringsorganisasjon. For brukerne er det helheten i de digitale tjenestene de benytter som er avgjørende for samhandling og dermed for nasjonal sikkerhet. Det er avgjørende at etaten samarbeider med relevante tjenesteleverandører om å gi brukerne et så sømløst tilbud som mulig, innenfor sikkerhetslovens rammer og begrensninger.

Ved inngangen til 2025 hadde Statens graderte plattformtjenester 10 243 brukere, fordelt på 164 virksomheter på Nasjonal BEGRENSET plattform. I løpet av april 2025 hadde antallet brukere steget til 10 640, fordelt på 174 virksomheter. På starten av året var etaten også i gang med utrulling av Nasjonal HEMMELIG plattform, som i april 2025 hadde 178 brukere, fordelt på seks virksomheter. Det forventes stigende etterspørsel etter Statens graderte plattformtjenesters tjenester for de kommende årene.

Hovedprioriteringer i 2026 vil være å fortsette arbeidet med Nasjonal BEGRENSET plattform og Nasjonal HEMMELIG plattform.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45

Posten dekker bevilgning til drift av Statens graderte plattformtjenester. Driftsutgiftene til etaten

består av utgifter til administrasjon, fellesutgifter for tjenesteleveransene, samt utgifter som viderefaktureres brukerne av tjenestene. Deler av posten dekkes av inntekten fra kostanden til tjenestemottakerne. For 2026 foreslås bevilgningen på posten økt for å finansiere stabil drift av tjenestene og utgifter til nødvendige stabs- og administrasjonsfunksjoner, samt merutgifter med tilsvarende merinntekter fra økte tjenesteleveranser. Det forventes at volumet i Statens graderte plattformtjenesters leveranser og tjenestemottakere, vil øke betraktelig det kommende året basert på stigende etterspørsel.

Tabell 3.10 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	608,4
Pris- og lønnskompensasjon	16,3
Tekniske endringer	1,8
Øvrige endringer	76,3
Forslag 2026	702,8

Bevilgningen på posten foreslås økt med 94,4 mill. kroner, hvorav 16,3 mill. kroner knytter seg til priskompensasjon og 1,8 mill. kroner til tekniske endringer. Regjeringen foreslår videre en økning på 76,3 mill. kroner som knytter seg til styrking av driftsbevilgningen til Statens graderte plattformtjenester, for å sikre forsvarlig drift av tjenestene etaten leverer, herunder blant annet Nasjonal

HEMMELIG plattform og Nasjonal BEGRENSET plattform.

Til sammen foreslås det bevilget 702,8 mill. kroner på posten.

Regjeringen foreslår at kap. 1740, post 01, gis stikkordet «kan nyttes under kap. 1740, post 45» jf. revidert nasjonalbudsjett 2025 (Prop. 146 S (2025–2025)) for å ta høyde for endrede utgifter til investeringer.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten er nyopprettet i 2026 og omfatter utgifter til IKT-investeringer som skal dekke kjøp av datautstyr for å kunne levere gode, stabile tjenester til forsvarssektoren, totalforsvaret, samt øvrige virksomheter underlagt sikkerhetsloven.

Det foreslås bevilget 155,3 mill. kroner på posten, hvorav hoveddelen knytter seg til overgangen fra leasingavtaler til direktekjøp av datautstyr. Beløpet inkluderer investeringsbehov for nytt datasenter, utbygging og fornyelse av nettverk for begrenset og hemmelig plattform, samt nytt utstyr for å kunne imøtekomme økt brukermasse.

Regjeringen foreslår at kap. 1740, post 45, gis stikkordet «kan overføres» jf. revidert nasjonal-

budsjett 2025 (Prop. 146 S (2025–2025)) for å ta høyde for eventuelle periodiseringsendringer for gjennomføring av investeringer.

Økt bestillingsfullmakt

Det foreslås å videreføre bestillingsfullmakten opprettet ifm. Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett 2025, jf. Prop. 146 S (2025–2025). Bestillingsfullmakten omfatter forpliktelser knyttet til eksisterende leieavtaler av datautstyr utover budsjettåret. Siden datautstyr fremover vil bli bevilgningsfinansiert vil fremtidige forpliktelser reduseres som følge av at de ikke erstattes av nye leieavtaler. Det foreslås derfor en bestillingsfullmakt på kap. 1740, post 01, på 38 mill. kroner.

Kap. 4740 Statens graderte plattformtjenester

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	-	212 776	250 928
	Sum kap. 4740	-	212 776	250 928

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter inntekter vedrørende brukerbetaling, primært for tilkobling til Nasjonal BEGRENSET plattform, Nasjonal HEMMELIG plattform og øvrige brukerfinansierte tjenester. Brukerfinansieringen består i stort av installasjon av utstyr hos nye kunder, så vel som fast årlig serviceavgift til eksisterende kunder.

Bevilgningen på posten foreslås økt med 38,2 mill. kroner, hvorav 5,3 mill. kroner er prisjustering. Den øvrige økningen er blant annet knyttet til økt antall tjenestemottakere og nye tjenester, og tilsvarer økningen i inntektsfinansierte utgifter på kap. 1740, post 01.

Det foreslås bevilget 250,9 mill. kroner på posten.

Kap. 1750 Militær støtte til Ukraina

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79,</i>	-	-	28 610 000
79	Tilskudd til militær støtte for Ukraina, <i>kan nyttes under kap. 1750, post 21, kan overføres</i>	-	-	38 596 000
	Sum kap. 1750	-	-	67 206 000

Nansen-programmet og den militære støtten til Ukraina

Helt siden fullskalainvasjonen av Ukraina 24. februar 2022 har den norske forsvarssektoren ytt støtte til Ukraina. Siden 2023 har den militære støtten til Ukraina vært en del av det norske Nansen-programmet for Ukraina. Sivil støtte til Ukraina i Nansen-programmet håndteres av Utenriksdepartementet og omtale av den sivile støtten i 2026 er omtalt i Utenriksdepartementets budsjettproposisjon.

Nansen-programmet er rammeverket for Norges sivile og militære støtte til Ukraina. Nansen-programmet ble formelt vedtatt av Stortinget 14. mars 2023, ved behandling av Innst. 218 S (2022–2023) til Prop. 44 S (2022–2023). Utgangspunktet for programmet er en politisk avtale som samtlige parlamentariske ledere på Stortinget sluttet seg til våren 2023. Bakgrunnen for og innretningen av Nansen-programmet er utdypet i Meld. St. 8 (2023–2024), jf. Innst. 255 S (2023–2024). Nansen-programmet, som opprinnelig ble etablert for perioden 2023–2027, ble i saldert budsjett 2025 forlenget med tre år til 2030.

Regjeringens overordnede målsetting med den militære støtten til Ukraina er å bidra til en løsning på krigen på ukrainske premisser. På lengre sikt, og innenfor rammene av den 10-årige sikkerhetsavtalen mellom Ukraina og Norge, er målsettingen å bidra til å videreutvikle den ukrainske forsvarsstrukturen til en NATO-kompatibel struktur. Forsvarssektoren skal også bidra til langsiktig institusjonsbygging i Ukraina for å understøtte at den ukrainske forsvarsstrukturen utvikles til å bli kompatibel med NATO, men også for å styrke integritetsbygging og godt styresett.

Regjeringen innretter den norske militære støtten til Ukraina mot områder hvor Norge har særlige fortrinn i form av fagmiljøer i forsvarssektoren og gjennom innovasjon på områder der norsk industri har særskilt kompetanse. Det legges også vekt på å gi støtte på områder som kan bidra til læring for videreutviklingen av Forsvaret, gjennomføringen av langtidsplanen og norsk forsvarsindustri. Regjeringen prioriterer derfor tiltak innenfor det maritime domenet, luftvern, droner og autonomi, og forsvarsindustrielt samarbeid. Norge leder også arbeidet med trening og utrustning av en skalerbar ukrainsk styrke på størrelse med en brigade, i samarbeid med de andre nordiske og baltiske landene og Polen. I tillegg er det innenfor rammen av Nansen-programmet etablert en modell for norsk samarbeid med ukrainske myndigheter om forsvarsindustri, som innbefatter

at Norge finansierer kjøp fra ukrainsk industri og norsk-ukrainske industrisamarbeid.

I saldert budsjett 2024 var rammen for den militære støtten 7,5 mrd. kroner, og ble økt med 6,0 mrd. kroner i revidert nasjonalbudsjett 2024 og ytterligere 3,5 mrd. kroner i nysalderingen av 2024-budsjettet. Med overførte midler fra 2023 forpliktet regjeringen støtte til Ukraina for 17,7 mrd. kroner i 2024.

Støtten i 2024 ble fordelt med om lag 6,5 mrd. kroner til luftverntiltak, hovedsakelig gjennom samarbeid om donasjoner med andre land. 2,0 mrd. kroner gjelder donasjon av F-16 kampfly og understøttelse av systemet, herunder støtte på om lag 1,4 mrd. kroner gjennom det amerikanske JUMPSTART-programmet. 1,7 mrd. kroner til droner og droneteknologi, og 1,6 mrd. kroner til artilleriammunisjon, hovedsakelig gjennom det tsjekkiske ammunisjonsinitiativet. Til sammen utgjør støtten til disse sporene om lag 66 pst. av den samlede militære støtten i 2024. Donasjonen av norske F-16 kampfly ble påbegynt i 2024 som planlagt. Norsk personell bidro også med opplæring av ukrainske F-16-piloter og støttepersonell i Danmark.

Sammen med Storbritannia har Norge siden 2023 ledet den maritime kapabilitetskoalisjonen. I 2024 bidro Norge med om lag 1,0 mrd. kroner til ulike tiltak i koalisjonen. Norge har siden 2022 årlig bidratt med 300 mill. kroner til et NATO-fond for ikke-dødelig materiell til Ukraina; *Comprehensive Assistance Package* (CAP). Forsvaret og forsvarssektoren har også bidratt med trening og opplæring og donasjon av utstyr og ammunisjon for om lag 1,9 mrd. kroner. 2,3 mrd. kroner er benyttet til tiltak for økt produksjonskapasitet i Norge og Ukraina, hvorav tiltakene til støtte i Ukraina utgjør om lag 1,0 mrd. kroner. 373 mill. kroner er nyttet til håndtering av ordinær prisutvikling i gjenanskaffelsesprosjekter av donert militært materiell fra forsvarssektoren, og om lag 63,0 mill. kroner gjelder Norges deltakelse i internasjonale fora og utgifter forsvarssektoren har til oppfølging og kontroll med den militære støtten til Ukraina.

I perioden 2022–2024 har donasjoner av materiell fra forsvarssektoren utgjort en vesentlig del av den norske militære støtten til Ukraina. Inkludert planlagte donasjoner i 2025 er det donert materiell til en samlet verdi av om lag 18,2 mrd. kroner fra forsvarssektoren i perioden 2022–2025. Donert overskuddsmateriell til en verdi av 2,1 mrd. kroner skal ikke gjenanskaffes. Med planlagte utbetalinger i 2025 har regjeringen så langt gjennomført utbetalinger for om lag

4,0 mrd. kroner for gjenanskaffelse av donert materiell.

Som hovedregel skal materiellet som doneres gjenanskaffes. Når det doneres materiell som er i bruk i forsvarssektoren er det vurdert at konsekvensene av donasjonen for Forsvarets operative evne og gjennomføringen av langtidsplan er akseptable dersom det donerte materiellet er gjenanskaffet innen en viss tid. Det er risiko for at gjenanskaffelser tar lengre tid enn det som ble lagt til grunn på tidspunktet da donasjonen ble besluttet. Dette kan for eksempel skyldes mangel på deler eller andre innsatsfaktorer eller høy etterspørsel etter det samme materiellet i markedet. Samtidig vil slike donasjoner også i enkelte tilfeller bidra til forsering av strukturutviklingen i Forsvaret, siden gjenanskaffelsene vil få på plass nytt og mer enhetlig materiell på et tidligere tidspunkt enn planlagt i langtidsplanen.

Om budsjettforslaget

I 2026 foreslår regjeringen at rammen for sivil og militær støtte videreføres på 85 mrd. kroner, hvorav 70 mrd. kroner til militær støtte. Dette øker den samlede rammen for Nansen-programmet til 274,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030. For å begrense påvirkningen på norsk økonomi vil regjeringen videreføre innretningen av den ekstraordinære økningen på 50 mrd. kroner, slik at denne også i 2026 skal gå uavkortet til internasjonale initiativ og kjøp fra ukrainsk industri. Regjeringen forventer med dette at påvirkningen på norsk økonomi vil være tilsvarende som i 2025.

Det er trukket fra 2,0 mrd. kroner av bevilgningen for verdien av planlagte donasjoner av materiell i 2026. I regjeringens forslag er det foreslått å bevilge 483 mill. kroner på kap. 1700, post 78 til økt produksjonskapasitet til støtte for Ukraina, jf. omtale på posten. Videre er det foreslått å bevilge 311 mill. kroner til å håndtere ordinær prisutvikling i flerårige anskaffelsesløp for gjenanskaffelse av donert materiell fra forsvarsektoren på kap. 1760, post 45.

Regjeringen foreslår i dette budsjettet å opprette et eget budsjettkapittel for den militære støtten til Ukraina, som samler regjeringens omtale av støtten til Ukraina og rammene for 2026-budsjettet.

Hovedprioriteringer i 2026

Norges innsats for 2026 videreføres i tråd med regjeringens innretning av den militære støtten til Ukraina, men vil påvirkes av utviklingen på bak-

ken og i de sikkerhetspolitiske omgivelser, ukrainske prioriteringer, det internasjonale samarbeidet og ulike initiativer.

Norge leder, sammen med Storbritannia, den maritime koalisjonen for Ukraina som skal styrke Ukraina i det maritime domenet. Koalisjonen understøtter ukrainske styrker på flere områder. Norge bidrar særlig innenfor maritim flotilje, elveoperasjoner og autonomi. Norge har særegne kompetansemiljøer, industri og militær erfaring som gjør at Norge kan bidra betydelig i innovasjons- og utviklingsprosjekter i koalisjonen, spesielt tiltak for videreutvikling og skalering av masseproduksjon. Samtidig gir arbeidet gode muligheter til å høste erfaring og læring til videreutviklingen av Forsvaret. Dette arbeidet fortsetter i 2026.

Luftvern utgjør den viktigste delen av Ukrainas forsvar mot russiske angrep gjennom luften, sammen med elektronisk krigføring, droner som jakter på angrepsdroner og luftkapasiteter som F-16 kampfly. Regjeringen vil videreføre Norges støtte til luftverntiltak og bidra til å videreutvikle Ukrainas kapasiteter i 2026. Blant annet kan tilskudd til internasjonale initiativer, samarbeid med allierte og partnere og tiltak for utvikling og produksjonskapasitet være aktuelle tiltak.

Ukraina har et vedvarende behov for droner, og videreutvikling av droner, i sin forsvarskamp mot Russland. Den teknologiske utviklingen i krigen i Ukraina er allerede definerende for moderne krigføring. Norge anvender erfaringene fra krigen til utvikling av teknologi, droner og autonome løsninger der det er relevant for Ukraina, forsvaret av Norge og for NATO. Norge vil i 2026 videreutvikle satsingen på droner gjennom innovasjon, anskaffelser fra industrien, og samarbeid med ukrainsk industri, basert på ukrainske behov. Det norske engasjementet i dronekoalisjonen vil videreføres.

Krigen i Ukraina er først og fremst en landstrid og artilleriammunisjon er av særlig betydning. Dette inkluderer både vestlige kaliber, men også ammunisjon som kan benyttes til Ukrainas eldre artillerimateriell. Regjeringen tar sikte på å bidra til å øke Ukrainas egen evne og kapasitet til å produsere artilleriammunisjon, men vil også bidra til anskaffelse av artilleriammunisjon gjennom internasjonale initiativer.

Som en del av innsatsen under «den norske modellen» kjøper Norge betydelige mengder materiell fra ukrainsk industri. Ukrainas egen industribase styrkes, og den norske modellen benyttes til å skape samarbeid og teknologioverføring som kan øke ukrainsk kapasitet, men også læring og erfaringsinnhenting for Norge. Regje-

ringen vil videreføre denne innsatsen i 2026, både for å supplere allerede igangsatte prosjekter, men også for å etablere nye etterspurte kapasiteter for Ukraina.

Samtidig må Norge bidra til å styrke produksjonskapasiteten i Europa, både for å kunne støtte Ukraina, og for NATO og Norges del. Regjeringen vil derfor prioritere å gjennomføre tiltakene i veikartet for økt produksjonskapasitet i forsvarsindustrien og arbeide for norsk deltagelse i europeiske fellesinitiativer for forsvarsindustri.

Regjeringen foreslår å videreføre trening og opplæring i 2026 med tilsvarende aktivitet og initiativ som i 2025. Treningen i 2026 vil tilpasses ulike relevante fagområder etter behov og kapasitet, i tett dialog med Ukraina og allierte. Norge har ledelsen i et initiativ som inkluderer de nordiske og baltiske landene samt Polen, som skal trene og utruste ukrainske landstyrker. Denne satsingen vil fortsette i 2026. Norge vil også bidra med spesialisttrening i Norge og tredjeland innenfor områder der Norge har relevant særkompetanse.

Særskilt omtale av risiko i gjennomføringen av den militære støtten til Ukraina

Nansen-programmet for Ukraina er historisk. Partiene på Stortinget inngikk i forrige periode en politisk avtale om å gi langsiktig støtte til et land i krig. Den økonomiske størrelsen på programmet, fleksibiliteten i gjennomføringen samt kombinasjonen av militær og sivil, herunder humanitær støtte, gjør programmet unikt.

Risiko i gjennomføringen av den militære støtten og håndtering av risiko er beskrevet i Prop. 44 S (2022–2023) *Endringer i statsbudsjettet 2023 under Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet (nytt Nansen-program for Ukraina og ettårig ekstrabevilgning til utviklingsland som er særlig rammet av krigens ringvirkninger)*, Meld. St. 8 (2023–2024) *Nansen-programmet for Ukraina* og Prop. 107 S (2024–2025) *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet (økt militær støtte til Ukraina)*. Den særskilte risikoen som følger med Ukraina-støtten og tiltakene i Nansen-programmet innebærer en større risikoaksept enn ved andre statlige tiltak som forvaltes i en normalsituasjon.

Regjeringen vurderte imidlertid våren 2023, som nå, at Norge løper en enda større risiko ved ikke å støtte Ukraina i landets forsvarskamp mot Russlands aggresjon. Ukraina kjemper for sitt eget land, men også for Europas sikkerhet og et verdenssamfunn bygget på folkerett og demokratiske verdier. Landet er avhengig av at støtten

kommer raskt frem og at den er tilpasset Ukrainas behov.

I Prop. 44 S (2022–2023) og Meld. St. 8 (2023–2024) er det lagt til grunn at Norge i hovedsak ikke gir midler direkte til Ukraina. Ukraina er et land i krig og det er utfordringer med korrupsjon i landet. Dette er regjeringen oppmerksom på. Det gjøres mye for å redusere risikoen for korrupsjon i landet. Ukraina har til tross for krigen bedret sin vurdering hos Transparency International de siste årene. Transparency Internationals vurdering av Ukraina er langt bedre enn av Russlands. Risikoen for korrupsjon kan imidlertid ikke sees isolert fra den overordnede risikoen, nemlig at Russland kan vinne krigen.

Tiltak for å redusere risiko for korrupsjon må derfor sees i sammenheng med denne risikoen. Det er en sterk signalverdi ved at Norge, sammen med allierte, støtter Ukraina direkte og gjør anskaffelser fra ukrainsk industri og det legges derfor til grunn en høyere risikoaksept enn normalt, for å gi Ukraina relevant, omfattende og nødvendig støtte raskt og bidra til suksess i krigen mot Russland. Høsten 2024 underskrev Norge og Ukraina en avtale om materiellsamarbeid, som slår fast nødvendigheten av eksportkontroll, anti-korrupsjonsarbeid, beskyttelse av intellektuelle rettigheter, transport, logistikk og trening. Den aktuelle situasjonen i Ukraina, samt de institusjonelle utfordringene landet står overfor, innebærer likevel en høyere forvaltningsrisiko.

Denne risikoen har vært vurdert nøye i forbindelse med at regjeringen høsten 2024 åpnet for tiltak til støtte for ukrainsk forsvarsindustri og økt produksjonskapasitet i Ukraina, i tråd med signalene fra Stortinget. Høsten 2024 la regjeringen til rette for at Nammo kunne lisensiere produksjonen av deres NM28 artillerigranat til et ukrainsk selskap. Dette har vært en svært vellykket og tiltrengt kapasitet for Ukraina. I november 2024 besluttet regjeringen å støtte det danske initiativet for anskaffelser fra ukrainsk forsvarsindustri. Stortinget er i brev av 15. november 2024 informert om at slike tiltak, med anskaffelser fra og støtte til ukrainsk forsvarsindustri, innebærer større risiko enn andre tiltak for militær støtte gjennom Nansen-programmet. Forsvarsdepartementet har derfor lagt særskilt vekt på kontroll og sporbarhet forbundet med slike tiltak. Gjennom den norske modellen og Forsvarsmateriells etablerte praksis for anskaffelser fra norsk og ukrainsk industri søker regjeringen å redusere risikoen forbundet med anskaffelser til et akseptabelt nivå.

Forsvarsdepartementets internrevisjon har gitt rådgivning og gjennomført revisjon av arbeidet med militær støtte gjennom Nansen-programmet med vektlegging på internkontroll og risikostyring. Dette legger til rette for å forbedre Forsvarsdepartementets kapasitet og kompetanse til å iverksette og videreutvikle systemer for kontroll og risikostyring av den militære støtten. Riksrevisjonen undersøker Forsvarsdepartementets oppfølging og tilskudd til militær støtte gjennom Nansen-programmet. Forsvarsdepartementet følger opp underliggende etaters kontroll og styring av risiko som del av den ordinære etatsstyringen.

Ukraina har gjennomført vesentlige reformer mot korrupsjon og økonomisk kriminalitet, særlig i årene etter 2014. Dette arbeidet har Norge støttet. Forsvarsdepartementet har gjennom *Centre for Integrity in the Defence Sector* (CIDS) siden 2015 bistått ukrainske forsvarsmyndigheter med å redusere korrupsjonsrisiko gjennom reformer i sektoren. Reformen dreier seg om forbedring av det generelle rammeverket for styringen av sektoren, spesielt innenfor personalforvaltning og anskaffelser.

Gjennom Nansen-programmet støtter Norge reformarbeid og kapasitetsbygging i offentlig og privat sektor og hos sivile samfunnsaktører i Ukraina. Støtten gis blant annet gjennom NATO, Verdensbanken, Europarådet, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) og Forsvarsdepartementets CIDS. Norske leverandører som ønsker å etablere seg i eller selge til Ukraina får også tilgang på rådgivning fra CIDS, for å redusere risikoen for korrupsjon.

Selv med ovennevnte tiltak er det fortsatt mulighet for at norske midler kan komme på avveie, gå tapt eller at tiltakene som skal støttes blir ødelagt i kamphandlingene. Krigen i Ukraina fører til at utviklingen av ny forsvarsteknologi går raskt, og enkelte prosjekter kan bli forsinket eller mindre relevant på grunn av den raske utviklingen. Tempoet i den nasjonale og internasjonale støtten er høyt og preget av nybrottsarbeid, stor grad av tillit mellom allierte og betydelige pengestrømmer.

Gitt omfanget, tempoet og tilgangen på informasjon er det krevende å avdekke alle forhold rundt prosjektene som finansieres. Dersom midlene ikke anvendes etter formålet kan det få konsekvenser for omdømmet til den norske støtten og måloppnåelsen for tildelte midler. Samtidig understreker regjeringen signalverdien ved at Norge, også i samarbeid med andre allierte, støt-

ter Ukraina direkte og gjør anskaffelser fra ukrainsk industri. Alternativet ved ikke å utnytte potensialet som ligger i den ukrainske forsvarsindustrien og direkte bidrag til utvalgte tiltak, til understøttelse av den ukrainske forsvarskampen, vil innebære at samlet ukrainsk kapasitet ikke utnyttes i den pressede situasjonen Ukraina befinner seg i. Tempo i gjennomføringen av den militære støtten er avgjørende for Ukrainas forsvarskamp.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79

Posten dekker utgifter i forsvarssektoren i forbindelse med gjennomføringen av den militære støtten til Ukraina. I tillegg dekker posten utgifter til anskaffelse, utvikling og produksjon av materiell og teknologi for donasjon til Ukraina. I tråd med innretningen i Nansen-programmet og forutsetningene om økt fleksibilitet i gjennomføringen av støtten til Ukraina, foreslår regjeringen at den nye posten får stikkordene «kan nyttes under kap. 1750, post 79» og «kan overføres».

Regjeringens forslag om fordeling på kap. 1750 post 21 og post 79, baserer seg på erfarings-tall fra 2024 og 2025, samt fordeling på overnevnte hovedprioriteringer. Situasjonen er dynamisk, og regjeringen vil forplikte midlene frem mot og i 2026, til konkrete tiltak for støtte til Ukraina i tråd med innretningen i Nansen-programmet.

Det foreslås bevilget 28 610,0 mill. kroner på posten.

Post 79 Tilskudd til militær støtte for Ukraina, kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 21

Posten dekker tilskudd til militær støtte for Ukraina. Tilskuddene omfatter tilskudd til nasjonale samarbeidspartnere, bilaterale avtaler og internasjonale finansieringsmekanismer. Fra 2024 omfatter den militære støtten i Nansen-programmet også støtte til ukrainske virksomheter og myndigheter.

I tråd med innretningen i Nansen-programmet og forutsetningene om økt fleksibilitet i gjennomføringen av støtten til Ukraina, foreslår regjeringen at den nye posten får stikkordene «kan nyttes under kap. 1750, post 21» og «kan overføres».

Det foreslås bevilget 38 596,0 mill. kroner på posten.

Kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 642 065	2 549 575	2 903 657
44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	216 483	256 733	316 133
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710 post 47</i>	31 766 804	34 476 213	34 295 093
48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	509 372	650 000	650 000
75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	200 726	348 396	450 609
Sum kap. 1760		35 335 450	38 280 917	38 615 492

Formålet med Forsvarsmateriell er å gi råd om, anskaffe og avhende materiell i forsvarsektoren på en bærekraftig og effektiv måte. Staten gir råd og bistand til hele forsvarssektoren om materielanskaffelser og videreutvikling av materiell og er den sentrale utviklingspartneren innenfor materiell for Forsvaret. Forsvarsmateriell planlegger og gjennomfører materiell- og IKT-investeringer og prosjekter, inkludert NATO-investeringer, i forsvarssektoren i tråd med oppdrag, gjeldende retningslinjer og planene i sektoren. Videre har etaten ansvaret for å avhende utrangert materiell i forsvarssektoren i tråd med retningslinjer og planer i sektoren. Med bakgrunn i sektorens behov anskaffer Forsvarsmateriell materiell og tjenester. Forsvarsmateriell overtok høsten 2024 ansvaret for driftsanskaffelser i sektoren, herunder for etablering og forvaltning av avtaler. Staten har fra sommeren 2025 ikke lenger ansvar for vedlikehold av materiell. Dette ansvaret er overført til Forsvaret.

Status i Forsvarsmateriell

Forsvarsmateriell hadde en stor oppdragsvekst i 2024 og omsatte, under nasjonalfinansierte investeringer, for i underkant av 32 mrd. kroner, og mottok også en økt tildeling på rundt 4 mrd. kroner gjennom økt bevilgning i revidert nasjonalbudsjett for 2024. I årene fremover har Forsvarsmateriell en betydelig oppdragsvekst i vente. Etaten har igangsatt en rekke tiltak for å utnytte effektiviseringspotensialet ytterligere og styrker

kompetansen for å øke gjennomføringsevnen fremover. Det er særlig oppmerksomhet på å forenkle og differensiere investeringsprosesser, herunder utnytte handlingsrommet og få grensesnittet mot Forsvaret til å virke enda bedre. Støtten Forsvarsmateriell har gitt til Ukraina gjennom 2024 har vært helt sentral for Norges helhetlige bidrag til Ukraina. Forsvarsmateriells rolle i å støtte Ukraina er gjennom donasjoner av materiell og gjennom institusjonsbygging og utvikling av Forsvarsmateriells søsterorganisasjon Defence Procurement Agency i Ukraina.

Forsvarsmateriell har gjennom 2024 hatt en stor aktivitet med mer enn 100 leveranser og en total omsetning på 36 mrd. kroner på utgiftssiden. Blant materiell overlevert til Forsvaret, er det siste av fem P-8A maritime patruljefly og det siste av tre nye kystvaktfartøy, KV Hopen, levert. Hæren er overlevert nye artilleriskyts, broleggerpanservogner, oppgraderte beltevogner og truger. Innenfor IKT-området er det levert nye sambands- og kommunikasjonsløsninger for ulike formål i Forsvaret. Seks nye F-35 kampfly ble mottatt i 2024 og de siste seks ble levert før sommeren 2025. Det betyr at Forsvaret har mottatt alle 52 kampfly. Byggingen av ubåtene er startet i Tyskland. Det er inngått avtale om å levere fem nye patruljebåter til Kystvakten. Det er også inngått avtale om å styrke kapasiteten hos Nammo for produksjon av artillerigranater og for luftvern er det inngått kontrakter om levering av flere NASAMS-batterier og nye AMRAAM-missiler.

Gjennom reformprogrammet i forsvarssektoren får Forsvaret et helhetlig ansvar for drift og vedlikehold av eget materiell i 2025, mens Forsvarsmateriell vil ivareta materiellsikkerhetsmyndighet og designansvar for Forsvarets materiellportefølje. Forsvarsmateriell fikk overført ansvar for driftsanskaffelser som tidligere lå i Forsvaret høsten 2024. Riksrevisjonen konkluderte i etterleversrapport om oppfølging og kontroll av rammeavtaler i Forsvarssektoren at virksomhetene i forsvarssektoren ikke etterlever gjeldende regler og krav for oppfølging av rammeavtaler. Forsvarsmateriell prioriterer tiltak for å lukke avvikene. Det er imidlertid et stort etterslep på inngåelse av rammeavtaler, og det vil ta tid å redusere etterslepet og bygge dette opp.

Gjennom 2024 har Forsvarsmateriell fremforhandlet industrisamarbeidsavtaler med utenlandsk industri. Det ble i 2024 fremforhandlet ti nye avtaler med utenlandske leverandører med en samlet forpliktelse på 1,5 mrd. kroner. Industrisamarbeidsavtalene kommer norsk forsvarsindustri til gode, inkludert små og mellomstore bedrifter.

Kompetanse om klima- og miljøvurderinger i anskaffelser er under oppbygging i Forsvarsmateriell. Staten har gjennomført flere tiltak for å styrke evnen til å ivareta klima- og miljøhensyn i anskaffelsene. Forsvarsmateriell ble tildelt Svane-

prisen i 2024. Det etablerte samarbeidet mellom alle etatene om tiltak i handlingsplanen for klima og miljø er viktig for sektoren.

Hovedprioriteringer i 2026

Effektiv gjennomføring av anskaffelser for en god gjennomføring av vedtatt langtidsplan i sektoren, vil være en hovedprioritet i 2026, herunder fortsette arbeidet med å forenkle og differensiere anskaffelsesprosessen, innhente etterslep knyttet til driftsanskaffelser og fortsette samarbeidet med særlig Forsvaret for å legge til rette for at nye roller og ansvar i sektoren virker godt sammen gjennom hele investeringsprosessen. I tillegg er arbeidet med donasjoner til Ukraina en prioritet.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1760, post 45

Posten omfatter i hovedsak Forsvarsmateriells driftsutgifter ved gjennomføring av materiell- og driftsanskaffelser til bruk i Forsvaret, og inkluderer inngåelse og oppfølging av forsvarssektorens rammeavtaler. Videre dekker posten Forsvarsmateriells utgifter til avhending av materiell som Forsvaret har utrangert, og utgifter Forsvarsmateriell har som materiellsikkerhetsmyndighet og designansvarlig for Forsvarets materiellportefølje.

Tabell 3.11 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	2 549,6
Pris- og lønnskompensasjon	81,4
Tekniske endringer	-15,5
Øvrige endringer	288,2
Forslag 2026	2 903,7

Bevilgningen på posten foreslås økt med 354,1 mill. kroner, hvorav 81,4 mill. kroner er pris- og lønnskompensasjon og en reduksjon på 15,5 mill. kroner er tekniske endringer. Det foreslås å øke bevilgningen på posten med 288,2 mill. kroner for å styrke anskaffelsesevnen til Forsvarsmateriell innenfor både materiellinvesteringer og driftsanskaffelser på grunn av økt investeringsbehov som følge av ny langtidsplan og for å ta igjen et betydelig etterslep på rammeavtaler for driftsanskaffelser. I revidert nasjonalbudsjett for 2025 økte bevilgningen på posten med 120,0 mill. kroner for blant annet å styrke etatenes kapasitet

til å gjennomføre investeringsprosjekter og til militær støtte til Ukraina, samt omdisponering av midler mellom Forsvaret og Forsvarsmateriell i forbindelse med endrede ansvarsforhold innenfor driftsanskaffelser og IKT-anskaffelser. Styrkingen av anskaffelsesevnen videreføres og økes ytterligere i 2026 da investeringsbehovet øker betydelig fremover og det er viktig å få igangsatt og gjennomført materiellinvesteringer i henhold til oppdragene fra Forsvaret.

Det foreslås bevilget 2 903,7 mill. kroner på posten.

Post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansierte andel, kan overføres

Posten dekker de nasjonale utgiftene knyttet til gjennomføring av NATOs investeringsprogram for sikkerhet, samt til å forhåndsfinansiere NATO-prosjekter i Norge når dette er nødvendig. Forhåndsfinansierte NATO-prosjekter refunderes over tid under kap. 4760 post 48. Bevilgningen foreslås økt med 59,4 mill. kroner, som først og fremst skal dekke nye godkjente programmer og planlagte prosjekter som forventes godkjent av NATO nært i tid.

Det foreslås bevilget 316,1 mill. kroner på posten.

Økt bestillingsfullmakt

Som følge av økning i NATOs investeringsprogram for sikkerhet foreslås bestillingsfullmakten økt med 70 mill. kroner til 440 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47

Posten omfatter utgifter til materiellanskaffelser til forsvarssektoren og flernasjonale investeringsprogrammer i NATO. Posten omfatter også utgifter til forsknings- og utviklingsaktiviteter (FoU) og innovasjon. Midlene kan også nyttes til tiltak for å redusere driftsutgifter, øke produktiviteten eller forbedre kvaliteten på leveranser innenfor vedtatt struktur og ambisjonsnivå.

For å redusere effekten av forsvarsbudsjettets eksponering mot valutasvingninger i forbindelse med anskaffelser av forsvarsmateriell, er det lagt til grunn at materiellprosjekter med en kostnadsramme over 1 mrd. kroner, og som er eksponert for utenlandsk valuta, gis en årlig valutajustering. Hensikten med å foreta årlige valutajusteringer av store investeringsprosjekter er å bevare kjøpekraften til forsvarssektoren ved valutakursendringer og øke forutsigbarheten for at målene om økt forsvarsevne i langtidsplanen blir nådd. Basert på endringer i valutakurser og utbetalinger gjennom året, vil regjeringen foreslå justeringer i revidert nasjonalbudsjett og i nysalderingen i 2026.

Som omtalt i Meld. St. 33 (2024–2025) om status, fremdrift, utfordringer og risiko i gjennomføring av langtidsplanen for forsvarssektoren erfarer økte priser som følge av blant annet økt etterspørsel etter militært materiell og lange ledetider på det samme materiellet. Denne utviklingen vil kunne fortsette i tiden fremover. Konsekvensen av dette kan medføre utfordringer knyttet til å gjennomføre prosjektene innenfor gitte styrings- og kostnadsrammer, samt justering av tidsplaner. Det kan derfor bli behov for å øke prosjektenes rammer, kutte i omfang og ytelse eller fordele prosjekter, med tilhørende kostnader, over flere år. Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) har en egen FoU-portefølje på denne posten. NSMs FoU-aktiviteter skal rettes mot utvikling av sikkerhetstiltak for å bedre sikkerhetstilstanden i samfunnet. FoU-aktivitetene vil i hovedsak være rettet mot økt kompetanse om forebyggende sikkerhet, utvikling av forebyggende IKT-sikkerhetstiltak, hendelseshåndtering og objektsikkerhet.

Tabell 3.12 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	34 476,2
Priskompensasjon	821,3
Tekniske endringer	-1 423,7
Øvrige endringer	421,3
Forslag 2026	34 295,1

Bevilgningen på posten foreslås redusert med 181,1 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2025. Bevilgningen øker med 821,3 mill. kroner knyttet til priskompensasjon, mens tekniske endringer reduserer posten med 1 423,7 mill. kroner. De tekniske endringene

består av omdisponeringer til andre kapitler og poster under Forsvarsdepartementet, reduserte utgifter med tilsvarende reduserte inntekter etter salg av F-16 kampfly, rammeoverføring av midler til Nærings- og fiskeridepartementet knyttet til sjøfibernkabel til Jan Mayen og valutakompensa-

sjon til store investeringsprosjekter. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 421,3 mill. kroner til investeringer i materiell. Stortinget har både gjennom inneværende langtidsplan og tidligere langtidsplaner besluttet en modernisering av Forsvaret gjennom anskaffelse av strategiske kapasiteter, som nye ubåter, nye kampfly og nye maritime patruljefly. I tillegg er det prioritert en rekke anskaffelser i alle forsvarsgrener samt fellesprosjekter som treffer både forsvarsgrenene og felleskapasitetene. Langtidsplanen beskriver en investeringsramme som skal øke betydelig i perioden for å finansiere anskaffelse av nye kapasiteter og oppgradering av eksisterende kapasiteter. For 2026 innebærer dette økte utbetalinger til prosjektering og anskaffelser på kap. 1760, post 45.

Det foreslås bevilget 34 295,1 mill. kroner på posten.

Ved behandlingen av revidert budsjett 2025, jf., Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S (2024–2025), ble det vedtatt at kap. 1760, post 45, tilføyes stikkordet «kan nyttes under kap. 1710, post 47» og at kap. 1710, post 47 tilføyes stikkordet «kan nyttes under kap. 1760, post 45». Forsvarsdepartementet foreslår at disse fullmaktene videreføres i 2026, jf. forslag til romertallsvedtak.

Nye prosjekter og programmer for godkjenning

P6096 Levetidsforlengelse fregatt

Hensikten med prosjektet er å sikre at fregattene i Fridtjof Nansen-klassen (FN-klassen) kan under-

støtte operative leveranser i resterende levetid og frem til nye fregatter er anskaffet, med fokus på antiubåtoperasjoner. Utgangspunktet for prosjektet er behov for oppdateringer som tilrettelegger for fortsatt drift. Det omfatter ikke funksjonsøkende tiltak utover hva som eventuelt vil måtte komme gjennom teknologiske forbedringer der gammelt materiell må erstattes med nytt. Beslutninger relatert til Forsvarets struktur som følger av langtidsplan for forsvarssektoren setter prosjektet i en ramme hvor det skal understøtte overgangen til fremtidig struktur.

Det er gjennomført ekstern kvalitetssikring av prosjektet i samsvar med retningslinjene for store statlige investeringer. Resultatene fra kvalitetssikringen ligger til grunn for den foreslåtte kostnadsrammen.

Prosjektet gjennomføres som et kostnadsstyrt «design to cost» prosjekt. Det vil si at kostnadsrammen settes likt styringsramme. Prosjektets foreslåtte kostnadsramme er 11 302 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhets-avsetning og gjennomføringskostnader. Kostnadsrammen er basert på valutakursnivå pr. 1. juni 2025. Driftskostnadene er beregnet til å øke med om lag 275 mill. kroner årlig i forhold til dagens løsning, etter full innfasing i 2031.

Pågående prosjekter – status og fremdrift

Tabell 3.13 Kategori 1-prosjekter innenfor materiell (beløp i mill. kroner)

	Formål/prosjektnavn	Kostnads- ramme	Anslått utbetaling 2026	Forventet gjenstående etter 2026
0011	Tilrettelagt innhenting	1 318	449	127
1081	Super Sonic Strike Missile	1 207	413	419
1092	Oppgradering av kamp- og støttevogner til Hæren (Oppgradering av CV90)	1 286	47	288
1103	Utvidet mellomløsning Ula-klassen (Videreføring av Ula-klassen ubåter frem til nye ubåter er levert)	5 149	532	3 893
1129	Maritim helikopterkapasitet	13 942	5 382	729
1132	Program Mime – leveransebølge 2	3 535	168	701
1133	Program Mime – leveransebølge 3	6 297	1 243	2 996
1146	Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS	6 242	1 075	3 219
1171	NASAMS-komponenter med lang ledetid	997	0	485
2047	Videreføring av MPA- og ISR-kapasitet (P-8A)	13 273	205	2 263
2078	Sensorer for militær luftromsovervåking	14 496	1 829	6 272
2513	Logistikk- og støttefartøy	2 930	81	3 956
2559	Landbasert transportstøtte (kjøp av nye lastebiler og oppgradering av eksisterende lastebiler)	3 456	1 693	1 367
2591	Kommandoplass materiell (containere, strømforsyning, telt, mv,)	789	345	361
2595	Komplettering av moderne håndvåpen	946	323	206
4018	Hånd- og avdelingsvåpen	778	27	82
4019	Bekledning og beskyttelse (uniformer og beskyttelsesvester)	1 020	25	325
5007	Artillerilokaliseringsradar	2 630	129	402
5045	Broleggerpanservogn	1 493	513	84
5049	Ingeniørpanservogn	3 102	686	1 526
5067	Ildledning av luftleverte kapabiliteter	752	105	614
5230	Artilleriammunisjon 155 mm	5 543	1 390	3 444
5430	Bergepanservogn	1 582	456	269
5436	Kampvogner til Hæren (stormpanservogner)	13 922	53	311
5447	Artillerisystem 155 mm (skyts og ammunisjons- kjøretøy)	11 394	1 389	9 017
5475	Elektroniske mottiltak	1 468	420	623

Tabell 3.13 Kategori 1-prosjekter innenfor materiell (beløp i mill. kroner)

	Formål/prosjektnavn	Kostnads- ramme	Anslått utbetaling 2026	Forventet gjenstående etter 2026
6023	Videreføring av NSM (Hovedoverhaling av eksisterende beholdning og anskaffelse av flere Naval Strike Missile)	2 590	18	131
6086	AEGIS COTS <i>Baseline update</i> (oppgradering av kampledelsessystem fregatt)	1 729	14	357
6192	Oppgradering av luftvernmissil til Fridtjof Nansen-klasse fregatter	4 186	587	310
6345	Videre oppdatering av Ula-klasse ubåter (oppgradering av sensor- og våpensystemer)	2 035	0	11
6346	Nye ubåter	53 180	6 364	29 920
6359	Fremtidig maritim minemottiltakskapabilitet	8 955	641	7 930
6370	Mellomløsning Ula-klasse ubåter (Utskiftning av ukurante deler på ubåtene samt anskaffelse av flere reservedeler)	735	23	21
6380	Kystjegerkommandoen oppgradering	3 055	572	2 049
6615	Nye kystvaktfartøyer	8 801	128	336
6624	Levetidsforlengelse Indre kystvakt (IKV)	689	52	604
7602	F-35 programmet – anskaffelse	111 942	6 053	7 373
7621	Bakkebasert luftvern	5 816	240	4 519
7628	Kampluftvern til Hæren	2 225	1	1 093
7720	F-35 oppgraderinger	7 363	425	6 735
7806	Nye transportfly – anskaffelse	7 331	0	155
7821	Erstatning missiler til bakkebasert luftvern	10 873	360	10 039
8051	Oppgradering VLF-stasjon Novik	1 575	290	827
8164	Modernisering av kryptoløsninger	2 720	318	1 776
9360	Stridsvognkapasitet til Hæren (nye stridsvogner)	23 410	3 928	15 251
	Sum	387 757	38 992	133 416

Prosjekt 0011 Tilrettelagt innhenting

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2020–2021) til Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021).

Prosjektet er opprettet for å anskaffe et system for tilrettelagt innhenting. Systemet vil gi Etterretningstjenesten mulighet til å innhente elektronisk kommunikasjon som passerer Norges grenser, innenfor de begrensninger og forutsetninger som etterretningstjenesteloven setter.

Anskaffelsen av et system for tilrettelagt innhenting utføres av Etterretningstjenesten, og er planlagt sluttført innen 2026. Systemets planlagte kapasitet er vurdert som tilfredsstillende for dagens situasjon. Utvikling i trusselbildet mv. kan medføre behov for å øke kapasiteten i fremtiden.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 318 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1081 Super Sonic Strike Missile

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024). Prosjekt 1081 Super Sonic Strike Missile (3SM) skal utvikle et nytt sjømålsmissil som skal være operativt tilgjengelig innen 2035. Missilet vil bidra til å sikre norsk suverenitet og territoriell integritet ved å styrke Forsvarets troverdige avskrekingskapasitet og forbedre evnen til å bekjempe mål på lange avstander. Utviklingsprosjektet vil bli gjennomført i samarbeid med Tyskland. Prosjektet er en del av et maritimt materiell-samarbeid som ble etablert i 2017, som blant annet inkluderer felles anskaffelse av nye ubåter og eksisterende Naval Strike Missiles (NSM). Det er en ambisjon at 3SM, i tillegg til å dekke operative behov i Norge og Tyskland, også utvikles for å være et attraktivt missil for NATO-land og andre nære allierte.

Stortinget vedtok i 2023 igangsettelse av den innledende designfasen, som dette prosjektet omfatter. Den innledende designfasen skal demonstrere at leverandøren er i stand til å utvikle missilsystemet med relevant ytelse innenfor forventet økonomisk ramme. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en anbefaling for videre utviklingsfaser ved slutten av den innledende designfasen. Fremtidig anskaffelse av det fullt utviklede missilsystemet vil bli gjennomført som et eget prosjekt.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 207 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1092 Oppgradering av kamp- og støttevogner til Hæren (Oppgradering av CV90)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 360 S (2019–2020) til Prop. 127 S (2019–2020) og omfatter levering av 20 CV90 kamp- og støttevogner til styrking av Hæren. Hæren hadde 20 CV90-chassis tilgjengelig, og disse er nå bygd om for å dekke deler av Hærens økte behov.

Alle 20 kjøretøy er levert. Ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023) ble kostnadsrammen for prosjektet økt for å muliggjøre en anskaffelse av bombekastersystemer og fjernstyrte våpenstasjoner til kjøretøyene. Våpenstasjoner planlegges levert innen 2026. Bombekasterutrustningen planlegges realisert gjennom et nytt prosjekt med formål om å anskaffe ytterligere CV90 kamp- og støttevogner.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 286 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen (Videreføring av Ula-klassen ubåter frem til nye ubåter er levert)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023). Hensikten med prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen, er å videreføre teknisk tilgjengelige ubåter frem til ny ubåtklasse er fullt operativ, planlagt i 2035, slik at målet om kontinuerlig ubåtkapasitet ivaretas. Dette er en prioritert aktivitet for å kunne opprettholde en strategisk ubåtkapasitet i overgangen mellom gammel og ny struktur.

Norge mottar første nye ubåt av 212 CD-klassen i 2029. Prosjektet har til hensikt å holde ULA-klassen ubåtene operative til frem til 2035. Dette for å unngå et kapasitetsgap og opprettholde kontinuerlig ubåtkapasitet i vekslingsfeltet til nye ubåter er innfaset, noe som er avgjørende for Norges evne til å avskrekke og påvirke andres bruk av militære virkemidler i en konflikt i Norge og norske interesseområder.

Prosjektet er et oppdateringsprosjekt og etterfølger prosjektene 6344 Kapasitetsmessig videreutvikling av Ula-klassen, 6345 Videre oppdatering av Ula-klassen og 6370 Mellomløsning Ula-klassen. Prosjektet bygger videre på resultatene oppnådd i disse prosjektene, og omfatter ytterligere oppdateringer og utskifting av ukurante deler og anskaffelse av flere reservedeler til systemene om bord på ubåtene.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 5 149 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1129 Maritim helikopterkapasitet (Anskaffelse av Seahawk til støtte av Kystvakten)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Prosjektet er opprettet for å anskaffe maritim helikopterkapasitet til støtte av Kystvakten. Forsvarsmateriell har inngått avtale med amerikanske myndigheter gjennom *Foreign Military Sales* avtaleverket for leveranse av seks MH-60R Seahawk med utrustning for å utføre alle helikopteroppdrag til Kystvakten. Norsk personell gjennomfører nå utveksling til Danmark for å opparbeide erfaring med MH-60R Seahawk og ivareta kompetanse innenfor maritime helikopteroperasjoner.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 13 942 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1132 Program Mime – leveransebølge 2

Som del av satsingen på IKT for bedret samhandling i Forsvarets operasjoner, besluttet gjennom Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) og Innst. 87 (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), skal kampnære IKT-systemer i land-, luft- og sjødomenet moderniseres. Dette skal sikre relevant og tidsriktig evne til kommando- og kontroll, situasjonsforståelse og informasjonsdeling mellom enheter i Forsvarets operative struktur, med allierte og med totalforsvaret.

Forsvarsdepartementet har flere planlagte og godkjente materiellprosjekter innenfor området kampnær IKT, og har nå valgt å samle tiltakene innenfor dette området i et eget program for kampnær IKT, kalt Mime-programmet. Når prosjektene blir gjennomført som en del av et program, har regjeringen kommet frem til at det er formålstjenlig å vurdere tiltakene i enkeltprosjektene helhetlig innenfor rammene til programmet. Dette er i tråd med statens prosjektmodell for store investeringer. Mime-programmet skal realisere kampnære IKT-systemer til Forsvaret gjennom flere toårige leveransebølger som blir gjennomført frem mot 2030. Leveransebølge 2 skal ta frem sikre kommunikasjonsløsninger, samhandlingstjenester og taktisk ledelsessystem for landdomenet for å bedre evnen til å utøve effektiv kommando og kontroll i våre nærområder.

Mime-programmet bidrar også til å realisere målsettinger i nasjonal forsvarsindustriell strategi i tråd med Meld. St. 17 (2020–2021). Som et ledd i dette er det etablert et strategisk samarbeid med Kongsberg Defence & Aerospace (KDA), som vil ha en sentral rolle innenfor innovasjon, utvikling, anskaffelse og integrasjon i program Mime. KDA vil også ha en viktig rolle i å engasjere og skape muligheter for øvrige deler av norsk næringsliv.

For å ivareta investeringstiltak for nye taktiske radioer er leveransebølge 2 styrket ved overføring av resterende godkjent styringsramme fra leveransebølge 1.

Leveransebølgens prisjusterte kostnadsramme er 3 535 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, gjennomføringskostnader og usikkerhetsavsetning.

1133 Program MIME – leveransebølge 3

Som en del av satsingen på IKT for bedret samhandling i Forsvarets operasjoner, besluttet gjennom Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016) og Innst. 87 (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021), skal kampnære IKT-systemer i land-, luft- og sjødomenet moderniseres. Stortinget godkjente gjennom Prop. 99 S (2024–2025) program Mimes leveransebølge 3 (2025–27). Dette skal sikre relevant og tidsriktig evne til kommando- og kontroll, situasjonsforståelse og informasjonsdeling mellom enheter i Forsvarets operative struktur, med allierte og med totalforsvaret.

Forsvarets program Mime er etablert for å realisere kampnære IKT-systemer til Forsvaret gjennom flerårige leveransebølger som blir gjennomført suksessivt frem mot 2030.

Leveransebølge 3 skal bidra til styrket evne til å utnytte nasjonale og allierte kapabiliteter gjennom modernisert kommunikasjonsinfrastruktur og forbedret samhandling. Flere av aktivitetene i leveransebølge 3 er videreføringer av aktiviteter i leveransebølge 2. Prioriterte operative effekter i leveransebølge 3 realiseres innenfor kommando og kontroll, målbekjempelse, etterretning, styrkebeskyttelse og samvirke i rammen av totalforsvaret. Leveransebølge 3 gjennomføres som et treårig tiltak i årene 2025–2027. Leveransebølge 3 fremskaffer robuste kommunikasjonsløsninger herunder serieleveranse av ny taktisk radio samt øke tilgangen til satellittbasert kommunikasjon og moderne trådløse mobilnettverk (5G) i Forsvarets avdelinger.

Kostnadsrammen for leveransebølge 3 er 6 297 mill. kroner medregnet merverdiavgift, gjennomføringskostnader og usikkerhetsavsetning.

1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024). Prosjektet skal gjenanskaffe fire ildledningssentraler og åtte utskytningsenheter som følge av donasjoner.

Ved Stortingets behandling av Innst. 243 S (2023–2024) til Prop. 48 S (2023–2024) ble prosjektets omfang utvidet med fire ildledningssentraler og ti utskytningsenheter. Totalt har prosjektet et omfang på åtte ildledningssentraler og 18 utskytningsenheter til NASAMS inkludert kommunikasjonsutstyr, kjøretøy og støttemateriell.

Leveransene i prosjektet er forventet fra januar 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 6 242 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

1171 NASAMS-komponenter med lang ledetid

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Prosjektet er rammestyr, og skal anskaffe komponenter med lang ledetid som inngår i NASAMS utskytningsenheter og på den måten sikre fremtidig tilgang på moderne utskytningsenheter så hurtig som mulig. Alle kontrakter er inngått. Prosjektet hører tett sammen med P1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS og P7621 Bakkebasert luftvern.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 997 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

2047 Videreføring av MPA- og ISR-kapasitet (P-8A)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 127 S (2016–2017) til Prop. 27 S (2016–2017). Prosjektet skal anskaffe fem nye maritime patruljefly av typen P-8A Poseidon knyttet til utfasingen av P-3 Orion og DA-20 Jet Falcon. Kapasiteten maritime patruljefly ble besluttet videreført ved Stortingets behandling av Innst. 62 S (2016–2017) til Prop. 151 S (2015–2016). Forsvarsmateriell inngikk avtale med amerikanske myndigheter om anskaffelse av fly gjennom *Foreign Military Sales*-avtaleverket i mars 2017. Alle fem flyene er nå levert av Boeing i henhold til avtalt leveranseplan. Det første flyet ble levert og overtatt av Forsvarsmateriell i slutten av november 2021. Femte og siste fly ble overtatt i slutten av juni 2022. P-8A Poseidon overtok for P-3 Orion sommeren 2023. De siste to flyene er i USA for gjennomføring av nasjonale tilpasninger.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 13 273 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. I tillegg vil en del av utgiftene bli belastet kap. 1735 Etterretningstjenesten.

2078 Sensorer for militær luftromsovervåking

Prosjektet ble opprinnelig vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019) og omfangsendringen ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2023–2024) til Prop. 1 S (2023–2024). Prosjektet

skal anskaffe elleve nye sensorer for overvåking av norsk og nærliggende luftrom. Prosjektet skal også anskaffe nødvendig eiendom, bygg og anlegg med tilhørende infrastruktur der hvor sensorene plasseres, samt tre regionale vedlikeholdssentre. Det er inngått kontrakt for leveranse av elleve radarer.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 14 496 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

2513 Logistikk- og støttefartøy

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 370 (2008–2009) til St.prp. nr. 70 (2008–2009). Prosjektet omfatter anskaffelse av et nytt logistikk- og støttefartøy til understøttelse av Forsvarets maritime kapasiteter. Dette har allerede gitt betydelig økt operativ tilgjengelighet og evne til tilstedeværelse over tid. Fartøyet kan også understøtte andre avdelinger i Forsvaret og samfunnet for øvrig i beredskapssammenheng. Fartøyet inngår som en viktig plattform i et moderne og alliansetilpasset forsvar.

Byggingen av det nye logistikk- og støttefartøyet, KNM Maud, ble ferdigstilt høsten 2018, og fartøyet er overlevert til Sjøforsvaret. Etter overlevering har det blitt gjennomført en rekke garantiarbeider og utbedringer, men det gjenstår fremdeles flere forhold for å få fartøyet fullt operativt. Prosjektet var planlagt terminert mot slutten av 2024, men opprettholdes inntil videre for å utbedre avvik og restanser som i hovedsak stammer fra bygging av fartøyet.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 930 mill. kroner, inkludert merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

2559 Landbasert transportstøtte (kjøp av nye lastebiler og oppgradering av eksisterende lastebiler)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Forsvaret anskaffet om lag 2 000 Scania lastevogner i flere varianter i perioden 1987–1996, og vognene nærmer seg slutten på sin tekniske levetid. Gjennom prosjektet anskaffes det nye lastevogner som erstatning for Scania-lastevognene. Innenfor sine fullmakter har Forsvarsdepartementet tidligere godkjent anskaffelser av de 125 høyest prioriterte lastevognene i ulike varianter. Disse lastevognvariantene anskaffes gjennom avrop på en felles norsk-svensk rammeavtale inngått med det tyske selskapet Rheinmetal M.A.N.

Military Vehicles. Det er så langt mottatt og overført 109 vogner fra leverandøren til Forsvaret. Resterende vogner er under overføring til Forsvaret.

Den samme rammeavtalen ligger også til grunn ved anskaffelsene i prosjekt 2559. Prosjektet skal anskaffe 340 nye lastevogner i ulike versjoner. De første 56 kjøretøyene er levert fra leverandøren og ble overført til Forsvaret i 2022. Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre gjenanskaffelse av lastevogner som er donert til Ukraina. Videre ble prosjektets kostnadsramme økt gjennom behandlingen av Innst. 7 S (2024–2025), jf. Prop. 1 S (2024–2025), for å muliggjøre en anskaffelse av ytterligere 100 lastevogner.

Om lag 500 av Scaniavognene i best tilstand skal levetidsforlenges. Dette arbeidet pågår, og gjøres i stor grad gjennom kjøp av reservedeler og komponenter som står i fare for å gå ut av produksjon.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 3 456 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

2591 Kommandoplassmateriell (containere, strømforsyning, telt mv.)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2022–2023) til Prop. 1 S (2022–2023). Kommandoplassmateriell i ulike versjoner brukes i alle militære avdelinger, og er avgjørende for evnen til å utøve effektiv kommando og kontroll over underlagte avdelinger. Store deler av Forsvarets eksisterende kommandoplassmateriell for taktisk nivå ble anskaffet på 1980-, 1990- og begynnelsen av 2000-tallet. Materiellet er i begrenset grad tilpasset dagens operative behov og krav, og ble anskaffet i en tid da IKT-materiell ennå ikke var tatt i omfattende bruk og hvor kravene til levering av strøm var lavere enn i dag.

Prosjektet skal levere kommandoplassmateriell for bruk i alle forsvarsgrener i forbindelse med ledelse og gjennomføring av operasjoner, inkludert støttesystemer for å operere kommandoplassene som strømforsyning, varme/kjøling, telt, kamuflasje, IKT-nettverk mv. Prosjektet består også av en eiendoms-, bygge- og anleggsdel som skal etablere fasiliteter for lagring av materiellet i de periodene materiellet ikke er i bruk. Ny bygningsmasse skal etableres ved et antall lokasjoner i Trøndelag og Nord-Norge.

Anskaffelsen planlegges gjennomført i perioden 2025–2030.

Prosjektets totale kostnadsramme for materiell- og EBA-anskaffelsen er 778 mill. kroner inkludert usikkerhetsavsetning, gjennomføringskostnader og merverdiavgift.

2595 Komplettering av moderne håndvåpen

Prosjektet omfatter anskaffelser av et lett håndvåpen til alt personell i Forsvaret. Våpnene skal erstatte eldre våpentyper som i dag brukes i Forsvaret. En standardisering rundt én våpentype bidrar til økt operativ effekt og fordeler hva gjelder utdanning og logistikk.

Det er tidligere inngått en kontrakt med en tysk produsent for leveranser av håndvåpen. Kontrakten inneholder opsjoner for tilleggsanskaffelser med avtalte priser og leveransetider, noe som gir redusert risiko for prosjektgjennomføringen. Det gjenstår anskaffelser før hele styrkestrukturen har samme bevæpning.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024) ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre utløsning av opsjonene i kontrakten med leverandøren. Leveransene planlegges i tiden 2024–2026. Prosjektet planlegges terminert i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 946 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

4018 Hånd- og avdelingsvåpen

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Forsvaret startet en moderniseringsprosess for hånd- og avdelingsvåpen i 2007. Prosjektet omfatter anskaffelse av avdelingsvåpen, og er i hovedsak en erstatning av dagens våpensystemer. Det anskaffes nye mitraljøser, maskingevær og et enhetlig øvingssystem til rekylfri kanon. Leveransene vil bidra til å gi Forsvaret økt operativ evne og beskyttelse for personellet i operasjoner. Leveranse avsluttes i 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 778 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

4019 Bekledning og beskyttelse (uniformer og beskyttelsesvester)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2013–2014) til Prop. 1 S (2013–2014). Formålet med prosjektet er å erstatte og videreutvikle beklednings- og beskyttelsesmateriell til militært personell i hele Forsvaret. Prosjek-

tet skal legge til rette for at personellet har utstyr som gir tilstrekkelig stridsutholdenhet, stridseffektivitet, overlevelsessevne, mobilitet og beskyttelse mot ytre påvirkninger og trusler fra miljøet under alle operative forhold. Videre skal materiellet gi økt beskyttelse ved forbedret kamuflasje, og det skal gi personellet forbedret beskyttelse av syn og hørsel. Prosjektet gjennomføres i perioden 2014–2025.

Prosjektet leverer initialbeholdning til et nytt komplett uniformssystem («*Nordic Combat Uniform*») som anskaffes gjennom et samarbeid mellom Norge, Sverige, Danmark og Finland. Uniformssystemet leveres med en ny og oppdatert norsk kamuflasje for nordiske forhold. Anskaffelser ut over initialbeholdningene gjennomføres over Forsvarets driftsbudsjett i takt med utfasingen av eldre uniformsmodeller. Utrullingen av det nye uniformssystemet i Forsvaret er startet i januar 2025.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 020 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5007 Artillerilokaliseringsradar

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 339 S (2019–2020) til Prop. 78 S (2019–2020). Hæren har i omkring 60 år hatt en kapasitet til å varsle om og lokalisere fiendtlige bombekastere, rør- og rakettartilleri og andre trusler avfyrt fra improviserte utskytingsinnretninger. Denne kapasiteten omtales som artillerilokaliseringsradar. De eksisterende radarene ble tatt i bruk i Hæren på slutten av 1990-tallet, og har nådd sin teknologiske levealder. Videre er det av hensyn til menneskapenes sikkerhet nødvendig å integrere en ny radar på et pansret kjøretøy.

Et nytt artillerisystem ble levert til Hæren i 2020. Artillerilokaliseringsradarene skal integres med artillerisystemet. Radarene gir Hæren kapasitet til å lokalisere utskytningsstedet for fiendtlige våpensystemer hurtig og nøyaktig.

Ved Stortingets behandling av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022) ble prosjektets omfang økt til å anskaffe åtte artillerilokaliseringsradarer med tilhørende pansrede kjøretøy, logistikk og materiell for utdanning. Levering er planlagt å finne sted innen 2026. Kontrakten er inngått og anskaffelsen gjennomføres i et materiellsamarbeid med Nederland.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 630 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5045 Broleggerpanservogn

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er imidlertid helt avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, herunder broleggerpanservogner. Slike vogner nyttes til å legge midlertidige broer over vassdrag og fordypninger.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre en tilleggsanskaffelse av ytterligere to broleggerpanservogner til Hæren. Prosjektet skal totalt tilføre Hæren åtte broleggerpanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis, samt nødvendig materiell for logistikk og utdanning. De eksisterende broene av typen Leguan, som blir benyttet på dagens Leopard 1-vogner, vil bli videreført da de tidligere er levetidsforlenget. Alle vogner er levert innen utgangen av 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 493 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5049 Ingeniørpanservogn

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er imidlertid helt avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, herunder ingeniørpanservogner. En slik vogn kan blant annet nyttes som gravemas-kin, bulldoser og for minerydding.

Prosjektets opprinnelige formål var å tilføre Hæren seks ingeniørpanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis, samt nødvendig materiell for logistikk og utdanning. Disse vognene er levert. Ytterligere 11 ingeniørpanservogner er under leveranse, hvorav 6 er gjenanskaffelser etter donasjon. Alle leveranser er planlagt fullført innen 2028.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 3 102 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5067 Ildledning av luftleverte kapabiliteter

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) til Prop. 59 S (2023–2024). Forsvaret har gjennom mange år hatt en egen kapasitet til å lede ild fra egne og allierte fly. En slik kapasitet er viktig for bl.a. å kunne gi bakkestyrker tilstrekkelig flystøtte og for å kunne beskytte mål i luft-til-overflate-rollen. Kapasiteten benyttes både ved operasjoner i Norge og i utlandet.

Materiellet som benyttes for å utøve flystøttefaget nærmer seg slutten av sin tekniske og operative levetid og må erstattes. Det skal derfor anskaffes et antall materiellsett som vil sikre at Forsvaret kan videreføre og samtidig styrke sin evne til å lede ild fra egne og allierte fly, inkludert raketter og missiler, eller indirekte fra sjø- og landbaserte langtrekkende presisjonsvåpen. Sekundært kan det samme materiellet også brukes til å lede ild som leveres fra f.eks. rør- eller rakettartilleri.

Norsk industri vil få en sentral rolle i prosjektet hva gjelder integrasjon av enkeltkomponenter i systemet, herunder programvare som brukes for å sammenstille, kontrollere og formatere måldata-informasjon før denne sendes i lesbar og forståelig form til fly eller det våpen som skal benyttes. Levering planlegges innen 2029.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 752 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5230 Artilleriammunisjon 155 mm

Prosjektet ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), og omfatter anskaffelse av 155 mm artilleriammunisjon med en rekkevidde på minimum 40 km. Ammunisjonen skal benyttes i Hærens K9 artilleriskyts.

Regjeringen har forsert anskaffelsen av artilleriammunisjon for å bygge opp beholdningene av beredskapsammunisjon og for å gi leverandøren forutsigbarhet for å gjøre ytterligere investeringer i produksjonskapasitet. Prosjektet omfatter også gjenanskaffelser av ammunisjon som er donert til Ukraina.

Det skal anskaffes komplette artilleriskudd som omfatter drivladninger, tennpatroner og brannrør i tillegg til granatene. Anskaffelsen gjennomføres i hovedsak direkte fra Nammo, bortsett fra presisjonsbrannrør som må anskaffes gjennom myndighetskjøp direkte fra amerikanske myndigheter.

Kontrakt med Nammo ble signert sommeren 2023 for selve artillerigranatene. Nammo planlegger med slutføring av leveransene til Forsvaret under denne kontrakten innen 2028.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 5 543 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5430 Bergepanservogn

Prosjektet ble godkjent for gjennomføring av Forsvarsdepartementet som et kategori 2-prosjekt i 2013 med formål om å anskaffe seks bergepanservogner på moderniserte Leopard 2-chassis med tilhørende materiell for logistikk og utdanning. Disse vognene er levert.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 50 S (2017–2018) til Prop. 2 S (2017–2018), ble det besluttet at Hæren også i fremtiden skal ha en moderne stridsvognkapasitet som et viktig element i den mekaniserte strukturen. En mekanisert struktur er imidlertid helt avhengig av en rekke støttekjøretøy for gjennomføringen av operasjonene, herunder bergepanservogner. En slik vogn kan blant annet nyttes for å berge fastkjørte og havarete tunge kjøretøy.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre en tilleggsanskaffelse av tre nye bergepanservogner, hvorav én vogn er gjenanskaffelse etter donasjon til Ukraina. Alle bergepanservognene planlegges levert innen 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 582 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5436 Kampvogner til Hæren (Stormpanservogner)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 387 S (2011–2012) til Prop. 93 S (2011–2012). Prosjektet omfatter oppgradering og ombygging av 103 eksisterende stormpanservogner av typen CV90 i kombinasjon med nyanskaffelse av vogner. Vognene vil tilføre Hæren økt kapasitet og kampkraft, og prosjektet er viktig for den fortsatte modernisering og videreutvikling av Hæren.

Prosjektet har levert 144 CV90-vogner i ulike versjoner: stormpanservogner, stridsledelsesvogner, stormingeniørvogner, oppklaringsvogner, multirollevogner (bombekaster og transport) og vogner for utdanningsformål. Det er videre anskaffet blant annet fjernstyrte våpenstasjoner, kommunikasjonssystemer og ubemannede strids-tekniske luftfarkoster.

Alle vogner er mottatt og overlevert Hæren. Det gjenstår enkelte leveranser av observasjonsu-trustning til oppklaringspanservognene. Dette planlegges levert innen 2026. Prosjektet planlegges terminert i 2027.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 13 922 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5447 Artillerisystem 155 mm (skyts og ammunisjonskjøretøy)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 83 S (2017–2018) til Prop. 12 S (2017–2018). Prosjektet skal anskaffe 24 artilleriskyts med tilhørende ammunisjonskjøretøy, ammunisjon og materiell for utdanning og logistikk. Leveranser av artillerisystemene startet ultimo 2019 og ble fullført i 2020. Det nye systemet erstatter artillerisystem av typen M109G som ble anskaffet på slutten av 1960-tallet. Det nye systemet vil ha evne til å levere ildstøtte på avstander over 40 km på en effektiv og sikker måte.

Ved Stortingets behandling av Innst. 420 S (2021–2022) til Prop. 75 S (2021–2022) ble det vedtatt å tilføre ytterligere skyts og ammunisjonskjøretøy til Hæren. Tilleggsanskaffelsen gjøres ved utløsning av en opsjon som ligger i den tidligere inngåtte kontrakten. Leveransene er planlagt fullført innen 2026.

Ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025), jf. Prop. 99 S (2024–2025), ble det besluttet å anskaffe ytterligere artilleriskyts til Hæren i Finnmark.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 11 394 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

5475 Elektroniske mottiltak

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2017–2018) til Prop. 1 S (2017–2018). Formålet med prosjektet er å reanskaffe kapasiteten for å utføre elektroniske mottiltak (EMT), ofte benevnt jammesystem. Det planlegges anskaffet et mindre antall systemer som skal monteres dels på pansrede kampstøttekjøretøyer av typen M113 og dels på hjulkjøretøyer av en kommersielt tilgjengelig type. Alle systemene skal benyttes i Hæren.

Hæren har benyttet systemer for elektronisk krigføring i lang tid. Noen av systemene er fornyet gjennom mindre anskaffelser tidligere, men det gjenstår å fornye kapasiteten til å gjennomføre

elektroniske mottiltak. EMT-systemer benyttes blant annet for å forstyrre en motstanders kommunikasjon, bryte motstanderens kommandokjede og forstyrre presisjonsvåpen som er avhengige av elektronisk kommunikasjon.

Gjennom Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023), ble prosjektets kostnadsramme økt for å muliggjøre en tilleggsanskaffelse av EMT-systemer. Alle leveranser i opprinnelig omfang planlegges fullført innen 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 468 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6023 Videreføring av NSM (Hovedoverhaling av eksisterende beholdning og anskaffelse av flere Naval Strike Missile)

Naval Strike Missile (NSM) er et langtrekkende presisjonsvåpen og utgjør Forsvarets hovedvåpen for overflatekrigføring. Missilet ble tatt i bruk i Sjøforsvaret mellom 2012 og 2017, og vil i lang tid være sentral for Forsvarets evne til å levere presis og langtrekkende ildkraft i det maritime domenet. Missilsystemet er designet for en systemlevetid på om lag 20 år forutsatt et hovedvedlikehold etter ti år.

Prosjektet består av to elementer. Det ene omfatter hovedvedlikehold av den eksisterende missilbeholdningen, planlagt gjennomført i perioden 2021–2029, for å sikre videre operativ drift av missilene på Nansen-klassen fregattene. Stortinget vedtok dette prosjektet gjennom behandling av Innst. 7 S (2020–2021) til Prop. 1 S (2020–2021). Det andre elementet omhandler en suppleringsanskaffelse av NSM som følge av Stortingets tilslutning til å videreføre Skjold-klasse korvetter frem mot 2030, jf. Stortingets behandling av Innst. 87 S (2020–2021) til Prop. 14 S (2020–2021). Den totale beholdningen av NSM i Sjøforsvaret er i dag begrenset. Da NSM er hovedvåpensystemet på Skjold-klasse korvettene, anses en suppleringsanskaffelse som nødvendig for å opprettholde den maritime kampkraften og den operative evnen til disse overflatefartøylene. Stortinget vedtok suppleringsanskaffelsen av NSM til Skjold-klassen korvetter som en omfangsendring av prosjektet gjennom behandling av Innst. 496 S (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021).

Gjennom et bilateralt samarbeid støtter Norge Storbritannia med å utstyre deres fartøy med NSM fra norsk beholdning og anskaffer samtidig nye NSM til egen beholdning. Dette er en gjensidig nyttig avtale for begge parter.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 590 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, gjennomføringskostnader og usikkerhetsavsetning.

6086 AEGIS COTS Baseline Update (Oppgradering av kampladessystem fregatt)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2013–2014) til Prop. 1 S (2013–2014). Formålet med prosjektet er å opprettholde ytelsen til Fridtjof Nansen-klassens våpensystemer ved at delsystemer eller komponenter, hvor ukurans vil kunne påvirke teknisk tilgjengelighet, skiftes ut. På denne måten sikres det at våpensystemet opprettholder sin operative og teknologiske relevans. Prosjektet skal oppdatere programvare og prosessorkraft, samt gjenanskaffe komponenter til fartøyets sensor, våpen og kampladessystem.

Stortinget vedtok ved behandlingen av Innst. 337 S (2014–2015) til Prop. 113 S (2014–2015) at prosjektets omfang skulle økes til å omfatte restaktiviteter fra prosjekt 6088 Nye fregatter. Prosjektet omfatter aktiviteter knyttet til klargjøring for helikopter, kommunikasjonssystemer, styre- og fremdriftssystem, radarsystem, sensorsystem og elektrisk anlegg.

Alle aktivitetene er igangsatt. For å oppnå mest mulig operativ tilgjengelighet for fregattene gjennomføres leveransene i hovedsak i forbindelse med hovedvedlikehold. Leveransene forventes dermed ferdigstilt innen 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er på 1 729 mill. kroner, inkludert merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

6192 Oppgradering av luftvernmissil til FN klasse fregatter

Stortinget vedtok gjennom behandlingen av Innst. 234 S (2013–2014) til Prop. 84 S (2013–2014) å oppdatere luftvernmissilene (ESSM) på fregattene. Prosjektet ble endret med økt omfang gjennom behandlingen av Innst. 7 S (2024–2025) til Prop. 1 S (2024–2025). Oppdateringen og videreutviklingen av ESSM gjennomføres i et NATO-samarbeidsprosjekt, NATO Sea-Sparrow Project, som Norge er en del av. Prosjektet består i hovedsak av tre tiltak: 1) Utviklingen av ett nytt missil (ESSM Block 2), 2) Anskaffelse av nye missiler, og 3) Tilpasning av fregattenes våpensystem til de nye missilene, samt levetidsforlengelse av eksisterende missiler av typen ESSM Block 1. Utvikling av missilet ble ferdigstilt i desember 2021.

Anskaffelse og innfasingen av missilene er i gang og gjennomføres i perioden 2024–2031.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 4 186 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6345 Videre oppdatering av Ula-klasse ubåter (oppgradering av sensor- og våpensystemer)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Budsjett-innst. S. nr. 7 (2008–2009) til St.prp. nr. 1 (2008–2009), og omfatter oppdatering og oppgradering av sensor- og våpensystemer på Ula-klasse ubåter. Prosjektet skal forbedre sikkerheten under dykking, navigasjonssikkerheten og sikkerheten om bord generelt, slik at nasjonale og internasjonale regelverk og sentrale NATO-krav oppfylles. Prosjektet ble startet opp i 2010 og er forlenget i tre år til 2025. Forlengelsen skyldes justering av pågående kontrakter som følge av høyt aktivitetsnivå og lavere tilgjengelighet på fartøyer for prosjektet. Det vises også til omtale under prosjekt 6370 Mellomløsning Ula-klasse ubåter og nytt prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 035 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6346 Nye ubåter

Prosjektet for nye ubåter ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 381 S (2016–2017) til Prop. 123 S (2016–2017). Prosjektet omfatter anskaffelse av fire nye ubåter. Norge og Tyskland har inngått et omfattende strategisk maritimt materiellsamarbeid, som omfatter nye ubåter, missiler, marine-til-marine samarbeid, forsknings- og utviklingssamarbeid samt industrisamarbeid. Tyskland skulle i utgangspunktet anskaffe to ubåter av samme konfigurasjon som de norske, men har økt antallet til totalt seks.

Kontrakten for nye ubåter ble signert i juli 2021. Thyssen Krupp Marine Systems (tkMS) vil levere de norske og tyske ubåtene fra 2029. Produksjonen er i gang og samordnet for å oppnå stordriftsfordeler og synergier, og for at ubåtene skal ha identisk konfigurasjon. Ubåtsamarbeidet med Tyskland omfatter også utdanning, trening, vedlikehold, levetidsunderstøttelse, reservedeler, oppdateringer og oppgraderinger.

Det strategiske partnerskapet med Tyskland omfatter også industrisamarbeid. Samarbeidet er positivt for høyteknologisk kompetanseutvikling i Norge, og for eksportpotensialet til norskut-

viklede produkter. Primærfokus er samarbeid om videreutvikling av missiler og missilteknologi, og om kampledelsessystem til de nye norske og tyske ubåtene. Samarbeidet bidrar til å åpne opp det tyske markedet for en rekke norske forsvarsbedrifter, og en forpliktende industriavtale ble signert samtidig med ubåtkontrakten.

Ved Stortingets behandling av Innst. 426 S (2023–2024) til Prop. 87 S (2023–2024) ble det besluttet å anskaffe ytterligere to norske ubåter. Tilbud på ytterligere to ubåter til Norge ble mottatt fra leverandøren høsten 2024. Tyskland aksepterte tilbudet om ytterligere fire ubåter i desember 2024. Regjeringen tar sikte på å legge frem et revidert prosjekt for Stortinget i løpet av 2025. Totalt planlegges det med en norsk og tysk flåte på inntil 12 fremtidsrettede ubåter. Dette er en betydelig maritim satsing i begge land og et viktig bidrag for å øke kapasiteten til NATO i undervannsdomenet.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 53 180 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6359 Fremtidig maritim minemottiltakskapabilitet

Prosjektet ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2023–2024) til Prop. 1 S (2023–2024), og endret ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025) til Prop. 99 S (2024–2025). Maritim minemottiltakskapabilitet gir Forsvaret evne til å oppdage og uskadeliggjøre miner og sprenglegemer i havet. En relevant minemottiltakskapabilitet er viktig for å kunne manøvrere egne maritime styrker, og ikke minst for mottak av allierte forsterkninger som fremføres med sjøtransport til Norge.

Prosjektet innebærer en overgang fra dagens konsept med minerydder- og minejaktfartøy til et konsept hvor fremtidige minerydderoperasjoner skal gjennomføres med ubemannede farkoster fra bemannede moderfartøyer utenfor minefarlig område eller fra land. Det skal anskaffes fem grunnpakker for å kunne gjennomføre tre samtidige operasjoner, og samtidig ha evne til å bidra i internasjonale operasjoner samt gjennomføre trening og utdanning.

Prosjektets kostnadsramme er 8 955 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

Det gjennomføres i tillegg to tiltak innenfor eiendom, bygg og anlegg på Haakonvern og Ramsund. Planlagt samlet kostnadsramme for disse er 343 mill. kroner inkludert merverdiavgift.

6370 Mellomløsning Ula-klasse ubåter (Utskiftning av ukurante deler på ubåtene samt anskaffelse av flere reservedeler)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 337 S (2014–2015) til Prop. 113 S (2014–2015), og omfatter oppdateringer og utskifting av ukurante deler og anskaffelse av flere reservedeler til systemene om bord på fire Ula-klasse ubåter. Dette gjøres for å kunne holde ubåtene teknisk tilgjengelige frem til ny ubåtkapasitet innføres. Mellomløsningen bidrar til at Norge opprettholder en kontinuerlig ubåtkapasitet, og legger til rette for innføring av en ny kapasitet.

Ula-klassen var i utgangspunktet planlagt redusert fra seks til fire fartøyer fra 2022 for å sikre operative ubåter frem mot planlagte leveranser av nye ubåter fra 2029. Med bakgrunn i kontraktfestet leveringsplan for de nye ubåtene er det nødvendig å forlenge levetiden til et begrenset antall Ula-klasse ubåter ytterligere. Det vises også til omtale under prosjekt 6345 Videre oppdatering av Ula-klasse ubåter og nytt prosjekt 1103 Utvidet mellomløsning Ula-klassen.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 735 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6380 Kystjegerkommandoen oppgradering

Prosjektet ble godkjent ved Stortingets behandling av Innst. 425 S (2023–2024) jf. Prop. 59 S (2023–2024), og endret ved Stortingets behandling av Innst. 338 S (2024–2025) til Prop. 99 S (2024–2025). Prosjektet skal anskaffe nødvendig materiell og eiendom, bygg og anlegg slik at Kystjegerkommandoen kan utvikle seg i samsvar med Stortingets vedtatte ambisjon. Det anskaffes fem fartøyer som erstatning for dagens seks stridsbåt 90, ubemannede luftbårne systemer av ulik størrelse, samt anskaffelse av bordingsbåter. Videre inneholder prosjektet investeringer i en rekke andre materiellsystemer til avdelingen – for eksempel sensorer, kommando og kontrollmateriell, kjøretøyer, mv. Prosjektet inkluderer nødvendige investeringer i eiendom, bygg og anlegg både på Trondenes i Harstad og på Ramsund Orlogsstasjon. Den foreslåtte løsningen vil gi økt situasjonsbevissthet på kysten, gode evner til å innhente måldata for langtrekkende våpen og sikre nødvendig bordingskapasitet til Marinen.

Prosjektets totale kostnadsramme for anskaffelse av materiell- og eiendom, bygg og anlegg er 3 055 mill. kroner inkludert usikkerhetsavsetning, gjennomføringskostnader og merverdiavgift.

6615 Nye kystvaktfartøyer

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2013–2014) til Prop. 1 S (2013–2014) og endret ved Stortingets behandling av Innst. 359 S (2017–2018) til Prop. 66 S (2017–2018). Formålet med prosjektet har vært å anskaffe tre helikopterbærende kystvaktfartøyer med godkjent isforsterket skrog. Fartøyenes operasjonsområde skal i hovedsak være i de nordlige havområdene. Skroget på fartøyene må derfor ha en viss lengde og utforming for å oppnå god stabilitet, og fartøyene må ha evne til å operere under isforhold. Første fartøy ble levert våren 2023, andre fartøy ble levert høsten 2023, og tredje fartøy ble levert sommeren 2024. Det gjenstår noe arbeid for ferdigstillelse av systemer om bord på fartøyene.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 8 801 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

6624 Levetidsforlenging Indre kystvakt (IKV)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Indre Kystvakt består i dag av fem fartøy i Nornen-klassen, bygget for et sivilt rederi i perioden 2005–2007 og innleid til Forsvaret og Kystvakten. Forsvaret kjøpte fartøyene fra rederiet i 2012. Fartøyene opererer i indre farvann langs hele norskekysten, og er et viktig bidrag i norsk myndighetsutøvelse på havet. De er både kontaktpunkt og utøvende ledd for en lang rekke offentlige etater med ansvar for ulike saker i dette farvannet.

Det er nå identifisert behov for å gjennomføre en midtlivsoppdatering for å opprettholde fartøyenes operative evne ut levetiden. Dette inkluderer å bedre driftssikkerhet, utbedre teknisk ukurans, oppfylle gjeldende krav til HMS og gjennomføre tekniske oppdateringer av flere skipssystemer.

En sentral del av den relativt saktegående Nornen-klassens operasjonskonsept er å benytte hurtiggående patruljebåter. Fartøyene har disse om bord for å øke aksjonsradius og øke antall oppdrag som kan løses samtidig. De benyttes også til styrkebeskyttelse av allierte militære fartøy på besøk i Norge. Disse patruljebåtene er vurdert av Forsvaret å ha nådd sin forventede levetid og anbefales erstattet med en ny tilsvarende patruljebåt med relevant design og ytelse. Prosjektets hensikt er å sikre at de fem fartøyene i Nornen-klassen kan videreføres for å sikre en kontinuerlig kystvaktkapasitet i indre farvann. Det er planlagt utbetalinger fra prosjektet fra 2025 frem til om lag 2030.

Status i prosjektet er at nye hurtiggående patruljebåter er bestilt og forventes levert i 2025 og 2026. Oppgraderingen av de fem fartøyene i Nornen-klassen planlegges påbegynt i 2026.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 689 mill. kroner inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7602 F-35 programmet – anskaffelse

Stortinget godkjente ved behandlingen av Innst. 388 S (2011–2012), jf. Prop. 73 S (2011–2012), anskaffelsen av inntil 52 F-35 kampfly. Ved behandlingen av Innst. 489 S (2012–2013), jf. Prop. 136 S (2012–2013) våren 2013, sluttet Stortinget seg til anskaffelsen av de første seks flyene i hovedanskaffelsen og en leveranseplan som innebar at det ville bli anskaffet seks fly hvert år fra og med 2017 til og med 2024, totalt 48 fly. I tillegg kom fire fly til utdanningsformål, totalt 52 F-35 kampfly. Anskaffelsen omfatter også utviklingen av Joint Strike Missile (JSM) og flyammunisjonen APEX (Armor Piercing Explosive).

Forsvaret har nå mottatt alle 52 F-35 kampfly, hvorav seks fly er stasjonert i USA til utdanningsformål. Arbeidet med oppbyggingen av Luftforsvaret fortsetter. Hovedmålet er å fullføre anskaffelsen av materiell, herunder våpen og gjennomføre planlagte tiltak innenfor personell, eiendom, bygg og anlegg.

Siden godkjenningen av prosjektet har det vært en betydelig endring i trusselbildet og sikkerhetspolitisk har det skjedd en dreining i retning av nasjonalt forsvar. I lys av dette er definisjon av full operativ evne justert. Den tar nå inn i seg utviklingen av det flernasjonale F-35 programmet, lærdommer gjort gjennom anskaffelsen og driftssettingen av flyene i Norge samt dagens sikkerhetspolitiske situasjon. Full operativ evne ansees oppnådd når F-35 våpensystemet kan utføre hele bredden av planlagte oppdrag. Denne bredden vil være oppnådd når:

- JSM er integrert og operativ på F-35.
- Når et tilstrekkelig antall norske F-35-fly er modifisert til oppdatert teknisk konfigurasjon (TR-3) og tilhørende programvare er godkjent for operativ bruk.
- Luftforsvaret er i stand til å løse oppdrag fra tre lokasjoner samtidig.

Ut over de direkte utgiftene til anskaffelsen påløper det programrelaterte utgifter til deltakelse i produksjonsavtalen for F-35, som i 2026 vil beløpe seg til om lag 420 mill. kroner.

F-35-prosjektet beregner årlig den forventede levetidskostnaden tilhørende investeringen. Levetidskostnadene beskriver kampflyenes totale kostnader fra og med 2012 og ut levetiden i 2054. Sett opp mot forrige års levetidsberegning, omfattes nå kostnaden ved overgang til Sustainable Aviation Fuel (SAF) fra 2030 samt et utvidet operasjonsmønster fra flere baser og med høyere intensitet. Estimater er med en vekslingskurs på 11,16 mot amerikanske dollar, totalt 470 mrd. kroner. Av disse utgjør 146,6 mrd. kroner en forventet valutaforordyrelse fra godkjenningen i 2012 og ut levetiden for kampflyene. Korrigert for valuta har de beregnede levetidskostnadene for kampflyanskaffelsen gått litt ned siden 2012.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 111 942 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7621 Bakkebasert luftvern

Ambisjonen i ny langtidsplan for forsvarssektoren er å modernisere og styrke de fire eksisterende NASAMS-batteriene og å anskaffe og implementere ytterligere fire batterier. Gjenanskaffelsene i prosjekt 1146 Gjenanskaffelse av donerte hovedkomponenter til NASAMS innebærer en fremskyndet modernisering av de to første av fire eksisterende NASAMS-batterier. P7621 anskaffer materiell i form av utskytningssenheter og ildledningssentraler til batteri til de to siste av dagens fire eksisterende batteri. I tillegg anskaffes det kommunikasjonsutstyr, kjøretøy og støttemateriell. Materiellet som anskaffes i P7621 er identisk med det som anskaffes i P1146. Kontrakt ble inngått i desember 2024.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 5 816 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7628 Kampluftvern til Hæren

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 337 S (2014–2015) til Prop. 113 S (2014–2015). Prosjekt Kampluftvern til Hæren er opprettet for å etablere en evne til å forsvare Hærens manøveravdelinger mot luftangrep. Kapasiteten ble besluttet etablert ved Stortingets behandling av Innst. 388 S (2011–2012) til Prop. 73 S (2011–2012). Prosjektet skal etablere et kampluftvern-batteri til Hæren, og vil blant annet benytte eksisterende og allerede innarbeidede løsninger i Forsvaret. Kampluftvern-batteriet vil bestå av ulike enheter for ildledning, kortholdsluftvern,

luftvern med middels lang rekkevidde og nødvendige stabsfunksjoner for ledelse og logistikk. NASAMS luftvern med middels rekkevidde, som ble overlevert fra Luftforsvaret til Hæren i 2019, er tatt i bruk. Kontrakt på mobilt kortholdsluftvern ble inngått i oktober 2019 og er under innføring. Avdelingen er under oppbygging og det er gjennomført skarpskyting med IRIS-T missiler. Ved Stortinget behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024) ble prosjektets omfang justert med omvæpning av kampluftvern-vognene fra å skyte IRIS-T missiler til AIM-9X missiler.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 225 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7720 F-35 oppgraderinger

Prosjektet ble vedtatt ved behandlingen av Innst. S 496 (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021). Formålet med prosjekt 7720 F-35 oppgraderinger er å opprettholde en kampflykapasitet som bidrar til nasjonal sikkerhet gjennom utvikling og implementering av felles kapabiliteter som opprettholder den operative ytelsen på våre F-35 kampfly mot forventet trusselbilde i 2030.

Avgjørelsen om innkjøp av F-35 ble fattet i et levetidsperspektiv, og Norge er gjennom partnerskapsavtalen Joint Strike Fighter Memorandum of Understanding (JSF PSFD MOU) forpliktet til å bidra i den kontinuerlige videreutviklingen av F-35 våpensystem. Innenfor prosjektets rammer planlegges nå også en oppgradering av flyets motor og kjølesystem og det vil på et senere tidspunkt fremmes en oppdatering av prosjektet til Stortinget.

Prosjektets pris- og valutajusterte kostnadsramme er 7 363 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

7806 Nye transportfly – anskaffelse

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. S. nr. 287 (2006–2007) til St.prp. nr. 78 (2006–2007). Prosjektet omfatter anskaffelse av fire nye transportfly av typen C-130J. Forsvaret inngikk avtale med amerikanske myndigheter gjennom *Foreign Military Sales*-avtaleverket. Første fly ble levert i november 2008, andre fly i juni 2009 og de to siste sommeren 2010.

I mars 2012 styrtet et C-130J transportfly i Sverige og fem offiserer omkom. Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2012, jf. Innst.

375 S (2011–2012) til Prop. 111 S (2011–2012), vedtok Stortinget en tilleggsfinansiering på 720 mill. kroner for å erstatte det havarerte flyet. Forsvaret fikk rask tilgang til et nytt fly som opprinnelig skulle leveres til det amerikanske luftforsvaret. Erstatningsflyet ankom Norge allerede høsten 2012.

Prosjektet var opprinnelig planlagt avsluttet i 2013, men ble videreført for å kunne ivareta nødvendige ombygginger av erstatningsflyet til norsk konfigurasjon, samt ferdigstilling av SATCOM-installasjon og leveranse av nye redningsflåter. Prosjektet planlegges avsluttet i 2025.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme, inkludert tilleggsbevilgningen er 7 331 mill. kroner, inkludert merverdiavgift og usikkerhetsavsetning.

7821 Erstatning missiler til bakkebasert luftvern

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 133 S (2023–2024) til Prop. 17 S (2023–2024). Prosjektet ivaretar tre forhold: (1) Erstatte dagens AMRAAM 120B med nye og moderne missiler, (2) ivareta ambisjonen om økt volum og miks av missiler med ulik rekkevidde til bakkebasert luftvern og (3) gjennanskaffe missiler som følge av donasjon til Ukraina.

Prosjektet skal anskaffe kortholdsmissilet AIM-9X, missilet AMRAAM 120C med medium rekkevidde og missilet AMRAAM Extended Range med lengre rekkevidde. Levering planlegges i perioden 2027–2032.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 10 873 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

8051 Oppgradering VLF (Very Low Frequency)-stasjon Novik

Prosjektet ble opprinnelig vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 496 S (2020–2021) til Prop. 123 S (2020–2021) og omfangsendring ble godkjent ved behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). VLF-stasjon Novik har vært i kontinuerlig drift i over 50 år, uten større tekniske oppdateringer. Dette er en radiostasjon som bruker veldig lav frekvens for å kommunisere med neddykkede ubåter. Stasjonen er en viktig bidragsyter til Norges og NATOs ubåtoperasjoner i nord. NATO betaler for bruk av VLF-tjenestene på Novik gjennom et årlig tilskudd som bidrar til drift og vedlikehold av stasjonen. Prosjektet skal anskaffe en ny senderstasjon og oppdatere aldrende infrastruktur inkludert eiendom,

bygg og anlegg, for å sikre en fortsatt stabil og driftssikker VLF-tjeneste.

Det operative behovet for VLF-kapasitet er fremdeles til stede, og er ytterligere aktualisert med økt aktivitet i og interesse for nordområdene. Behovet for en VLF-sender er forsterket av det pågående prosjektet for nye ubåter. Uten en tilgjengelig VLF-kapasitet vil kommando og kontroll over ubåtene bli redusert, og det blir vanskeligere for ubåtene å operere skjult, som vil påvirke evnen til å utføre ubåtoperasjoner negativt.

Det vil bli stilt krav om industrisamarbeid før det inngås avtale med leverandøren.

Prosjektet planlegges ferdigstilt i 2027. Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 1 575 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader.

8164 Modernisering av kryptoløsninger

Prosjektet ble opprinnelig vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 346 S (2018–2019) til Prop. 60 S (2018–2019) og oppdatert ved behandling av Innst. 403 S (2022–2023) til Prop. 94 S (2022–2023). Prosjektet omfatter anskaffelse av et høygradert kryptosystem til forsvarssektoren.

I et moderne forsvar utveksles store mengder gradert informasjon mellom ulike systemer, og slik informasjon må beskyttes. Utviklingen tilsier at et moderne nettverksbasert forsvar vil være mer og mer avhengig av kryptomekanismer. Det er ikke lenger mulig å forutsette at en har kontroll på alle aktører i et nettverk. Det er da avgjørende at kilden til informasjonen er troverdig og at integriteten er ivaretatt. Prosjektets hensikt er å modernisere kryptoløsningene, slik at fremtidige krav til kapasitet, beskyttelse, interoperabilitet, mobilitet og drift imøtekommes. Løsningene skal ivareta konfidensialitet, integritet og autentisitet¹ for informasjonsutveksling mellom stasjonære, deployerbare og mobile enheter på alle graderingsnivåer. Systemene som tas frem vil være relevante for Forsvaret, totalforsvaret og mulig å eksportere til allierte land.

Det er viktig for Norge å ha nasjonal kontroll og nasjonal kompetanse innenfor kryptologi og kryptoteknologi, og det stilles derfor krav til norske leverandører. Det er inngått kontrakt med en norsk industripartner, da høygradert krypto er spesielt sensitivt.

¹ Konfidensialitet: At informasjonen kun er tilgjengelig for adressert mottaker. Integritet: At informasjonen ikke er endret mellom avsender og mottaker. Autentisitet: At informasjonen kommer fra oppgitt avsender.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 2 720 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Leveransen er planlagt gjennomført i perioden 2026–2031.

9360 Stridsvognkapasitet til Hæren (nye stridsvogner)

Prosjektet ble vedtatt ved Stortingets behandling av Innst. 7 S (2021–2022) til Prop. 1 S (2021–2022). Formålet med prosjektet er å anskaffe moderne stridsvogner med evne til å bekjempe en fiendes landbaserte, mobile plattformer. Prosjektet omfatter også integrert logistikkstøtte, utdanningsmateriell og del- og støttesystemer.

Anskaffelsen er gjennomført med konkurranse mellom to leverandører fra henholdsvis Tyskland og Sør-Korea. Valg av leverandør ble gjort på grunnlag av det tilbudet som ga det samlet sett beste utfallet basert på blant annet operative, logistikkmessige, merkantile, industrimesige og sikkerhetspolitiske kriterier. Det er inngått en kontrakt med en tysk leverandør for leveranse av 54 stridsvogner i perioden 2026–2028. For anskaffelsen er det inngått avtaler om industrisamarbeid tilsvarende verdien av anskaffelseskontrakten.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 23 410 mill. kroner, inkludert merverdiavgift, usikkerhetsavsetning og gjennomføringskostnader. Kostnadsrammen er basert på valutakurs pr. 1. juni 2021 og kan bli gjenstand for justering ved endring i valutakursene.

Forskning og utvikling

Langtidsplanen legger til grunn en styrket satsing på forskning og utvikling (FoU) for å møte et mer sammensatt utfordringsbilde, og styrke sektorens evne til å se fremover, være fleksibel og raskt tilpasse seg nye utfordringer. Prioriteringene som er satt i langtidsplanen forutsetter et betydelig FoU-løft. Det foreslås satt av om lag 400 mill. kroner til FoU-løftet innenfor den foreslått bevilgningen på posten. Dette er planlagt fordelt til FoU-prioriteringer, strukturelle tiltak, kompetansetiltak og ivaretagelse av kritiske investerings- og driftsbehov ved Forsvarets forskningsinstitutt.

FoU-prioriteringene består av fire tematiske satsinger, økt vektlegging av langsiktig kunnskaps-, teknologi- og kapabilitetsutvikling, og en FoU-satsing i Nord-Norge. De fire tematiske FoU-satsingene bygger opp under de prioriteringene som er satt for utviklingen av forsvarsevnen fremover og skal bidra til at 1) Norge skal kunne lede

og delta i multidomeneoperasjoner og være fremst blant allierte på situasjonsforståelse i nord, og 2) Norge skal utvikle fremtidige operative evner gjennom teknologisk fornyelse. FoU-løftet legger mer vekt på langsiktig kunnskaps-, teknologi- og kapabilitetsutvikling for å understøtte forsvarssektorens grunnleggende kunnskapsbehov, forskningsunderstøttet utvikling i hele livsløpet til viktige materiellsystemer og banebrytende kunnskapsutvikling som bidrar til utviklingen av fremtidens forsvarsstruktur og utforsker teknologiske muligheter. FoU-midler skal tildeles FoU-leverandører i og utenfor forsvarssektoren etter gitte kriterier på en måte som understøtter målsettinger om økt strategisk styring av FoU, økt leverandørmangfold og mer tildeling gjennom konkurranse.

Forsvarets forskningsinstitutt skal etablere en teknologi- og kunnskapsintensiv satsing i Nord-Norge som vektlegger nordområderelaterte fagområder og har en tydelig utadrettet profil mot sivil sektor og næringsliv. Satsingen i nord vil øke evnen til forsvar, sikkerhet og beredskap i nord, men også utløse forskningsbasert innovasjon i et sivilt-militært og tverrfaglig kunnskaps- og teknologisamarbeid. Derfor skal satsingen også dra veksler på andre fagmiljøer og bidra til å forsterke små miljøer og enkeltforskere ved relevante institusjoner i Nord-Norge. Satsingen skal bygge videre på de allerede etablerte initiativene for innovasjon og FoU flere steder i regionen, og må sees i sammenheng med at Nord-Norge er Forsvarets strategisk viktigste operasjonsområde.

Strukturelle endringer er nødvendig for å øke effekten av forskning og utvikling. Utviklingen av et felles nasjonalt forskningssystem som håndterer Norges totale kunnskapsbehov for åpen, skjermet og gradert kunnskap skal videreføres. Dette har betydning for nasjonal sikkerhet, selvråderett og for opprettholdelse av teknologiske fortrinn. Flere av Norges fremste forskningsmiljøer må kunne samarbeide med forsvarssektoren slik at verdensledende forskningsmiljøer kan anvendes innenfor forsvar, sikkerhet og beredskap. Videre skal samordning av forsvarssektorens FoU-aktiviteter videreutvikles til et helhetlig og sammenhengende system, og forskningsinnsatsen styres mer strategisk gjennom porteføljer. Behovet for infrastruktur som håndterer skjermingsverdig og gradert informasjon fra FoU-aktivitet skal i større grad sees i en nasjonal kontekst, og i sammenheng med investeringer i annen nasjonal infrastruktur.

Kompetansetiltak er nødvendig for å få mer effekt ut av FoU-ressursene. Arbeid med å bringe

forskningsfronten inn i Forsvarets utdanninger skal videreføres, og tilgangen til fagpersoner på doktorgradsnivå som kan sikkerhetsklarerer skal økes. Videre skal arbeid med å bedre tilgjengeliggjøre forskningsbasert kunnskap videreføres, inkludert vektlegging av datafangst, formidling og innsikt i hvordan forsvarssektoren anvender FoU-midlene og hvordan disse kan sees i sammenheng med relevante aktiviteter på sivil side.

Endret bestillingsfullmakt knyttet til forsvarsmateriell og større investeringer

Bestillingsfullmakten på posten foreslås endret til å kun omfatte forpliktelser for fremtidige budsjettår for prosjekter der det ikke er krav om kostnadsramme fastsatt av Stortinget. Stortingets vedtak om kostnadsrammer for store prosjekter gir anledning til å pådra forpliktelser som omfatter hele prosjektets levetid. Det er derfor ikke nødvendig eller hensiktsmessig at den ettårige bestillingsfullmakten også omfatter forpliktelser knyttet til prosjekter hvor Stortinget allerede tidligere har vedtatt en kostnadsramme. Rammen for fullmakten foreslås derfor nedjustert fra 143,8 mrd. kroner slik den ble vedtatt i Saldert budsjett 2025 til 20 mrd. kroner i 2026, jf. forslag til romertallsvedtak III. Tabell 3.12 gir anslag over resterende utbetalinger utover prosjektåret for store investeringsprosjekter i 2026 med kostnadsramme (kat 1-prosjekter). Samlede forventede utbetalinger for store prosjekter er anslått til 39,0 mrd. kroner. Samlede forventede utbetalinger etter 2026 for store prosjekter er anslått til 133,4 mrd. kroner. Til sammen er forventede utbetalinger etter 2026 for materiellprosjekter på kap. 1760, post 45 anslått til om lag 153,4 mrd. kroner.

I den årlige stortingsmeldingen om statsregnskapet (Meld. St. 3) vil Forsvarsdepartementet presentere en samlet oversikt over vedtak med fullmakt til å bestille materiell, ut over bevilgningen for budsjettåret, og som skal betales helt eller delvis i senere budsjetterminer. Oversikten vil også inneholde forpliktelser knyttet til vedtatte kostnadsrammer.

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Det alt vesentlige av kontrakter som inngås med leverandørindustrien i forbindelse med investeringsprosjekter er langsiktige tilvirkningskontrakter. Det vil være vesentlig ressursinnsats hos leverandørene før det kommer til leveranser. Leverandørene forventer, og det er i henhold til normal

forretningsmessig praksis, at kunden må bidra med finansiering av kontraktgjennomføringen gjennom forskudds- og milepælsbetalinger. Med bakgrunn i langsiktigheten i kontraktene vil dette være utbetalinger som vil måtte skje før det budsjettåret leveransene skjer. Forsvarsdepartementet foreslår derfor at romertallsvedtak IX om tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger utvides til å omfatte utbetalinger til leverandører der dette er økonomisk forsvarlig og nødvendig av forretningsmessige årsaker, jf. forslag til romertallsfullmakt.

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, kan overføres

Posten dekker forskuttering av NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Utgiftene refunderes fra NATO under kap. 4760, post 48, samme år eller ved forsinkelser senere år når utgiftene har påløpt. Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i saldert budsjett 2025, til nye prosjekter og program i regi av NATO. I tillegg har Norge søkt om oppgradering av tidligere NATO-prosjekt.

Det foreslås bevilget 650,0 mill. kroner på posten.

Økt bestillingsfullmakt

Som følge av økning i NATOs investeringsprogram for sikkerhet foreslås bestillingsfullmakten økt med 390 mill. kroner til totalt 1 280 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak.

Post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44

Posten dekker Norges tilskudd og andel av NATOs utgifter knyttet til NATOs investeringsprogram for sikkerhet. Bevilgningen på posten foreslås økt med 102,2 mill. kroner for å dekke økt omfang av NATOs investeringsprosjekter, og Norges prosentvis andel i den forbindelse. Utbetalingen er avhengig av fremdriften i prosjekter i ulike medlemsland i NATO og kan i liten grad påvirkes av Norge. Det totale omfanget av fellesfinansierte investeringer betyr mye for Norge og NATO-landenes helhetlige sikkerhet.

Det foreslås bevilget 450,6 mill. kroner på posten.

Kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	195 129	36 324	37 632
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	2 456 490	1 592 839	1 024 844
48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	910 255	650 000	650 000
	Sum kap. 4760	3 561 874	2 279 163	1 712 476

Post 01 Driftsinntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av utrangert utstyr av mindre omfang, blant annet auksjonsalg, samt blant annet innbetaling av royalty. Bevilgningen på posten foreslås økt med den årlige prisjusteringen som utgjør 1,3 mill. kroner.

Det foreslås bevilget 37,6 mill. kroner på posten.

under kap. 1633 post 01. Netto overskudd fra salget av F-16 kampfly vil tilfalle statskassen. Bevilgningen på posten foreslås redusert med 607,8 mill. kroner i forbindelse med salg av F-16 i 2025. Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til periodiseringen av inntektene ved salg av F-16, som avhenger av faktiske leveranser av flyene.

Det foreslås bevilget 1 024,8 mill. kroner på posten.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Posten omfatter i hovedsak inntekter fra salg av utstyr og materiell. Hovedregelen er at inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760, post 45 og tilhørende merverdiavgift

Post 48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter

Posten dekker refusjoner fra NATO ifm. NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Nivået følger fremdrift og forbruk i godkjente prosjekter.

Det foreslås bevilget 650,0 mill. kroner på posten.

Kap. 1791 Redningshelikoptertjenesten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsutgifter	749 201	607 429	608 658
	Sum kap. 1791	749 201	607 429	608 658

Budsjettkapitlet dekker forsvarssektorens driftsutgifter for leveranser av redningshelikoptertjenester til Justis- og beredskapsdepartementet. Justis- og beredskapsdepartementet er fag- og budsjettansvarlig departement for redningshelikoptertjenesten. Forsvarsdepartementet med underliggende etater har system- og operatøransvaret.

Redningshelikoptertjenesten er organisert under Luftforsvaret som en selvstendig luftving. Redningshelikoptertjenesten består av en test og evalueringsenhet (OT&E), samt 330 skvadron. I

tråd med definerte samfunns- og effektmål skal 330 skvadron utføre søk- og redningsoppdrag så hurtig og sikkert som mulig. OT&E har i oppgave å etablere operative prosedyrer, samt gi initial trening til operativt og teknisk personell.

Redningshelikoptertjenesten drives fra sju baser, hvor Tromsø foreløpig opereres med sivil innleie. SAR Queen er innfaset og opererer fra alle de planlagte basene til redningshelikoptertjenesten.

I tillegg til tilstedevakt for ivaretagelse av redningstjeneste inngår helikoptrene i statens luftambulansetjeneste. De inngår også i den nasjonale beredskapen for å støtte innsetting av militære og sivile kapasiteter i forbindelse med krisehåndtering i norske områder på land og til havs.

De nye helikoptrene har langt bedre rekkevidde, større fart, ny teknologi og har bedre evne til å operere i dårlig vær. Forsvarsdepartementet

har for Sea King hatt ansvaret for gjennomføringen av vedlikeholdsprogrammet alene. For SAR Queen er deler av vedlikeholdet styrt av anskaffelseskontraktens avtale om vedlikehold og etterforsyning av komponenter av leverandøren Leonardo Helicopters. Med bakgrunn i dette vil driftsavtale mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet bli oppdatert.

Post 01 Driftsutgifter

Tabell 3.14 Endringer fra 2025 til 2026

	(i mill. kr.)
Saldert budsjett 2025	607,4
Pris- og lønnskompensasjon	3,1
Øvrige endringer	-1,9
Forslag 2026	608,7

Posten foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett 2025 basert på driftsavtale

med Justis- og beredskapsdepartementet. Det foreslås bevilget 608,7 mill. kroner på posten.

Kap. 4791 Redningshelikoptertjenesten

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
01	Driftsinntekter	577 237	482 425	482 425
	Sum kap. 4791	577 237	482 425	482 425

Post 01 Driftsinntekter

Forsvarets inntekter på kapitlet er den del av utgiftene som belastes tjenestemottakerne her-

under Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Det foreslås bevilget 482,4 mill. kroner på posten, som er en videreføring av nivået i saldert budsjett for 2025.

Kap. 4799 Militære bøter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026
86	Militære bøter	604	500	500
	Sum kap. 4799	604	500	500

Post 86 Militære bøter

Inntektene gjelder militære bøter.

Del III
Omtale av særlege tema

4 Informasjonssakar

4.1 Ny godtgjeringsmodell for reservistar

Det har over tid vore arbeidd med å forskriftsfesta ein godtgjeringsmodell i Forsvaret, som inneber ei harmonisering med godtgjeringsmodellen som vart innført for Sivilforsvaret i 2018. Forslag til *forskrift om godtgjøring til reservister i Forsvaret mv.* vart sendt på høyring og avslutta 25. november 2024. Det har vore ein ambisjon om at ny godtgjeringsmodell skulle vore sett i kraft i 2025. Vurdering og oppfølging av høyringssvara er enno pågåande.

4.2 Totalforsvaret

Regjeringa arbeider med å vidareutvikla eit totalforsvar som er meir aktivt i det daglege og førebudd på krig. Det inneber å sikra at nasjonale og allierte styrkar får den støtta dei treng frå det sivile samfunnet i krig og når krig truar. Eit sivilsamfunn si evne til å støtta alliert og nasjonal militær innsats bidreg til både truverdig avskrekking og kampkraft, og støttar opp under NATO som ein truverdig og effektiv garantist for Noreg og allierte sin tryggleik. Planlegginga av sivil støtte til militær forsvarskamp føreset oversikt over militære og sivile behov i krig. Dei militære behova vert utleidde av det militære planverket, som no er i endring.

Den overordna prioriteten for støtte til militær forsvarskamp i 2025 er arbeidet med å førebu implementeringa av NATO sitt nye vertslandstøttekonsept. Noreg er, saman med Tyskland og Nederland valt som pilotland for å implementera det nye konseptet, som vart vedteke på NATO sitt toppmøte i juli 2024. Det nye vertslandstøttekonseptet stiller nye og utvida krav til såkalla Minimum Operational Requirements (MOR). Dette er alt frå forsyningar og infrastruktur til varer og tenester som må vera på plass for å støtta opp under allierte styrkar på norsk jord.

Noregs samla forsvarsevne er avhengig av nødvendig støtte frå sivilsamfunnet gjennom totalforsvaret. Regjeringa arbeider med ein langtids-

plan for sivil beredskap, som varsla i Meld. St. 9 (2024–2025) Totalberedskapsmeldinga, etter tilråding frå Totalberedskapskommisjonen. Denne vil utfylla langtidsplanen for forsvarssektoren når det gjeld den heilskaplege utviklinga av totalforsvaret.

På NATO sitt toppmøte i juni 2025 vart det vedteke at alle allierte skal bruka 5 pst. av brutto nasjonalprodukt (BNP) på forsvar innan 3032, fordelt på 3,5 pst. til forsvarsutgifter i samsvar med dagens definisjon, og 1,5 pst. til forsvars- og tryggingrelaterte mål. Dette vil vera utgifter som støttar opp under NATO og nasjonane sine planverk, støttar opp under kapasitet og innovasjon i forsvarsindustrien, fremjar sivil motstandskraft og beredskap, støttar NATOs partnerland, og motverkar samansette truslar. Regjeringa arbeider no med å konkretisera kva som skal inngå i det nye prosentmålet frå norsk side, med utgangspunkt i ein «Whole of Society»-tilnærming. Dette er i tråd med satsinga på totalforsvar og samfunnstryggleik.

Riksrevisjonen la i mai fram ei undersøking av totalforsvaret i sikkerheitspolitisk krise og krig (Dok 3:11 (2024–2025)). Undersøkinga retta seg mot Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet. Målet var todelt: Å vurdere sivile totalforsvarsaktørar si evne til å støtta militære behov på lokalt og regionalt nivå, og å undersøke kva konsekvensar utfordringane som Totalberedskapskommisjonen peikte på har for totalforsvarsaktørar på regionalt og lokalt nivå. På bakgrunn av undersøkinga ga Riksrevisjonen tilråding om tydelegare styring, betre samordning og auka framdrift i totalforsvarsarbeidet. Regjeringa vil følge opp tilrådingane i gjennomføringa av langtidsplanen for forsvarssektoren, reformprogrammet Forsvarssektoren 24, etatsstyring i sektoren og gjennom auka fokus på tverrsektorielt samarbeid på lokalt, regionalt og sentralt nivå. Vidare vil innføringa av NATO sitt nye vertslandsstøttekonsept bidra til at Forsvaret sitt behov for sivil støtte i krise og krig blir tydeleggjort. Det er ei betydeleg satsing på sivil understøtting av militær innsats i det nordiske samarbeidet og i NATO. Riksrevisjonen sine funn og tilrådingar er viktige og vil bli tatt inn i det vidare forbetringsarbeidet.

4.3 Førebyggjande tryggleik

Formålet med lov om nasjonal tryggleik (tryggleikslova) er å sikra dei nasjonale tryggleiksinteressene våre og å førebyggja, avdekkja og motverka tryggleikstrugande verksemd. Dei nasjonale tryggleiksinteressene vert verna ved at departementa identifiserer grunnleggjande nasjonale funksjonar (GNF) innanfor sine ansvarsområde. Verksemdar av avgjerande betydning for GNF vert underlagt tryggleikslova, og nødvendige sikrings tiltak for verdifulle verdjar vert gjennomførte. For å ivareta lova sitt formål, er GNF-prosessen ein kontinuerleg prosess. Denne prosessen kan føre til endringar når det gjeld identifiserte funksjonar og verdifulle verdjar, kva verksemdar som er av vesentleg og avgjerande betydning, og i kva grad ei verksemd er avhengig av eksterne ressursar (andre verksemdar). Krava for å oppnå eit forsvarleg tryggleiksnivå kan òg endrast.

Forsvarsdepartementet har identifisert følgjande grunnleggjande nasjonale funksjonar i eigen sektor:

GNF 1: Situasjonsforståing – Evna til etterretning, situasjonsforståing og rettidig varslings.

GNF 2: Innsats – Evna til å handtera episodar og tryggleikspolitiske kriser og om naudsynt forsvara norsk eller alliert territorium.

GNF 3: Kommando og kontroll – Evna til kommando og kontroll over norske og allierte styrkar.

GNF 4: Vern – Evna til vern av norske og allierte styrkar, kritiske samfunnsfunksjonar, og kritiske funksjonar for Forsvaret.

GNF 5: Forsvarsdepartementet si verksemd, handlefridom og avgjerdsevne. Dette omfattar departementet si rolle som fagleg sekretariat for politisk leiding, utøving av myndigheit, og styring og oppfølging av underliggjande verksemdar, samt departementet sine beredskapsfunksjonar.

Forsvarsdepartementet har etablert ei oversikt over verksemdar som er av vesentleg betydning, og har òg fatta vedtak om underlegging av tryggleikslova for verksemdar av avgjerande betydning. Dette er eit kontinuerleg arbeid.

Forsvarsdepartementet gjennomfører årleg revisjon av forsvarssektoren sine verdifulle objekt og infrastruktur. Sidan 2019 har denne vorte utført på bakgrunn av nytt regelverk og i tråd med identifiserte GNF. Det vart sett i gang eit omfattande arbeid for grunnsikring av verdifulle objekt gjennom etableringa av eit eige investeringsprogram. Dette programmet er no avslutta, og det vert vist til omtale av dette i Del II, 3.

Forsvaret opplyser at det framleis er utfordringar med måloppnåing. Det er fleire pågåande pro-

sessar for å styrka tryggleikstilstanden for Forsvaret sine verdifulle objekt, særleg innan teknologiske tiltak. Strategisk elektronisk sikring skal bidra til betre evne til deteksjon og verifisering. NATOs Infrastructure Assessment som fellesoperativ prosess har som mål å klassifisere og verne oppdragskritisk infrastruktur. Innan organisatoriske tiltak har Forsvaret nyetablerte kurs i risikovurdering. Forsvaret meiner dette vil gi eit betydeleg løft for tryggleiksorganisasjonen sitt kompetansenivå.

Deler av utfordringsbildet er knytt til tryggleiksstyring. Forsvaret er ein stor og kompleks organisasjon med eit stort tal verdifulle objekt. Dette, sett i samanheng med tryggleikslova sine funksjonelle krav, betyr at tryggleiksstyringa må styrkast og utviklast. Vidare er det behov for å sementera ei felles forståing av den rettslege standarden forsvarleg tryggleiksnivå. Dette arbeidet er pågåande.

Dagens tryggleikslov set krav til vern av informasjonssystem gjennom at informasjonssystem som i seg sjølv er av avgjerande betydning for grunnleggjande nasjonale funksjonar, skal vernast etter lova. Forsvarssektoren nyttar eit stort tal system med varierende kompleksitet og utbreiing. Forsvaret og Forsvarsmateriell har utfordringar knytt til å verna systema som er i bruk i samsvar med lovpålagde krav. Forsvarsdepartementet si særskilde oppfølging av Forsvaret og Forsvarsmateriell sitt arbeid innan informasjonstryggleik har gitt resultat og vil vidareførast så lenge det er behov for det, men det vil ta tid før statusen er tilfredsstillande. Tryggleikstilstanden i IKT-porteføljen vert påverka av andre utfordringar på IKT-området. Den gjeldande IKT-strategien for forsvarssektoren er utforma for å møte desse. Vidare oppfølging av tiltaksområda i strategien og funn frå Riksrevisjonen si undersøking av Forsvaret sine informasjonssystem for kommunikasjon og informasjonsutveksling i operasjonar er derfor viktig også frå eit tryggleiksperspektiv.

Forsvarsdepartementet har utarbeidd eit nytt konsept for tryggleiksgodkjenning av verdifulle informasjonssystem i forsvarssektoren. Konseptet inneber ei rekkje prinsipielle avklaringar som adresserer utfordringar i dagens prosess, og har som mål å styrka IKT-tryggleiken i sektoren. Forsvaret rapporterer at det pågår ei rekkje tiltak innanfor IKT-tryggleiksområdet, særleg knytt til IKT-tryggleiksstyring.

Oppsummert vurderer Forsvarsdepartementet at det viktigaste tiltaket for å tilfredsstille tryggleikslova sine krav er å styrka tryggleiksstyringa i forsvarssektoren. Dette gjeld særleg aksen

Forsvarsdepartementet, Forsvaret og leverandøretatane. Forsvarsdepartementet har derfor beslutta å ta tak i desse utfordringane, samt andre utfordringar, i det pågåande moderniserings- og effektiviseringsarbeidet gjennom prosjektet Forsvarssektoren 2025 – Tryggleik.

4.4 Sikkerhetsklarering

Stortinget ved kontroll- og konstitusjonskomiteen følgde opp EOS-utvalets kritikk av den lange saksbehandlingstiden i saker om tryggleiksklarering med følgjande vedtak «*Stortinget ber regjeringen på egnet og innen rimelig tid komme tilbake til Stortinget med konkrete tiltak for å redusere saksbehandlingstiden i klareringssaker*» (Innst. 393 S (2024–2025) til Dok 7 (2024–2025)). Vedtaket er under oppfølging. Regjeringa har beslutta å starte eit arbeid med å modernisere klareringsinstituttet til eit system rusta for fremtida. Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet er i gang med dette arbeidet. Til grunn for arbeidet har Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet fått ei utgreiing om korleis klareringsinstituttet bør organiserast, som blei levert i midten av juni 2025. Rapporten, saman med rapporten frå Gjedrem II-utvalet, er no til behandling i Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.

4.5 Tilskot i Nansen-programmet

Stortinget vedtok i forbindelse med behandlinga av nysalderingen 2024 (Innst. 84 S (2024–2025) til Prop. 19 S (2024–2025)) og i forbindelse med behandlinga av revidert nasjonalbudsjett 2025 (Innst. 540 S (2024–2025) til Prop. 146 S (2024–2025)) eit unntak for Forsvarsdepartementet knytt til Stortingets vedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskot så nært opp mot oppgjørstidspunkt som mogleg.

I løpet av dei siste åra har det vore ei gradvis utvikling i korleis den internasjonale støtta til Ukraina vert gjennomført. Utviklinga går mot auka bruk av internasjonale initiativ og donasjonar finansierte gjennom tilskot.

Noreg har sidan 2022 mellom anna tatt del i det britiske fondet International Fund for Ukraine. No tar Noreg også del i det tyske luftverninitiativet og det tsjekkiske ammunisjonsinitiativet. Noreg har vidare inngått avtalar om støtte gjennom EU, USA, NATO og med enkeltallierte. Felles for dei fleste støtteordningane er at det vert forutsett at bidragsytarane har innbetalt midlane før materiellet som skal donerast vert bestilt eller støttetiltaka vert sette i verk. Årsaka er at initiativtakarane, som tar på seg ansvaret for å gjennomføra donasjonar og støtte til Ukraina på vegne av andre, samstundes tek ein betydeleg økonomisk risiko i gjennomføringa. Til dømes kan nasjonale forhold hos bidragsytarane gjera at tiltaka likevel ikkje vert finansierte som planlagt. Dermed kan initiativtakaren enda opp med heile tiltaket.

Det er difor forståeleg og naudsynt at initiativtakarane ikkje kan basera iverksettinga av støttetiltaka utelukkande på lovnadar og avtalar om framtidig støtte, og at midlane må vera innbetalte før tiltaka vert sette i gang. Dette gjeld spesielt tilgangen til forskotsutbetaling når dette er naudsynt for å inngå avtale om å gjennomføra tiltak for donasjonar av militært materiell til Ukraina. I fondsmekanismane Noreg tar del i vert fondsmidlane handtert i samanheng og prioritert langsiktig. Det kan difor ta tid før dei norske midlane er endeleg utbetalte. Utbetalningar til fond for Ukraina og internasjonale initiativ om donasjonar utfordrar difor føresetnadane i Stortingets vedtak om utbetaling så nært opp til oppgjørstidspunktet som mogleg.

På bakgrunn av desse forholda meiner regjeringa det er naudsynt med eit unntak frå føresetnadane om gjeld korleis utbetalningar av tilskot til dei internasjonale fonda og samarbeidsmekanismane vert gjennomførte, og foreslår difor eit unntak frå stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskotsbeløp, avgrensa til den militære støtta i Nansen-programmet.

Eit unntak inneber at Noreg tar ein større del av den økonomiske risikoen ved støtte til Ukraina i slike saker. Regjeringa vurderer at forslaget er i tråd med behovet for effektiv støtte til Ukraina og auka aksept for risiko i gjennomføringa av Nansen-programmet, mellom anna som omtalt i Meld. St. 8 (2023–2024). Sjå forslag i romartalsvedtak XIII.

5 Oppfølging av §§24 og 26a i likestillings- og diskrimineringslova – Aktivitets- og redegjørelsesplikta (ARP) for forsvarssektoren

I det følgjande gjer Forsvarsdepartementet greie for status for likestillingsarbeidet og arbeidet mot diskriminering i forsvarssektoren i medhald av likestillings- og diskrimineringsloven §§ 24 og 26a. Rapportane i dette kapitlet omfattar status i verksemdene ved utgangen av 2024 slik dei er omtalt i årsrapportane. Desse er offentleggjorde i sin heilskap på etatane sine eigne nettsider. Forsvarsdepartementets rapport er offentleggjord på regjeringa.no.

5.1 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemdar sitt likestillingsarbeid som offentlig styresmakt

---

Forsvarsdepartementet

Forsvarsdepartementet motarbeider diskriminering og arbeider for likestilling. Likestilling og mangfald er sentrale demokratiske verdiar som forsvarssektoren skal etterleva og forsvare, og som gjer sektoren i stand til å løysa samfunnsoppgavet på best mogleg måte.

Forsvarsdepartementets ambisjon er at arbeidet med likestilling og mangfald skal bidra til at støtta og tilliten befolkninga har til Forsvaret held fram på eit høgt nivå. Forsvarsdepartementet har forventningar om at Forsvaret og forsvarssektoren elles held fram med sine planlagde og pågåande tiltak for auka likestilling og mangfald og jobbar strukturelt og målretta med haldningar, kulturbygging og styrking av systema og rutinar for varslings. Dette arbeidet er avgjerande for oppfylginga av ambisjonane i langtidsplanen for perioden 2025–2036 med auka bemanning og for å behalda relevant kompetanse i forsvarssektoren, slik planen legg opp til. Ei rekkje alvorlege saker med varsel knytte til mobbing og seksuell trakassering (MOST) i Forsvaret har vorte avdekte i media. Tala frå MOST-undersøkinga frå 2024 viser ein svak nedgang generelt i tala på mobbing og seksuell trakassering. Forsvarets oppfølging av dette arbeidet har stått høgt på Forsvarsdepartementets dagsorden. Forsvarsdepartementet meiner at Forsvaret på ein god måte møter desse utfordringane, gjennom auka merksemd på kultur og profesjon, haldningsarbeid og varslingskanalar.

Tabell 5.1 Tilstand for kjønnslikestilling i forsvarssektoren i 2024 (tall for 2023 i parentes)

Verksemd	Kjønnsbalanse (prosent)		Mellombels tilsett (antall)		Foreldre- permisjon (gj.sn.antall dager)		Faktisk deltid (antall)		Ufrivillig deltid (antall)	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
Forsvars- departementet	37 (35)	63 (65)	19 (15)	22 (13)	142 (115)	83 (82)	1 (1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Forsvaret	21,9 (20,7)	78,1 (79,3)	1 818 (1 841)	3 647 (3 838)	148 (146)	55 (58,5)	162 (176)	200 (218)	x ¹	x ¹
Forsvarets forskningsinstitutt	28,3 (27,3)	71,7 (72,7)	10 (9)	12 (15)	147 (175)	112 (98)	27 (18)	51 (27)	0 (0)	0 (0)
Forsvarsmateriell	27,5 (24,6)	72,5 (75,4)	12 (13)	24 (19)	117,8 (110)	41,1 (50)	11 (15)	16 (18)	0 (0)	0 (0)
Forsvarsbygg	40 (28)	60 (72)	81 (22)	94 (69)	91 (96)	75 (69)	70 (11)	31 (6)	2 (x ¹)	1 (x ¹)

¹ Forsvarets forvaltningsverktøy for personell gir ikkje informasjon om frivilligheit eller ufrivilligheit når det gjeld deltid. Forsvarsbygg har ikkje data som gir informasjon om frivilligheit når det gjelder deltid i 2023.

Forsvaret

Forsvaret forvaltar store ressursar, både økonomiske og menneskelege. Forsvaret har som etat stor innverknad på samfunnet elles. Forsvaret forankrar arbeidet med likestilling og diskriminering i Forsvarets likestillings- og mangfaldspolicy slik han er operasjonalisert i Forsvarets handlingsplan for auka likestilling og mangfald 2023–2026. Forsvaret forhold seg til NATOs doktrine og policy mot konfliktrelatert seksuell og kjønnsbasert vald og regjeringas Handlingsplan for kvinner, fred og tryggleik (2023–2030). Forsvaret har operasjonalisert dette arbeidet i 2024 i eigen handlingsplan for gender i militære operasjonar (2024–2027). Den siste tida har det vore eit auka fokus på korleis krava til tryggleiksklarering er ein faktor som hindrar eit større mangfald hos vernepliktige og igjen i Forsvaret elles. Dette er eit tema som er på agendaen og som ein søker å finna ei løysing på.

Forsvarsbygg

Delar av oppgåvene til Forsvarsbygg fell inn under definisjonen offentlig styresmaktsutøving, i den forstand at avgjerder som vert tekne kan vera avgjerande for rettar eller pliktar for allmenta. Dette gjeld mellom anna verksemd knytt til nye og/eller eksisterande bygg, anlegg og uteområde. Slike anlegg skal formast ut på ein måte som gjer at dei er tilgjengelege for alle og følger

lov- og forskriftskrav om universell utforming. Forsvarsbygg arbeider for å motverka sosial dumping i leverandørkjeda.

Forsvarets forskningsinstitutt

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) jobbar med likestilling og ikkje-diskriminering i sitt arbeid, og FFIs etiske retningslinjer (likeverd, openheit og lojalitet) gjeld både som arbeidsgivar og i utføringa av samfunnsoppdraget. FFI bidrog i berekraftsarbeidet til forsvarssektoren i 2024, mellom anna gjennom støtte til Forsvarsdepartementets arbeid med sosial berekraft, inkludert likestilling og mangfald, med analysar av data og datakvalitet. Samfunnsoppdraget til FFI, med forskning og forskingsbaserte råd som kjerne, er eit viktig bidrag til arbeidet med likestilling og medborgarskap. FFI jobbar derfor kontinuerleg med å forbetra forskingsformidlinga og gjera forskinga lettare tilgjengeleg.

Forsvarsmateriell

Som styresmaktutøvar pliktar Forsvarsmateriell å følge nasjonale og internasjonale lover og retningslinjer for likestilling og mangfald, og skal sørgja for at alle avgjerder vert tekne på ein sakleg og ikkje-diskriminerande måte. I Forsvarsmateriell er det nulltoleranse for mobbing og trakassering. Det vert stilt krav til leverandørar til den nor-

ske forsvarssektoren, mellom anna om miljøansvar, sosialt- og økonomisk ansvar, korrupsjonsførebygging og verksemdsstyring. Forsvarsmateriells integritetsrammeverk er eit viktig bidrag i dette arbeidet.

5.2 Forsvarsdepartementet og underliggende verksemdar sitt likestillingsarbeid som arbeidsgivarar

Det følger av likestillings- og diskrimineringslova § 26 at alle arbeidsgivarar har ei plikt til å arbeida aktivt, målretta og planmessig for å fremja likestilling og hindra diskriminering. Forsvarsektoren har som strategisk mål å vera ein arbeidsplass som rekrutterer, vel ut og legg til rette for å behalda dyktige medarbeidarar uavhengig av kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsetjing, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder og andre vesentlege forhold ved ein person, eller kombinasjonar av desse.

Forsvarsdepartementet

Kjønnsfordelinga i Forsvarsdepartementet i 2024 var 37 prosent kvinner og 63 prosent menn. Fordelinga når det gjeld kjønn, løn, deltid og nivå er i stor grad uendra samanlikna med tidlegare år. Det viktigaste verkemiddelet Forsvarsdepartementet har for å sikra likestilling og hindre diskriminering, er å sørgja for at relevante tiltak, lover, forskrifter og reglar på området er innarbeidde i rutinar og prosessbeskrivingar som vert følgde i den daglege drifta. Likestilling vert vektlagt både ved rekruttering og ved endringar i løn, og vert drøfta lokalt med arbeidstakarorganisasjonane. Forsvarsdepartementet legg til rette for fleksibilitet med utgangspunkt i den einskilde sin livssituasjon og tilpassar individuelt, spesielt for småbarnsforeldre, gravide, langtidssjuka og eldre arbeidstakarar. Forsvarsdepartementets personalpolitikk har som mål at rekruttering skal bidra til økt mangfald. Om lag 20 prosent av dei tilsette i Forsvarsdepartementet er militære, og desse tener i departementet i ein periode på tre til fem år. Forsvaret har ein høgare del menn enn mange andre arbeidsplassar. Totalt sett for alle tilsette er det ingen signifikant skilnad i løn mellom menn og kvinner.

Forsvaret

Likestillingsarbeidet i Forsvaret er interseksjonelt og legg til grunn at alt personell skal ha likeverdige rettar og moglegheiter. Forsvarets likestillings- og mangfaldspolicy frå 2022 gir retning og mål for arbeidet med likestilling og mangfald. Mellom anna er det eit mål å jamna ut kjønnsbalansen i etaten, og at personellsamansetninga skal reflektera mangfaldet i befolkninga generelt. «Handlingsplan for auka likestilling og mangfald i Forsvaret 2023-2026» har eit breitt perspektiv, og omfattar diskrimineringsgrunnlag kjønn, funksjonsvariasjon, alder, etnisitet og hudfarge, språk, seksuell orientering, kjønnsidentitet, religion og livssyn.

Forsvaret jobbar strukturelt og systematisk med medråderett og partssamarbeid. Den nye hovudavtalen i staten av 2023 medførte nye krav for partssamarbeidet i samband med likestilling og diskriminering. Forsvaret har utvikla ein ny tilpassingsavtale som inneber faste møtepunkt gjennom året mellom tillitsvalde og arbeidsgivar i samband med arbeidet med aktivitets- og utgreiingsplikta, og rutinar knytte til drøfting på sentralt nivå. I 2024 vart det vedtatt å vidareutvikla rolla til Forsvarets likestillings- og mangfaldsutval for å sørgja for at utvalet har moglegheit til å påverka sentrale prosessar i Forsvaret. For å sikra brei forankring skal utvalet frå og med 2025 leiast av styrkesjefane i Forsvaret. For å styrka oppfølging av likestillingsarbeidet i Forsvaret driftseiningar, vart det i 2024 etablert eit nettverk av likestillingskontaktar i desse einingane.

Forsvarets leiing prioriterer kultur- og profesjonsarbeid. Ti av Forsvarets øvste leiarar har i 2024 deltatt på kurs i mangfaldsleiing. Forsvaret held fram arbeidet knytt til førebygging av mobbing, trakassering og seksuell trakassering. Tala frå undersøkinga av mobbing og seksuell trakassering frå 2024 viser ein svak nedgang.

Tala for 2023 og 2024 syner ei positiv utvikling i andelen kvinner i ulike stillingskategoriar med ein auke i både militært og siviltilsette kvinner. Kvinnedelen som fullførte førstegangstenesta auka frå 29 prosent i 2019 til i overkant av 36 prosent i 2022. I 2023 og 2024 fall delen og er no på 32,2 prosent.

Tabell 5.2 Kvinnedel i Forsvaret for 2023 og 2024 i prosent

Kvinnedel	2023	2024
Totalt tilsette	20,7	21,9
Militært tilsette	16,1	17,4
Sivilt tilsette	33,4	34,7
Offiserar	12,6	14,9
Spesialistar	18,0	18,6
Internasjonal teneste ¹	12,3	18,1
Lærlingar	21,4	20,9
Hæren	22,4	23,0
Sjøforsvaret	17,1	17,3
Luftforsvaret	18,0	18,2
Cyberforsvaret	18,1	19,2
Styrkedisponerte	15,0	17,2

¹ Kategorien internasjonal teneste omfattar personell som deltek i internasjonale operasjonar. Militært personell som tenestegjer i andre etatar i sektoren og Forsvarsdepartementet inngår ikkje i tala.

Forsvarsbygg

Som arbeidsgivar i offentlig sektor har Forsvarsbygg ansvar for å fremja likestilling og motverka diskriminering i all si verksemd. Forsvarsbygg jobbar ut frå ei målsetjing om mangfald ved all rekruttering. Målet er å tiltrekkja kvinnelege søkjarar til leiarstillingar og fagområde som er dominerte av menn og vice versa. Alle skal ha dei same rettane og moglegheiter, uavhengig av bakgrunn. I 2024 overtok Forsvarsbygg ansvaret for reinhald i forsvarssektoren. Dette førte til ei stor auke i kvinneandelen, frå 28 prosent i 2023 til 40 prosent i 2024. Delen deltidstilsette auka også som ei følgje av dette. I 2024 etablerte Forsvarsbygg eit partssamansett utval for likestilling og mangfald, som skal sørge for at representantane til dei tilsette vert inkluderte i arbeidet med likeverdige lønns- og arbeidsvilkår og hindre diskriminering. Utvalet har mellom anna analysert risiko for diskriminering i Forsvarsbyggs nye fagområde reinhald. Basert på resultatane i analysen, er det spelt inn tiltak til ny handlingsplan for likestilling og mangfald. Forsvarsbygg har eit velfungerande varslingsystem og kartlegg førekomst av mobbing og trakassering årleg, og alle medarbeidarar er pålagde å gjennomføra e-læringskurs om mobbing og trakassering.

Forsvarets forskingsinstitutt

Det er eit klart mål frå den øvste leiinga ved Forsvarets forskingsinstitutt (FFI) at FFI skal ha ein inkluderande kultur og eit arbeidsmiljø med nullvisjon for mobbing og seksuell trakassering. Delen kvinner totalt ved instituttet har gått opp med 1 prosentpoeng samanlikna med året før. Av nytilsette er 32 prosent av alle stillingane fylt av kvinner i 2024. Av leiarane er 32 prosent kvinner, som er 2 prosentpoeng meir enn året før. Den vitenskaplege verksemda er teknologitung, og FFI rekrutterer i hovudsak frå fagområde som framleis har flest mannlege studentar. Delen kvinner av dei vitenskapleg tilsette i FFI dei siste ti åra, inkludert 2024, har lege i underkant av 22 prosent. FFI har utarbeidd ein handlingsplan for likestilling, mangfald og inkluderande arbeid for perioden 2024–2026, i samarbeid mellom representantar frå arbeidsgivar og tillitsvalde. Tiltaksplanen er sett i verk og vert evaluert to gonger årleg. FFI har ein lønnspolitikk som gir eit rammeverk og vil vera eit verkemiddel for å unngå utilsikta lønnsforskjellar.

Forsvarsmateriell

For Forsvarsmateriell er det viktig å vera ein god arbeidsplass med ein kultur som bidreg til eit inkluderande arbeidsmiljø. Ved utgangen av desember 2024 var det totalt 27,5 prosent kvinner og 72,5 prosent menn. Dette er ein auke frå 2023,

der det var 24,3 prosent kvinner. Målet er 40 prosent kvinner i løpet av langtidsplanperioden. I løpet av 2024 etablerte Forsvarsmateriell eit eige mangfaldsnettverk på tvers av verksemda, og som består av deltakarar frå både kapasitetar og stabseiningar. Forsvarsmateriell har ein handlingsplan for likestilling, mangfald og inkluderande arbeid

for 2023–2025. I løpet av 2024 vart rekrutteringsprosessen revidert og oppdatert, mellom anna for å vareta mangfalds- og inkluderingsaspektet. I 2024 vart det utvikla og forankra eit mandat for kulturbygging i verksemda, der mangfald og likestilling vil prioriterast.

6 Oppfølging av FNs berekraftsmål

Forsvarssektoren har ein ambisjon om å løyse oppgåvene sine i tråd med FNs berekraftsmål. Nedanfor følger eit utdrag av sektoren sine bidrag til relevante mål og tilhøyrande delmål¹.

Fred, rettferd og tryggleik

Mål 16 Fred, rettferd og velfungerande institusjonar (delmål 16.1, 16.2, 16a)

Eit internasjonalt samfunn som evnar å forhindra eller motverka aggresjon over tid, er uttrykk for ein internasjonal tryggingssorden som er berekraftig. Satsing på eit sterkt nasjonalt forsvar, eit truverdig kollektivt forsvar i NATO, bilateralt forsvarssamarbeid med allierte og framleis omfattande militær stønad til Ukrainas forsvarskamp er tiltak som vert gjort for å bidra til ein berekraftig tryggingssorden i Europa og internasjonalt. Føresetnaden for ein rettferdig internasjonal rettsorden er ein berekraftig tryggleiksorden som gjennom truverdig militær styrke kan garantera og oppretthalda internasjonale rettsprinsipp. Berekraft i denne samanhengen betyr at militære eller andre maktmiddel over tid er tilgjengelege for å skremma frå – og å forsvare eit legitimt internasjonalt samfunn mot den typen aggresjon som Russland i dag gjer seg skuldig i. Å hindra krig og å bevare fred er heile føremålet med norsk tryggleiks- og forsvarspolitik, og følgeleg eit grunnleggjande bidrag til berekraftsmål 16 om Fred og rettferd.

Alle etatane vidarefører verdi- og kulturarbeidet sitt, medrekna å operasjonalisera sektoren sitt verdigrunnlag. Forsvaret satsar på heilskapleg utvikling av Forsvarets profesjon og kultur. Dette bidrar til å ta vare på leiarkraft, og eit arbeidsmiljø og ein kultur prega av samhald, tillit, trivsel og motstandskraft med nulltoleranse for mobbing og seksuell trakassering. Alle etatane arbeider for å motverka risiko for korrupsjon, medrekna å redusera høva for inhabilitet og innsidehandel i sektoren.

Forsvarsdepartementet støttar land på Vest-Balkan i deira nasjonale arbeid med å utvikla demokratiske institusjonar som er motstandsdyktige mot korrupsjon. Forsvarsdepartementet jobbar aktivt for å heva den politiske profilen på arbeidet for godt styresett i NATO.

Samarbeid i sektoren og med styresmakter, industri og NATO

Mål 17 Samarbeid for å nå måla

Samarbeid og erfaringsutveksling er viktig for å dela informasjon og beste praksis for ei samkøyrd utvikling blant allierte, yta stønad til allierte i arbeida deira og for å få inspirasjon til eige klima- og miljøarbeid. Forsvarssektoren samarbeider derfor med styresmakter, industri, NATO, EU, og andre samarbeidspartnarar for å forstå handlingsrommet og moglegheita som ligg under FNs berekraftsmål og det grøne skiftet. Forsvarsbygg var i 2024 vertskap for Den europeiske miljø- og forsvarskonferansen (ECDE). Konferansen hadde brei deltaking frå europeiske land, samt USA, Canada og Singapore. Forsvarsektoren deltok i eit forum for berekraft saman med industrien.

Utdanning

Mål 4 Sikra inkluderande, rettferdig og god utdanning og fremja høve for livslang læring for alle (delmål 4.4 og 4.5)

Forsvaret er Noregs største lærebedrift. Sjølv om utdanning og opplæring i forsvarssektoren først og fremst vert gitt for å tilføra Forsvaret den kompetansen som er naudsynt for at Forsvaret skal kunna utføra samfunnsoppdraget sitt, kjem denne kompetanseoppbygginga samfunnet generelt til gode.

Likestilling, mangfald og inkludering

Forsvarssektoren skal vera likestilt, mangfaldig og inkluderande. Dette inneber mellom anna at forsvarssektoren jobbar aktivt, målretta og planmessig for å skapa meir likestilling og mangfald, og hindra diskriminering på tvers av alle diskrimi-

¹ Ei oversikt over mål og delmål ligg på Regjeringa sine nettsider: Berekraftsmålene – regjeringen.no

neringsgrunnlag. For meir utfyllande rapportering på tiltak i forsvarssektoren som er med på å oppfylle desse måla, vert det vist til kapittel 5.

Mål 5 Likestilling mellom kjønna (delmål 5.1, 5.2, 5.5)

Alle etatane arbeider systematisk med likestilling og mangfald gjennom handlingsplanar som mellom anna inkluderer undersøking om mobbing og seksuell trakassering (MOST). Forsvaret utvikla ein eigen handlingsplan for kjønn i militære operasjonar i 2024.

Mål 10 Mindre ulikskap (delmål 10.2)

Likestillingsarbeidet i sektoren har tradisjonelt vore forbunde med kjønnslikestilling, og det er derfor størst medvit og kunnskap om tilstanden for kjønnslikestilling. Det er eit mål å inkludera fleire diskrimineringsgrunnlag i arbeidet med likestilling. I Forsvarets handlingsplan for likestilling og mangfald er det fleire tiltak som skal betra mangfaldet i organisasjonen, mellom anna ved å innhenta kunnskap om status på minoritetsrepresentasjon.

Forsvaret tar omsyn til samiske interesser, og involverer reindriftsnæringa ved øvingar i område som møter reindrift og samiske kulturminne.

Klima og miljø

Forsvarssektoren arbeider systematisk og heilskapleg for å redusera klimagassutslepp og energibruk, auka lokal energiproduksjon, minimera miljøpåverknad, og ta vare på natur- og kulturverdiar. Vidare skal sektoren vera best mogeleg tilpassa eit endra klima og lågutsleppssamfunnet.

Mål 6 Reint vatn og gode sanitærforhold (delmål 6.3)

Sektoren arbeider kontinuerleg for å redusera utslepp og bruk av kjemikaliar som utgjer ein trussel mot helse og miljø. Til dømes jobbar ein med å skifta ut farlege stoff. Forsvarsbygg dokumenterer og overvaker vasskvaliteten i bekkar, elvar, innsjøar og sjøområde på areala Forsvaret brukar. Forsvarsbygg har det siste året fortsett med opprydding og restaurering av fleire skyte- og øvingsfelt og andre eigedomar i sektoren. Miljøovervaking er ein viktig del av arbeidet.

Opprydding av fluorstoff (PFAS) frå brannskum ved flystasjonane til sektoren er framleis høgt prioritert, og Forsvarsbygg gjer omfattande kartlegging, overvaking og tiltak. Per 2024 er det gjennomført tiltak ved seks flystasjonar på til

saman 13 PFAS-lokalitetar. Desse inkluderer fjerning, deponering og dekking av forureina masse, og vassreinseanlegg. Tiltaka har gitt gode resultat.

Mål 7 Ren energi til alle (delmål 7.2, 7.3, 7.a)

Arbeid med å redusera energibruken i sektoren sine bygningar har gått over fleire år, og vil fortsetja framover. I 2024 var energiforbruket om lag 603 gigawattimar (GWh) som er ei energiinnsparring på 25 GWh eller 4 prosent samanlikna med referanseåret 2020.

Det vert jobba med å auka produksjonen og lagring av fornybar energi lokalt. I 2024 er det levert to prosjekt, mens ytterlegare fem prosjekt er under bygging. På Stjernebygget på Rygge er det installert eit solanlegg og 200 kilowattimar (kWh) batteribank for at Luftforsvaret skal få testa ut teknologien. Det vert testa ut eit mobilt hybridanlegg med småskala vertikale vindturbinar i samspel med solceller og energilagring på Ørland flystasjon.

Mål 13 Stoppe klimaendringane (delmål 13.1, 13.2)

Dei direkte klimagassutsleppa frå forsvarssektoren er i stor grad knytte til forbruk av drivstoff frå fartøy, fly og køyretøy. Det vert forventa ein auke i forsvarssektoren sine klimagassutslepp framover som følge av styrking av Forsvarets kapasitet i tråd med langtidsplanen for forsvarssektoren. Styrkinga medfører auka materiellbruk og høgare aktivitetsnivå. Samstundes går det fram av langtidsplanen at sektoren skal trappa opp klima- og miljøtiltaka for å redusera klimagassutslepp og negative konsekvensar for miljøet så mykje som mogeleg.

Forsvarssektoren har gjennomført fleire tiltak som reduserer påverknaden på klima. Forsvaret bruker ulike simulatorar for fly, fartøy og køyretøy til øving og trening. Miljøbelastninga kan reduserast ved at delar av øvinga kan gjennomførast utan slitasje på naturen, og utan bruk av drivstoff og ammunisjon.

Utsleppsfri byggjeplass vert prøvd ut på Terningmoen og Linderud leir. Utsleppsfrie maskiner har vorte brukt begge stader. På Linderud vart det i tillegg brukt utvalde materialar som reduserte klimapåverknaden. Det er etablert infrastruktur for lading av nullutsleppskøyretøy fleire stader.

Forsvarsbygg bruker miljøoppfølgingsplanar i eigedomsprosjekt. Desse set krav til miljøleing, byggjeplass og uteområde, energi, gjenvinning og

avfall, helse- og miljøfarlege stoff, materialkrav og utslepp til vann, jord og luft.

Luftforsvaret gjennomførte første halvår 2025 eit testprogram der F-35 skal kunne operera på drivstoff som består av 40 prosent berekraftige flydrivstoff (*Sustainable Aviation Fuel*). Testprogrammet handlar både om reduserte utslepp av klimagassar, teknologiutvikling og beredskap.

Eigedom, bygg og anlegg i forsvarssektoren vert tilpassa til eit endra klima ved arealplanlegging og bygging og drift. Analyser av miljørisiko og miljøovervaking av tilstand er ein del av det førebyggjande arbeidet som er pålagt gjennom løyve. Omsynssone i reguleringsplanar tar vare på viktige naturverdiar og tilhøve knytt til naturrisiko på areala til sektoren. Det siste året er det gjennomført kartlegging på Skjold og Andøya der klimatilpassing har vore eit eige tema.

Forsvarsbygg har gjort miljørisikoanalysar fleire stader, for eksempel på tankanlegg, kaianlegg og på fleire av skyte- og øvingsfelt. Forsvarsbygg har så laga handlingsplanar med tiltak som gir lågare miljørisiko. Leirplanar i sektoren er under utvikling, der klimatilpassing i aukande grad vert sett i samanheng med drifta av skyte- og øvingsfelt, ved nyetableringar og oppgradering av eigedom, bygg og anlegg. Dette vil bidra til å redusera risiko for flaum, skred og overvatn i leir.

Forsvarets forskingsinstitutt (FFI) utviklar kunnskap om korleis forsvarsektoren vert påverka av klimaendringar, -tiltak og -tilpassing. Fleire relevante rapportar er utgitt det siste året, inkludert FFI-rapport 25/010 Klimaendringenes konsekvenser for Forsvarets plattformer, infrastruktur og personell. Instituttet arrangerer årleg ein eigen klima- og tryggleikskonferanse. Tema i 2024 var teknologiutvikling for auka kampkraft og berekraft.

Mål 14 Livet i havet (delmål 14.1, 14.2, 14.4)

Ved øving og bruk av skyte- og øvingsfelt i sjø vert miljøverdiar tatt omsyn til gjennom til dømes tidsavgrensingar i sårbare periodar for dyreliv, restriksjonar knytt til ferdsel og avstandskrav til ulike område med miljøverdiar.

Fleire av Forsvarets fartøy inngår i søk- og redning, fiskeri- og miljøoppsyn, kontroll av utlandske fartøy, beredskap og oljevern. Den nye fartøyklassa Jan Mayen har ein forbetra funksjonalitet for oljevern og miljøberedskap. I 2024 er det gjennomført ei rekkje strandryddeaksjonar i regi av forsvarssektoren for å bidra til betre lokal-miljø.

Mål 15 Livet på land (delmål 15.4, 15.5 og 15.8)

Forsvarssektoren jobbar heilskapleg for å bevara og auka naturmangfald på areal som sektoren eig eller forvaltar. Forsvarsbygg har gjennomført ei rekkje skjøtsels- og restaureringstiltak for trua natur. Dette inkluderer slått for å restaurera enger, planter til fordel for pollinerande insekt, og å fjerna framande artar. I 2024 er det gjort kartlegging av naturverdiar fleire stader for å kunna ta best mogeleg omsyn til natur i komande utbyggingsplanar. Viktige naturverdiar i forsvarssektoren sine areal vert varetatt gjennom utvikling av reguleringsplanar, der det vert etablert omsynssoner med avgrensingar i bruk.

Forsvaret sine miljøoffiserar og kompetanse-miljø i etatane legg ned ein omfattande innsats for å redusera skader på miljøet under øvingar. Ved NATO-øvingar skal også utstyr ha veterinærattest for å unngå spreing av sjukdom og framande artar.

Produksjon, innovasjon og forbruk

Forsvarssektoren stiller krav som reduserer klima- og miljøpåverknad og varetar sosiale forhold.

Mål 8 Fremme varig, inkluderande og berekraftig økonomisk vekst, full sysselsetjing og sømmeleg arbeid for alle (delmål 8.3)

Forsvarssektoren er ein stor samfunnsaktør, med ei verksemd som møter mange menneske og lokalsamfunn over heile Noreg. Gjennom nær- væra til forsvarssektoren oppstår også økonomiske effektar for mange lokalsamfunn, både direkte og indirekte. Etatane vurderer grunnleggende krav til menneskerettar, sømmelege arbeidsforhold og anti-korrupsjon i leverandørkjeda. Ein gjer stadlege kontrollar for å sjå til at leverandørane til dømes varetar arbeidsforhold.

Mål 11 Berekraftige byar og lokalsamfunn (delmål 11.4)

Forsvarssektoren er ein betydeleg forvaltar av norsk kulturarv og kulturmiljø, og produserer eit mangfald av kulturopplevingar. Forsvarssektoren sine 14 nasjonale festningsverk og fleire grensefestningar er attraktive arenaer for historie- og kulturformidling, reiseliv og rekreasjon. Forsvarsbygg jobbar kontinuerleg med tilpassing og oppgradering slik at kulturminneverdiar og god funksjonalitet vert tatt vare på. I 2024 har ein mellom

anna utført vedlikehalds- og istandsettingsprosjekt på festningane Karljohansvern, Kongsvinger, Fredriksten, Akershus og Vardøhus.

Mål 12 Ansvarleg forbruk og produksjon (delmål 12.4, 12.5, 12.6, 12.7)

Etatane i sektoren har oppdatert malar som vert brukt i framskaffingar, gjennomført kompetansehevande tiltak, samt utvikla eit sett med generelle og kategorispesifikke klima- og miljøkrav. Klima og miljø er nytta som kriterium for tildelingar i ei rekkje framskaffingar. Forsvarsbygg og Forsvarsmateriell vann Svanepriisen 2024 som Noregs beste innkjøparar for arbeidet sitt med å ta miljøomsyn i framskaffingane sine.

Materiell vert vurdert for sal eller donasjon før ein ser på andre løysingar. Forsvarsmateriell har rammeavtale med renovatør for opphogging av

materiell og oppdeling slik at materialar kan gå tilbake til ressurskretsløpet. Berekraft har vore viktig i framskaffing av dei nye uniformene til Forsvaret, Nordic Combat Uniform. Lengst mogeleg livsløp og gode løysingar for vedlikehald og reparasjonar, gode arbeidsforhold og effektiv transport har vore spesielt sentrale.

Forsvarssektoren har sidan 1998 hatt ein eigen miljødatabase, og Forsvarets forskingsinstitutt gir årleg ut «Forsvarssektorens miljø- og klimarekneskap». Rapportane gir oversikt over resultat og utvikling for sentrale miljøaspekt over tid, som næringsavfall, energi, drivstoff, ammunisjon og kjemikaliar. I tillegg vert forsvarsektoren sine direkte og indirekte utslepp av klimagassar presentert i eit klimarekneskap. Rekneskapen for 2024 er gitt ut i FFI-rapport 25/025.

7 Heileigde føretak under Forsvarsdepartementet

Rygge 1 AS

Selskapet eig infrastruktur (testcelle) på Rygge flystasjon. Denne vert nytta til testing av motordeklar til F135-motoren som vert brukt i F-35 kampflya. Testcella er ein viktig del av motordepot for vedlikehald av F135. Testcella er leigd ut til Kongsberg Aviation Maintenance Services AS, KAMS (tidlegare AIM Norway AS), som er ansvarleg for motordepotet. Rygge 1 AS var tidle-

gare eit dotterselskap av KAMS. Staten overtok eigarskapet gjennom ei utdeling av samtlege aksjar i Rygge 1 AS som tingsutbyte i 2019 før sal av aksjane i KAMS til Kongsberg Defence & Aerospace AS. Staten eig 100 prosent av selskapet. Det er ingen tilsette i selskapet. Statens mål som eigar i Rygge 1 AS er å bidra til etablering og drift av motordepot i Norge. Testcella vart ferdigstilt og sett i drift våren 2022.

Forsvarsdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2025–2026) om statsbudsjettet for år 2026 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Forsvarsdepartementet føres det i Prop. 1 S (2025–2026) statsbudsjettet for budsjettåret 2026 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 1700–1791, 4700–4799 og 5645

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Alle			
1700	Forsvarsdepartementet		
	01 Driftsutgifter	878 157 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	166 198 000	
	43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	6 786 000	
	52 Overføringer til statlige forvaltningsorganer	6 574 000	
	53 Risikokapital, NATO innovasjonsfond	15 092 000	
	60 Overføringer til kommuner og fylkeskommuner	3 090 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	99 195 000	
	72 Tilskudd til Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	49 200 000	
	73 Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	166 531 000	
	78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	1 780 231 000	
	90 Kapitalinnskudd, NATO innovasjonsfond	27 119 000	3 198 173 000
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	01 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 625 617 000	
	47 Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	6 060 819 000	14 686 436 000
1716	Forsvarets forskningsinstitutt		
	51 Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	375 165 000	375 165 000
1720	Forsvaret		
	01 Driftsutgifter	49 165 997 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	51 282 000	49 217 279 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
1730	Forsvarshistorisk museum		
	01 Driftsutgifter	185 784 000	
	71 Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	2 668 000	188 452 000
1735	Etterretningstjenesten		
	21 Spesielle driftsutgifter	4 838 629 000	4 838 629 000
1740	Statens graderte plattformtjenester		
	01 Driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1740, post 45</i>	702 806 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	155 333 000	858 139 000
1750	Militær støtte til Ukraina		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 79</i>	28 610 000 000	
	79 Tilskudd til militær støtte for Ukraina, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1750, post 21</i>	38 596 000 000	67 206 000 000
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	2 903 657 000	
	44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	316 133 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1710, post 47</i>	34 295 093 000	
	48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	650 000 000	
	75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	450 609 000	38 615 492 000
1791	Redningshelikoptertjenesten		
	01 Driftsutgifter	608 658 000	608 658 000
	Sum alle	179 792 423 000	179 792 423 000
	Sum departementets utgifter	179 792 423 000	179 792 423 000

Inntekter

Kap	Post	Kroner	Kroner
Forsvarsdepartementet			
4700	Forsvarsdepartementet		
	01 Driftsinntekter	15 055 000	15 055 000
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	01 Driftsinntekter	7 461 795 000	

Kap	Post		Kroner	Kroner
	47	Salg av eiendom	10 250 000	7 472 045 000
4720		Forsvaret		
	01	Driftsinntekter	724 289 000	724 289 000
4730		Forsvarshistorisk museum		
	01	Driftsinntekter	14 433 000	14 433 000
4740		Statens graderte plattformtjenester		
	01	Driftsinntekter	250 928 000	250 928 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	01	Driftsinntekter	37 632 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	1 024 844 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	650 000 000	1 712 476 000
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	01	Driftsinntekter	482 425 000	482 425 000
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	500 000
		Sum Forsvarsdepartementet	10 672 151 000	10 672 151 000
		Renter og utbytte mv.		
5645		Rygge 1 AS		
	85	Utbytte	15 000 000	15 000 000
		Sum Renter og utbytte mv.		15 000 000
		Sum departementets inntekter	10 687 151 000	10 687 151 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan benytte alle merinntekter, herunder merinntekter under kapittel 5645, post 85, til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- a. Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- b. Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold,

post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser ut over gitte bevilgninger

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter	45 mill. kroner
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter	550 mill. kroner
	47	Nybygg og nyanlegg	6 500 mill. kroner
1720		Forsvaret	
	01	Driftsutgifter	18 650 mill. kroner
1740		Statens graderte plattformtjenester	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	38 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	01	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	440 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	20 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	1 280 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	60 mill. kroner

2. gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	72	Tilskudd til Norges forskningsråd	450 mill. kroner
	73	Forskning og utvikling	500 mill. kroner
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter	200 mill. kroner

V

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
Levetidsforlengelse fregatt	11 302 mill. kroner
Hele landet – Tankanlegg – innfrielse av miljøkrav	1 190 mill. kroner

og endre omfang og kostnadsramme for følgende investeringsprosjekt:

Prosjekt	Kostnadsramme
Haakonssvern – vedlikeholdsanlegg for nye ubåter med kaianlegg	9 633 mill. kroner

2. Fullmaktene under punkt 1 gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektene. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammene i senere år,
3. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2025–2026), herunder endrede kostnadsrammer,
4. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner,
5. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 1 000 mill. kroner,
6. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2025–2026),
7. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser,
8. igangsette planlegging og prosjektering av eiendom-, bygg- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster, og
9. inkludere gjennomføringskostnader i eiendom-, bygg- og anleggsprosjekter på post 47.

Andre fullmakter

VI

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VII

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2026 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjons-tjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2025–2026).
2. enheter oppsatt med frivillig heimeverns-personell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms kategorier:
  - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
  - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
  - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
  - d. kontorer og lignende
  - e. eiendommer for fremtidig utbygging
2. og avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av
utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestilling gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner, andre lands myndigheter eller fra leverandø-

rer der dette er økonomisk forsvarlig og nødvendig av forretningsmessige årsaker fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført
tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481 Samfunnet Jan Mayen.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2026 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

XII

Militær støtte til Ukraina

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026, innenfor rammen av Nansen-programmet, kan foreta donasjoner av materiell fra forsvarssektoren som anses som særlig viktig for Ukrainas forsvarskamp. Helhetlige vurderinger av konsekvensene for Forsvarets operative evne og nasjonal beredskap skal ligge til grunn for regjeringens beslutninger om slike donasjoner. Innenfor gjeldende samtykke skal beslutninger om donasjoner fra forsvarssektoren ikke gå ut over en tilstrekkelig nasjonal responsevne.

XIII**Utbetaling av tilskudd**

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2026 får unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

Utbetalinger av tilskudd i forbindelse med den militære støtten til Ukraina gjennom Nansen-pro-

grammet kan foretas når dette er påkrevd for å gjennomføre nødvendige donasjoner av materiell, kapasitet og tjenester til støtte for Ukraina, i henhold til avtale eller regelverk for den enkelte donasjon, fond, eller finansieringsmekanisme.

Vedlegg 1

Ordninger i tilknytning til verneplikten

Følgende bestemmelser gjelder for verneplikten i 2026.

I samsvar med forsvarsloven § 18 kan vernepliktige bli pålagt inntil 19 måneder ordinær tjeneste.

Førstegangstjenesten

Førstegangstjenestens varighet er normalt tolv eller 16 måneder, men kan differensieres mellom seks og 18 måneder. Førstegangstjeneste ut over normal varighet baseres på frivillighet.

All førstegangstjeneste er ordinær tjeneste etter forsvarsloven § 17.

Forsvaret kan forkorte førstegangstjenesten med inntil seks uker. Tjenestepliktige som ikke ønsker å få redusert tjenestetiden skal gis anledning til å fullføre tjenesten dersom forholdene ligger til rette. Av hensyn til utdanning og arbeid kan den enkelte vernepliktige som er innkalt til minimum tolv måneders tjeneste få redusert tjenestetiden med inntil seks uker. Reduksjon i tjenestetiden skal være forutsigbar for de vernepliktige og ikke få konsekvenser for beredskapen.

Tjenestepliktige som avtjener førstegangstjeneste kan ta ut inntil seks uker av foreldrepengerperioden. Dette kommer i tillegg til 14 dager omsorgspermisjon etter arbeidsmiljøloven § 12-3.

Repetisjons- og heimevernstjeneste, samt kurs

Tjenestepliktige kan kalles inn til repetisjons- og heimevernstjeneste hvert år.

Repetisjonstjeneste skal normalt ikke overstige 21 dager. Offiserer, befal og øvrig militært nøkkelpersonell med kompetanse Forsvaret har behov for, kan i tillegg kalles inn til tjeneste i inntil ni dager før og etter hver repetisjonstjeneste. Den totale varigheten på årlig repetisjonstjeneste skal ikke overstige 30 dager.

Den årlige tjenesteplikten i Heimevernet er inntil seks dager for tjenestepliktige med menig grad, og inntil ni dager for offiserer (OF 2–9), befal (OR 5–9), grenaderer og konstabler (OR 2–4). Fagpersonell i Heimevernet kan i tillegg pålegges inntil tre

dagers tjeneste som del av den årlige tjenesteplikten.

Det er ingen begrensning i antall innkallinger i tjenesteperioden. Tjenestepliktige kan inngå kontrakt om utvidet tjenesteplikt. Slik tjenesteplikt kommer i tillegg til den årlige tjenesteplikten.

Tjenestepliktige kan kalles inn til fag- og funksjonsrettet etterutdanningskurs av inntil tolv dagers varighet. Denne tjenesten regnes som ordinær tjeneste, og kan, dersom det er nødvendig, komme i tillegg til den årlige repetisjons- eller heimevernstjenesten.

Tjenestepliktige som sier seg villige til sjefsstillinger og forutbestemte nøkkelstillinger på lavere og midlere nivå, kan kalles inn til etterutdanningskurs av inntil fem ukers varighet.

Tjenestepliktige som ikke er pålagt annen tjeneste, kan kalles inn for å støtte gjennomføring av repetisjonstjeneste og etterutdanningskurs. Tjenesten omtales som hjelpetjeneste.

Godtgjøringer til tjenestepliktige

Godtgjøringer til tjenestepliktige med menig grad (OR 1) skal reguleres årlig med grunnlag i justering av grunnbeløpet i folketrygden. Reguleringen gjøres gjeldende fra 1. januar.

Offiserer og spesialister (OF 1–9 og OR 2–9), som ikke er tilsatt i Forsvaret, skal under årlig repetisjons- og heimevernstjeneste og etter ekstraordinær tjeneste, godtgjøres ut fra grad etter de til enhver tid gjeldende satsene for slik tjeneste. Satsene fastsettes med utgangspunkt i lønnsplanhefte for staten. Godtgjøring gis for alle tjenestegjørende dager, inklusive reisedager til og fra tjenesten.

Arbeidet med å innføre en ny godtgjøringsmodell for styrkedisponerte tjenestepliktige, som ikke er stadig tjenestegjørende (reservister), pågår fortsatt. Den nye godtgjøringsmodellen vil være basert på inntektskompensasjon, der reservister kan få dekket tapt arbeidsinntekt som følge av gjennomføringen av pliktig tjeneste med inntil seks ganger folketrygdens grunnbeløp. Innføring av en ny godtgjøringsmodell innebærer en harmo-

nisering med godtgjøringsmodellen som ble innført for Sivilforsvaret i 2018, jf. forskrift om godtgjøring for tjeneste i Sivilforsvaret.

Ny godtgjøringsmodell for reservister vil ikke påvirke modellen for godtgjøringen til tjenestepliktige i førstegangstjeneste.

Vedlegg 2**Oversikt over Forsvarsdepartementets
enkeltstående tilskudd**

Tabell 2.1 Oversikt over enkeltstående tilskudd

				(i tusen kroner)	
Kapittel	Post	Navn på tilskuddsmottaker	Saldert budsjett 2025	Forslag 2026	
1700	52	Innovasjon Norge	6 008	6 574	
1700	53	Risikokapital, NATO innovasjonsfond	13 600	15 092	
1700	60	Troms fylkeskommune	2 980	3 090	
1700	71	Stiftelsen Akershus festning for kunst og kultur	3 700	3 850	
1700	71	Stiftelsen KNM Narvik	2 500	2 500	
1700	71	The Atlantic Council of the US	3 500	3 500	
1700	71	Center for Strategic and International Studies	350	450	
1700	71	Center for a New American Security	265	265	
1700	71	Investinor, Forvaltning NATO innovasjonsfond	1 600	1 750	
1700	71	Nasjonalt opplysningskontor (Norges Røde Kors)	350	363	
1700	72	Norges forskningsråd	64 179	49 200	
1700	90	Kapitalinnskudd. NATO innovasjonsfond	24 200	27 119	
1720	71	Stiftelsen Veteranhjelp	25	25	

Tilskuddene til *The Atlantic Council of the US*, *Center for Strategic and International Studies* og *Center for a New American Security* er avtalt i utenlandsk valuta, og mindre avvik i de angitte kronebeløpene vil derfor kunne forekomme.

Oversikten omfatter ikke tilskudd som staten gir som medlem av en internasjonal organisasjon, etter avtale med andre land om samarbeidstiltak eller etter avtale med internasjonale frivillige organisasjoner.

Vedlegg 3**Standardiserte nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Forsvarets forskningsinstitutt (FFI)**

Tabell 3.1 Virksomhetenes brutto utgifter og inntekter fordelt etter art

		(i 1000 kr)		
Utgifter/inntekter			Regnskap	Budsjett
	2022	2023	2024	2025
1. Utgifter				
<i>Driftsutgifter</i>				
Lønnsutgifter	792 108	855 765	910 160	925 000
Varer og tjenester	377 806	385 225	613 162	700 000
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>1 169 914</i>	<i>1 240 990</i>	<i>1 523 322</i>	<i>1 625 000</i>
<i>Investeringsutgifter</i>				
Investeringer, større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	44 679	120 464	178 770	200 000
<i>Sum investeringsutgifter</i>	<i>44 673</i>	<i>120 464</i>	<i>178 770</i>	<i>200 000</i>
<i>Overføringer fra virksomheten</i>				
Utbetalinger til andre statlige regnskaper	0	0	0	0
Andre utbetalinger	0	- 35 817	- 110 424	-50 000
<i>Sum overføringsutgifter</i>	<i>0</i>	<i>- 35 817</i>	<i>- 110 424</i>	<i>- 50 000</i>
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Kjøp av aksjer og andeler	0	0	0	0
Andre finansielle utgifter	- 684	1	1 023	0
<i>Sum finansielle utgifter</i>	<i>- 684</i>	<i>1</i>	<i>1 023</i>	<i>0</i>
<i>Sum utgifter</i>	<i>1 213 909</i>	<i>1 325 638</i>	<i>1 592 691</i>	<i>1 775 000</i>

Tabell 3.1 Virksomhetenes brutto utgifter og inntekter fordelt etter art

		(i 1000 kr)		
Utgifter/inntekter			Regnskap	Budsjett
	2022	2023	2024	2025
2. Inntekter				
<i>Driftsinntekter</i>				
Inntekter fra salg av varer og tjenester	910 199	1 003 542	1 595 441	1 800 000
Inntekter fra avgifter, gebyrer og lisenser	0	0	0	0
Refusjoner	0	0	0	0
Andre driftsinntekter	23 166	27 812	26 995	30 000
<i>Sum driftsinntekter</i>	<i>933 365</i>	<i>1 031 354</i>	<i>1 622 436</i>	<i>1 830 000</i>
<i>Investeringsinntekter</i>				
Salg av varige driftsmidler	0	0	0	0
<i>Sum investeringsinntekter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Overføringer til virksomheten</i>				
Inntekter fra statlige bevilgninger	265 676	295 305	303 513	357 700
Andre innbetalinger	0	0	0	0
<i>Sum overføringsinntekter</i>	<i>265 676</i>	<i>295 305</i>	<i>303 513</i>	<i>357 700</i>
<i>Finansielle aktiviteter</i>				
Innbetalinger ved salg av aksjer og andeler	0	0	0	0
Andre finansielle innbetalinger	0	0	150	0
<i>Sum finansielle inntekter</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Sum inntekter	1 199 041	1 326 659	1 926 099	2 187 700
3. Netto endring i kontantbeholdningen (2-1)				
	- 14 868	1 021	333 408	412 700

Generelt:

FFI følger Statlige regnskapsstandarder (SRS) ved føring av sitt regnskap.

Som følge av stadfesting av FFI som eget avgiftssubjekt i november 2019, med tilbakevirkende kraft fra 01.01.2019, er avgiftshåndteringen i FFIs regnskap endret. Dette medfører at omsetning mot øvrige etater under FD er belastet med merverdiavgift (mva.). Unntak fra dette er tilskudd og bevilgninger. FFI har fradrag for all inn-

gående merverdiavgift både i prosjekter, oppdrag og drift uavhengig av oppdragsgiver.

Noen kommentarer til regnskapet:

- Store anskaffelser i prosjekt blir aktivert på linje med driftsinvesteringene.
- Avskrivninger: Store anskaffelser i prosjekter og oppdrag blir aktivert, og inntekter periodiseres for å dekke fremtidige avskrivninger. Dette gjør at avskrivningene på store anskaffelser i prosjekter og oppdrag ikke får resultat effekt for instituttet. Disse periodiseringene er

- ikke en del av de periodiserte inntektene som beregnes i forhold til fremdrift i prosjektene, og rapporteres på egen linje i balansen i FFIs årsregnskap.
- Det har vært en økning i lønnskostnadene på 7,4 prosent fra 2023 til 2024. Dette skyldes til dels en økning i antall ansatte fra 835 i 2023 til 858 ved utgangen av 2024. Som følge av tvungen lønnsnemd i lønnsoppgjøret for 2024 er dette først gjennomført i 2025. Det er avsatt kostnader til dekning av lønn, feriepenger, pensjonsavgift og arbeidsgiveravgift knyttet til etterbetaling gjeldende for regnskapsåret 2024.
  - Inntekter fra statlige bevilgninger er tildelt over kapittel 1716, post 51 og utgjør for året 2024 273,357 millioner kroner, pluss 25,8 millioner kroner tildelt ifb. revidert nasjonalbudsjett 2024. Totalt mottatt bevilgning er 299,157 millioner kroner. Bevilgninger fra Norges Forskningsråd (NFR) utgjør i 2022 4,084 millioner kroner.
  - I henhold til SRS 10 vises kun forbrukte bevilgninger som inntekt i FFIs eksternregnskap. I beholdningsoversikten vises tildelt bevilgning da alt er innbetalt i løpet av regnskapsåret.

Tabell 3.2 Virksomhetenes inntekter spesifisert etter inntektskilde

					(i 1000 kr)
Inntektskilde		Regnskap			Budsjett
	Noter	2022	2023	2024	2025
<i>Bevilgninger til finansiering av statsoppdraget</i>					
Bevilgninger fra fagdepartementet		261 592	290 854	299 157	352 700
Bevilgninger fra andre departement					
Bevilgninger fra andre statlige forvaltningsorganer					
Tildelinger fra Norges forskningsråd	1	4 084	4 451	4 356	5 000
<i>Sum bevilgninger</i>		<i>265 676</i>	<i>295 305</i>	<i>303 513</i>	<i>357 700</i>
<i>Offentlige og private bidrag</i>					
Bidrag fra kommuner og fylkeskommuner					
Bidrag fra private					
Tildelinger fra internasjonale organisasjoner			47 207		
<i>Sum bidrag</i>			<i>47 207</i>		
<i>Oppdragsinntekter m.v.</i>					
Oppdrag fra statlige virksomheter	2	818 975	860 857	1 432 992	1 688 000
Oppdrag fra kommunale og fylkeskommunale virksomheter					

Tabell 3.2 Virksomhetenes inntekter spesifisert etter inntektskilde

					(i 1000 kr)
Inntektskilde		Regnskap			Budsjett
	Noter	2022	2023	2024	2025
Oppdrag fra private	3	91 224	95 387	129 486	112 000
Andre inntekter		23 166	27 812	59 958	30 000
<i>Sum oppdragsinntekter m.v.</i>		<i>933 365</i>	<i>984 056</i>	<i>1 622 436</i>	<i>1 830 000</i>
<i>Salg av investeringsmidler</i>		<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Sum inntekter		<i>1 199 041</i>	<i>1 326 568</i>	<i>1 925 949</i>	<i>2 187 700</i>

Generelt:

Tildelinger fra andre departementer eller Norges Forskningsråd (NFR): Disse er små og forholdsvis stabile i omfang. Dette gjelder prosjekter som gjennomføres med finansiering av NFR eller andre departementer. Det er mottatt 950 320 kroner i Retur-EU midler i 2024.

Bevilgninger fra FD er tildelt over kapittel 1716, post 51. Bevilgningene inneholder i tillegg til ordinær grunnfinansiering, støtte til IKT-sikkerhet med 10 millioner kroner.

Noter

1. Tildelinger fra NFR: Dette er både prosjekter hvor kun FFI og NFR er avtaleparter, men også deltakelse i større konsortier med finansiering fra NFR. FFI har i tillegg en vesentlig andel oppdragsinntekter fra NFR.
2. Oppdrag fra statlige virksomheter: oppdragsforskning for Forsvaret samt andre statlige etater.
3. Oppdrag fra private: Oppdragsforskning for sivile og ikke-statlige aktører i Norge og i utlandet.

Tabell 3.3 Forholdet mellom virksomhetenes kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember

					(i 1000 kr)
Balanse 31. desember	Note	2022	2023	2024	Endring 2023 til 2024
<i>Kontantbeholdning</i>					
Beholdning på oppgjørskonto i Norges Bank	1	735 132	736 153	1 069 394	333 241
Beholdning på andre bankkonti	2	0	0	0	0
Andre kontantbeholdninger		10	10	177	167
<i>Sum kontanter og kontantekvivalenter</i>		<i>735 142</i>	<i>736 163</i>	<i>1 069 571</i>	<i>333 408</i>
<i>Avsetninger til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår</i>					
Feriepenger m.v.		108 444	118 100	145 496	27 396
Skattetrekk og offentlige avgifter		78 942	95 327	181 186	85 859
Gjeld til leverandører		137 781	135 824	232 871	97 047
Gjeld til oppdragsgivere	3	281 282	296 627	546 281	249 654
Annen gjeld som forfaller i neste budsjettår		-61 581	-59 618	- 123 403	-63 785
<i>Sum til dekning av påløpte kostnader som forfaller i neste budsjettår</i>		<i>544 868</i>	<i>586 260</i>	<i>982 431</i>	<i>396 171</i>

Tabell 3.3 Forholdet mellom virksomhetenes kontantbeholdning, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember

					(i 1000 kr)
Balanse 31. desember	Note	2022	2023	2024	Endring 2023 til 2024
Avsetninger til dekning av planlagte tiltak der kostnadene helt eller delvis vil bli dekket i fremtidige budsjettår					
Prosjekter finansiert av Norges forskningsråd		0	0	0	0
Større påbegynte, flerårige investeringsprosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet		0	0	+0	0
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet	4	68 778	66 755	48 189	-18 566
Andre avsetninger til vedtatte, ikke igangsatte formål		0	0	0	0
Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av bevilgninger fra andre departementer		0	0	0	0
<i>Sum avsetninger til planlagte tiltak i fremtidige budsjettår</i>		<i>68 778</i>	<i>66 755</i>	<i>48 189</i>	<i>-18 566</i>
<i>Andre avsetninger</i>					
Avsetninger til andre formål/ikke spesifiserte formål		0	0	0	0
Fri virksomhetskapi tal		121 496	83 148	38 951	-44 197
<i>Sum andre avsetninger</i>		<i>121 496</i>	<i>83 148</i>	<i>38 951</i>	<i>-44 197</i>
<i>Langsiktige forpliktelser (netto)</i>					
Langsiktig forpliktelse knyttet til anleggsmidler		0	0	0	0
Annen langsiktig forpliktelse		0	0	0	0
Sum langsiktige forpliktelser		0	0	0	0
<i>Sum netto gjeld og forpliktelser</i>		<i>735 142</i>	<i>736 163</i>	<i>1 069 571</i>	<i>333 408</i>

Generelt:

Periodiseringer i prosjekter og oppdrag er økt fra 27,6 prosent av omsetning i 2023 til 35,6 prosent i 2024. Dette skyldes svært materiellintensive oppdrag mottatt høsten 2024 hvor det er mottatt forskuddsbetaling, men en stor del av leveransen fra leverandørene fremdeles ventes på.

Leverandørgjelden har økt, og dette skyldes store leveranser som kom på slutten av året 2024, men hvor betalingen først forfaller i 2025. I stor grad gjelder dette de samme prosjektene som nevnt tidligere, men også større investeringer knyttet til eiendom, bygg og anlegg, IKT og sikkerhet på instituttet.

Fri virksomhetskapital utgjør 2,3 prosent ved årsslutt 2024, noe som er en reduksjon med fire prosentpoeng fra 2023.

Noter:

1. Beholdningen på oppgjørskonto i Norges bank: Inneholder feriepenger, skattetrekk, fordringer fra leverandører, ikke gjennomførte prosjektaktiviteter og frie likvide midler.
2. Beholdningen på andre bankkonti, andre kontantbeholdninger og kontantekvivalenter: Kon-

tantkasse H. U. Sverdrup II og beholdning gavekort til spesielle markeringer.

3. Gjeld til oppdragsgivere: Prosjekter og oppdrag som er under gjennomføring, men hvor arbeidet ikke er ferdig. Se forklaring ovenfor.
  4. Periodiseringer i prosjekter og oppdrag som er finansiert av bevilgninger er skilt ut slik at dette vises i raden «Konkrete påbegynte, ikke fullførte prosjekter finansiert av grunnbevilgningen fra fagdepartementet».
-

Vedlegg 4

Budsjettstatistikk for perioden 2023–2026

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

			(1000 kroner)									
			2023			2024			2025		2026	
Kap.	Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring
1700	Forsvars- departementet	1	671 512	-8 336	750 195	719 231	21 000	781 930	903 556	78 964	878 157	-2 761
		21	144 941	0	114 447	154 550	0	2 969	160 423	0	166 198	0
		22	531 645	222 963	504 518	881 024	313 580	836 554	472 879	328 537	0	0
		43	5 991	-2 300	3 810	6 402	0	0	6 620	0	6 786	0
		52	4 300	0	19 300	25 585	14 500	22 000	6 008	3 085	6 574	350
		53	13 300	13 300	14 669	14 995	1 110	14 995	13 590	-1 975	15 092	1013
		60	1 550	-300	16 500	1 906	-350	1 906	2 980	1 000	3 090	0
		71	82 210	379	83 561	91 517	3 680	101 777	94 995	0	99 195	780
		72						0	64 994	41 360	49 200	8 700
		73	96 097	-50 249	148 221	125 958	370 000	119 476	160 744	30 000	166 531	0
78	653 361	196 811	646 302	1 068 330	370 000	1 163 628	1 943 649	8 29 832	1 780 231	43 835		
79	572 000	572 000	1 270 000	4 450 000	3 878 000	9 728 222	17 006 150	-2 443 850	0	-15 000 000		
90	24 680	24 680	27 243	27 848	3 168	27 848	24 180	-3 668	27 119	2 939		

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

			2023			2024			2025			(1000 kroner)		
Kap.	Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring		
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	1	5 505 151	360 860	6 565 858	6 236 577	283 025	6 712 195	7 400 174	292 755	8 625 617	-28 260		
		47	3 993 600	393 675	3 666 464	4 736 401	670 103	5 929 430	5 892 441	1 067 650	6 060 819	267 774		
1716	Forsvarets forskningsinstitutt	51	252 010	-3 806	290 854	273 357	14 133	299 157	352 701	58 162	375 165	13 000		
1720	Forsvaret	1	35 432 556	2 516 684	40 900 282	40 164 620	3 395 665	44 052 458	46 539 225	4 981 037	49 165 997	781 177		
		71	44 305	2 937	42 796	48 237	0	42 525	49 500	2 005	51 282	0		
1730	Forsvarshistorisk museum	1	0	0	0	0	0	0	176 113	52 166	185 784	-2 290		
		71						0	2 575	0	2 668	0		
1735	Etterretningsstje- nesten	21	2 955 881	316 001	3 127 522	3 345 180	237 235	3 407 020	4 299 296	494 911	4 838 629	438 248		
1740	Statens graderte plattformtjenester	1	0	0	0	0	0	0	608 387	180 368	702 806	83 032		
		45						0			155 333	0		
1750	Militær støtte til Ukraina	21						0			28 610 000	28 610 000		
		79						0			38 596 000	38 596 000		
1760	Forsvarsmateriell og større anskaffel- ser og vedlikehold	1	2 106 718	118 756	2 446 180	2 308 484	90 606	2 620 592	2 549 575	146 449	2 903 658	267 804		
		44	147 690	12 500	94 698	165 312	7 500	216 483	256 733	85 800	316 133	53 141		

Tabell 4.1 Budsjett og regnskap

		2023				2024				2025		2026		(1000 kroner)	
Kap.	Betegnelse	Post	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Regnskap	Saldert budsjett	Reell endring	Saldert budsjett	Reell endring	Forslag budsjett	Reell endring	
		45	21 296 264	790 671	23 691 478	24 812 572	1 985 476	31 702 306	34 476 213	9 375 404	34 295 093	-720 472			
		48	470 000	120 000	201 753	390 000	-80 000	509 372	650 000	260 000	650 000	0			
		75	123 208	7 924	192 952	158 165	26 800	200 726	348 396	184 221	450 608	89 670			
1791	Redningshelikopter-tjenesten	1	703 934	40 830	799 378	643 151	-73 609	749 201	607 429	-53 948	608 658	0			
								109 242	125 069	15 690					
	Sum totalt		75 832 904	5 645 980		90 849 402	11 191 622	771	526	263	179 792 423	51 436 695			

Beløpene i tabellen over er i nominelle kroner. Reelle endringer mellom de årlige vedtatte budsjettene er nominell endring justert for kompensasjoner og tekniske endringer.

Vedlegg 5**Nøkkeltall for perioden 2023–2026**

Tabell 5.1 Utviklingen i forsvarsbudsjettet 2023–2026

	(1000 kr)			
	Saldert budsjett 2023	Saldert budsjett 2024	Saldert budsjett 2025	Forslag budsjett 2026
Totalbudsjettet	75 832 904	90 849 402	125 069 526	179 792 423

Tabell 5.2 Fordeling av saldert budsjett 2023–2025 og forslag for 2026

År	Materiell- investeringer	EBA- investeringer	Drift uten støtte til Ukraina	Støtte til Ukrainas forsvarskamp
2026	19,2 pst.	4,2 pst.	39,3 pst.	37,4 pst.
2025	29,3 pst.	6,5 pst.	58,1 pst.	6,1 pst.
2024	27,3 pst.	6,0 pst.	60,6 pst.	6,1 pst.
2023	27,7 pst.	6,2 pst.	64,7 pst.	1,3 pst.

Tabellen er basert på nominelle kroner.

Materiellinvesteringer omfatter:

- Kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold
  - post 45, Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold

Investeringer i eiendom, bygg og anlegg (EBA) omfatter:

- Kapittel 1710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg
  - post 47, Nybygg og nyanlegg

- Kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold
  - post 44, Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel
  - post 48, Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel
  - post 75, Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet

Vedlegg 6

Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)

Tabell 6.1 Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)

Hæren	Sjøforsvaret	Luftforsvaret	Heimevernet	Forsvarets spesialstyrker
- Nasjonalt landoperasjons-senter	- Nasjonalt sjøoperasjons-senter	- Nasjonalt luftoperasjons-senter	- Territorielt operasjons-senter	- Nasjonalt spesial-operasjonssenter
- Brigade Nord med fire manøverbataljoner og støttebataljoner	- Seks Ula-klasse ubåter, erstattes av seks nye ubåter	- Luftkontroll og varsling - NASAMS luftvern-batterier	- Tolv HV-distrikter - 16 innsatssstyrker	- Forsvarets spesial-kommando
- Finnmark landforsvar utvikles til Finnmarks-brigaden med tre manøverbataljoner og støttebataljoner	- Fire Fridtjof Nansen-klasse fregatter erstattes av minst fem nye fregatter	- Langtrekkende luftvern - Baseforsvar - 52 F-35 kampfly	- 45 000 soldater i HV	- Marinejegerkommandoen
- Luftvern bataljon	- Seks Skjold-klasse korvetter erstattes av standardiserte fartøy	- Fem P-8 maritime patruljefly		
- Rakettartilleribataljon	- Fire minerydderfartøyer	- Fem C-130J transportfly		
- Brigade Sør (reservist-basert)	- erstattes av standardiserte fartøy	- Seks Seahawk helikoptre til understøttelse av Kystvakten		
- HM Kongens Garde	- Logistikk- og støtteskva-dron med ett stort logi-stikkfartøy som videre føres og to mindre fartøy	- Nye maritime helikoptre til understøttelse av nye fregatter		
- Etterretningsregimentet	- som erstattes av standar-diserte fartøy	- 18 Bell 412 helikoptre, erstattes av nye helikoptre til Hæren og Forsvarets spesialstyrker		
- Trenregimentet	- Seks ytre og fem indre kystvaktfartøy erstattes av standardiserte fartøy	- 16 AW101 SAR Queen redningshelikoptre		
- Militærpolitiregimentet		- Langtrekkende droner		

Tabell 6.1 Forsvarets fremtidige styrkestruktur (strukturtabellen)

Hæren	Sjøforsvaret	Luftforsvaret	Heimevernet	Forsvarets spesialstyrker
	– Utvikling av totalt inntil ti nye havgående standardiserte fartøy – Utvikling av totalt inntil 18 nye kystnære standardiserte fartøy – Autonome mineryddesystemer, mineleggingssystemer, undervannsovervåkingssystemer – Fire helikopterbærende ytre kystvaktfartøy – Kystjegerkommandoen – Minedykkerkommandoen			
Øvrige felleselementer				
– Etterretningstjenesten – Forsvarets operative hovedkvarter – Forsvarets romvirksomhet	– Cyberforsvaret med Cyberforsvarets operasjonssenter og CIS-regiment – Forsvarets logistikkorganisasjon med Nasjonalt logistikkoperasjonssenter	– Forsvarets sanitet med Sanitetsregimentet – Vertslandstøttebataljon – Mottaks- og transportbataljon – CBRN-kompani – Tung ingeniørbataljon	– NATO felleskapasiteter – Baser og understøttelse	

=====

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

publikasjoner.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på

www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2025

